

Załącznik
do Uchwały Nr 74/XIV/07
Rady Miejskiej Łomży
z dnia 11 lipca 2007 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA ŁOMŻY
NA LATA 2007 - 2015

Łomża, lipiec 2007 r.

Spis treści

1. Część opisowa	
1.1. Tło i przyczyny	3
1.2. Założenia brzegowe	4
1.3. Struktura dokumentu	5
1.4. Przesłanki wynikające z dokumentów strategicznych	6
1.4.1. Narodowa strategia integracji społecznej	6
1.4.2. Wojewódzka strategia polityki społecznej	7
1.4.3. Strategia rozwiązywania problemów społecznych na terenie miasta Łomża	8
2. Część diagnostyczna	
2.1. Charakterystyka miasta	9
2.2. Demografia	10
2.3. Diagnoza problemów społecznych	11
2.4. Kwestia osób bezrobotnych	50
2.5. Kwestia uzależnień i rozwiązywania problemów alkoholowych	59
2.6. Kwestia przestępczości	60
2.7. Kwestia niepełnosprawności	61
2.8. Kwestia zdrowia	64
2.9. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych na terenie miasta	64
2.10. Analiza SWOT	67
3. Część programowa	
3.1. Cele strategiczne	71
3.2. Monitoring i wdrażanie strategii	75
Słowniczek terminów i pojęć	82
Załączniki	91

1.1 TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu poprawy tych zjawisk występujących w danej społeczności, które oceniane są negatywnie.

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z art. 17 ust. 1 pkt. 1 i art. 19 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12.03.2004 r. Różnorodność problemów społecznych występujących na terenie miasta powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. Nr 96, poz.873 z póź. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z póź. zm.)
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz.1001)
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U Nr 147, poz.1231 z póź. zm.)
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z póź. zm.)
- ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 24 z 2003 r. poz. 198).
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493)

Oprócz w/w aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, gdzie kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002 – 2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (JointInclusion Memorandum –JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej.

1.2. ZAŁOŻENIA BRZEGOWE

Okres transformacji, obok istotnych osiągnięć w demokratyzacji życia, zaowocował wysoce niekorzystnymi zmianami, które są następstwem „szokowej terapii” wprowadzenia gospodarki rynkowej. Stopniowe odchodzenie od modelu państwa opiekuńczego wywołało takie zjawiska jak:

- rozwarstwienie społeczne (dychotomiczny podział na : wygrani – przegrani, biedni – bogaci, pracujący – bezrobotni),
- marginalizacja (wykluczenie) wielu jednostek i dużych grup społecznych,
- rosnąca pauperyzacja – znaczne (długotrwałe) obniżenie standardu życia polskich rodzin,
- nierówności społeczne w dostępie do pracy, edukacji, kultury, lecznictwa, uczestnictwa w podziale dochodu narodowego i inne.

W związku z powyższym przed samorządem miasta stoi zadanie, którego nie można odkładać „na później”. Jest nim konieczność strategicznego rozwiązywania problemów społecznych osób, rodzin i grup społecznych, problemów o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości życia.

Julian Auleytner, analizując politykę społeczną jako działalność państwa w pracy „Polityka społeczna. Teoria i praktyka” określa następująco rolę państwa w zakresie podmiotu polityki społecznej.

- celem działalności państwa i samorządu (jako podmiotu) jest poprawa położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych,
- prowadzenie bieżących działań osłonowych,
- widzenie zagrożeń społecznych z wyprzedzeniem,
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych,
- polityka społeczna w nowym ustroju przestała być własnością państwa,
- określenie publicznych funduszy celowych i administrowanie nimi,
- określenie zadań w zakresie socjalnej funkcji państwa.

W polityce społecznej Unii Europejskiej, co nie jest bez znaczenia z uwagi na nasze przystąpienie do tej struktury, podstawę wszelkich działań stanowią cele odnoszące się do trzech obszarów:

- polepszenie warunków życia, pracy i kształcenia,
- prawo do zatrudnienia i prawo do wykształcenia,
- stworzenie skutecznego systemu zabezpieczenia społecznego.

Realizacja tych celów oparta jest na zasadach socjalnych wspólnoty:

- zasadzie subsydiarności,
- zasadzie osobistej wolności,
- zasadzie solidarności.

Ogólnie akceptowanymi wartościami współczesnej polityki społecznej, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w strategii są:

- bezpieczeństwo socjalne, tzn. gwarancja dochodów i usług na wypadek pojawienia się tzw. ryzyka socjalnego (choroba, bezrobocie, inwalidztwo itp.),
- wiara w zasoby ludzkie, a więc inwestycje w człowieka, tzw. tworzenie równych szans rozwoju dla ludzi,

- pokój społeczny, traktowany jako wartość podstawowa dla utrzymania harmonijnej współpracy współżycia między ludźmi (redystrybucja dochodu narodowego na rzecz grup upośledzonych jak i dialogu społecznego),
- życie rodzinne – uznanie rodziny za podstawową instytucję społeczną w rozumieniu polityki społecznej jako polityki prorodzinnej.

W nauce o polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się problemy które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa,
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych,
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin kwestia społeczna oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności.

W szerszym znaczeniu oznacza on przeciwieństwo pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych – kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa,
- gwałtowna zmiana społeczna,
- opóźnienia kulturowe,
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania,
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych,
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych,
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych,
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk,
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna,
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych,
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych

1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategie rozwiązywania problemów społecznych tworzą względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany tych stanów rzeczy występujących w obrębie danej społeczności, które są oceniane negatywnie.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski ze strony władz lokalnych.

Przedłożony materiał został opracowany w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

W części diagnostycznej szczegółowej analizie poddano przede wszystkim :

- dane pochodzące z MOPS,
- dane Powiatowego Urzędu Pracy,
- dane Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- dane z Raportu o stanie Łomżyńskiej Rodziny,
- dane ze Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta do 2015 roku,

- dane Komendy Miejskiej Policji w Łomży.

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły mieszkańców naszego miasta. Należy dokonać krytycznej analizy dokumentów programowych tworzonych na poziomie kraju, województwa czy miasta w celu skutecznego programowania działań na poziomie lokalnym tak, by części działań nie powielać, ale wpisywać się własnymi konstrukcjami programowymi w już istniejącej rzeczywistości formalno – prawnej.

1.4.1. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 roku Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Cele polityki społecznej w Polsce wynikają również z celów w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 roku przez Radę Europejską w Nicei.

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 roku w Warszawie.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno – społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim ,
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- upowszechnianie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji prawa do **zabezpieczenia socjalnego** :

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowalny i wymaga podjęcia zdecydowanych działań,
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami np. ubóstwem w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego w NSIS cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych,

- zwiększenie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji prawa do ochrony zdrowia:

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego.

W zakresie realizacji innych praw społecznych:

- zwiększenie dostępu do mieszkań dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami,
- zapewnienie lepszego dostępu do usług pracowników socjalnych,
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną,
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększenia poziomu ich realizacji.

Realizacja praw społecznych kosztuje, podobnie jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka określonych w prawie międzynarodowym i krajowym. Trzeba więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

W przyjętym Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone w działaniach umożliwiających równy start dzieci i młodzieży,
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu,
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia,
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego jednocześnie przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia korzystających z usług społecznych świadczonych zarówno przez państwo jak i organizacje pozarządowe.

1.4.2 WOJEWÓDZKA STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ

Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2006-2013 została przyjęta Uchwałą Nr XXXV/439/06 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 30 stycznia 2006 roku. Celowi strategicznemu, jakim jest RODZINA, podporządkowano główne cele operacyjne

1. Stworzenie sprawnego i efektywnego systemu wspierania instytucji rodziny.
2. Wspieranie rodziny w wypełnianiu jej funkcji, szczególnie opiekuńczo-wychowawczych oraz wyrównywania szans rozwojowych dzieci i młodzieży,
3. Przeciwdziałanie patologiom społecznym wewnątrz rodziny.
4. Polepszanie warunków materialno – bytowych rodzin.

Strategia poświęca szczególną uwagę poprzez:

1. Prowadzenie działań zapobiegających zjawisku ubóstwa i wykluczeniu społecznemu.

2. Wspieranie działań na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób i rodzin wykluczonych społecznie.

Strategia zakłada:

1. Otoczenie opieką i wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Doskonalenie zawodowe służb społecznych z terenu województwa.

W realizacji celów określonych w strategii niezbędna jest ścisła współpraca organów samorządowych z organizacjami pozarządowymi, wobec czego strategia zakłada udzielenie wsparcia w tym zakresie:

1. Rozwijanie współpracy województwa z organizacjami pozarządowymi.
2. Promowanie aktywności obywatelskiej.

1.4.3 STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA ŁOMŻA

Strategia została zbudowana wokół pięciu obszarów strategicznych, określonych po zdiagnozowaniu problemów społecznych miasta Łomża:

- Utworzenie zintegrowanego i dynamicznego systemu pomocy efektywnie wspierającego rodzinę;
- Stworzenie warunków dla godnego funkcjonowania w społeczeństwie osób niepełnosprawnych i starszych;
- Organizacja działań wspomagających osoby zagrożone uzależnieniami oraz osoby uzależnione i ich rodziny;
- Zorganizowanie kompleksowych działań na rzecz dzieci, osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- Wspieranie rozwoju zawodowego osób uczestniczących w rozwiązywaniu problemów społecznych w ramach społeczeństwa informacyjnego.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

2.1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Łomża powstała w X wieku w odległości 5 km na wschód od obecnego centrum na wysokiej skarpie doliny rzeki Narew.

W 1975 roku Łomża stała się stolicą województwa łomżyńskiego. W latach 1978 – 1990 nastąpił gwałtowny wzrost gospodarczy oraz rozwój budownictwa mieszkaniowego. Powstały nowe osiedla mieszkaniowe, w tym szczególnie osiedla spółdzielczego budownictwa mieszkaniowego w zabudowie wielorodzinnej. Funkcję stolicy województwa łomżyńskiego Łomża pełniła do 31 grudnia 1998 roku.

W wyniku wprowadzenia z dniem 1 stycznia 1999 roku nowego podziału administracyjnego kraju, Łomża utraciła status stolicy województwa łomżyńskiego i stała się miastem na prawach powiatu grodzkiego.

Łomża jest trzecim pod względem liczby ludności miastem w województwie podlaskim z liczbą ludności 63.819 osób.

Miasto jest położone na wysokiej skarpie doliny rzeki Narew w OBSZARZE FUNKCJONALNYM „ZIELONE PŁUCA POLSKI”, uznanym za obszar o wysokich walorach ekologicznych zarówno w skali krajowej, jak i europejskiej pomiędzy: „Wysoczyzną Kolneńską”, „Równiną Kurpiowską” i „Kotliną Biebrzańską”, a także przy głównych drogowych szlakach komunikacyjnych o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym.

Ziemia Łomżyńska to tereny wyjątkowo atrakcyjne dla turystów i miłośników przyrody. Unikalne wartości przyrodnicze chronione są w rezerwach przyrody o łącznej powierzchni 12,5 tys. ha, a także na 46 tys. ha należących do Biebrzańskiego Parku Narodowego.

Przemiany gospodarcze w kraju, jakie dokonują się po 1989 roku wpłynęły niekorzystnie na sytuację ekonomiczną przedsiębiorstw państwowych i spółdzielczych funkcjonujących na terenie miasta. Przewaga udziału przedsiębiorstw o niskiej kondycji ekonomicznej stwarza miastu trudną sytuację, bowiem spadła liczba miejsc pracy oraz zmniejszyły się dochody ludności.

Łomża posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturą miejską, działające ośrodki kultury i sportu. Szkolnictwo w mieście jest dość dobrze rozwinięte. Funkcjonuje: 6 szkół podstawowych, 6 gimnazjów oraz 9 szkół ponadgimnazjalnych. Na terenie miasta działa 8 przedszkoli, w których przebywa 1630 dzieci. Funkcjonujące szkolnictwo wyższe – Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości, Wyższe Seminarium Duchowne, Wyższa Szkoła Agrobiznesu, Wyższa Szkoła Zarządzania i Przedsiębiorczości im. B. Jańskiego, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie – punkt konsultacyjny, Politechnika Białostocka Wydział Mechaniczny Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny, Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych.

Wykaz placówek oświatowych stanowi załącznik nr 1.

2.2. DEMOGRAFIA

Demografia jest nauką o prawidłowościach rozwoju ludności w konkretnych warunkach gospodarczych i społecznych badanego terytorium. Zajmuje się ona statystyczno-analitycznym opisem stanu i struktury, ludności oraz badaniem zmian w tym zakresie. Jest to nauka zbliżona w pewien sposób do socjologii głównie ze względu na przedmiot badań, ponieważ podstawową jednostką badanych zbiorowości jest pojedynczy człowiek, rodzina, grupa społeczna wyodrębniona ze względu na określone cechy (np. wiek czy płeć) lub gospodarstwo domowe. Z socjologią łączy ją również pewne związki w zakresie badania zasad formułowania rodziny, uwarunkowań płodności, badania migracji, procesów urbanizacji i mobilności ludności. Demografia nie zajmuje się analizą zachowań poszczególnych jednostek (jak psychologia czy czasem socjologia) lecz analizą prawidłowości obserwowanych w procesach zachodzących w całej zbiorowości wyodrębnionej pod kątem potrzeb konkretnej analizy.¹

Na rzeczywisty przyrost lub spadek danej jednostki terytorialnej składają się trzy czynniki:

- przyrost naturalny (nadwyżka urodzeń nad zgonami),
- saldo migracji (napływ ludności minus odpływ ludności),
- saldo zmian administracyjnych (przyrost lub ubytek administracyjny ludności powstały wskutek zmian granic administracyjnych danej jednostki terytorialnej).

Na terenie miasta Łomża zamieszkuje 63819 osób, w tym:

- 30775 mężczyzn,
- 33044 kobiet.

W wieku przedprodukcyjnym 14193 osoby, w tym:

- 7312 mężczyzn
- 6881 kobiet.

W wieku produkcyjnym 42328 osób, w tym:

- 21085 mężczyzn,
- 21243 kobiet.

W wieku poprodukcyjnym 7298 osób, w tym:

- 2378 mężczyzn,
- 4920 kobiet.

Przedział edukacyjny przedstawia się następująco:

- 0-6 lat – 4065
- 7-12 lat – 4560
- 13-15 lat – 2949
- 16-18 lat- 3950
- 19-24 lata - 7231

Z danych Urzędu Statystycznego wynika, iż w roku 2005, na 1000 osób było 134 urodzeń, oraz 108 zgonów. Natomiast w roku 2006, na 1000 osób było 139 urodzeń, zaś zgonów 117.

¹ Zdzisław Holzer „, Demografia” PWE Warszawa 1980., s 8.

2.3. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Poziom życiowy członków społeczeństwa może być chroniony za pomocą działań o różnym charakterze. Zasada opiekuńcza odnosi się z reguły do tych osób, które nie mają uprawnień ubezpieczeniowych czy zaopatrzeniowych, a znajdują się w sytuacji wymagającej pomocy. Pomoc ta może być udzielana ze środków budżetowych państwa, samorządu, organizacji społecznych.

Pomocą społeczną na terenie miasta zajmują się takie instytucje jak:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Dom Pomocy Społecznej,
- Zespół Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych,
- Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy,
- Zespół d.s. Orzekania o Niepełnosprawności,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Wykaz organizacji pozarządowych realizujących zadania pomocy społecznej stanowi załącznik nr 2.

Zadaniem pomocy społecznej na poziomie lokalnym jest współtworzenie godziwych warunków egzystencji i pracy dla grup charakteryzujących się ubóstwem i dotkniętych wszelkiego rodzaju dysfunkcjonalnością np. niepełnosprawnością, długotrwałą chorobą, bezrobociem, alkoholizmem.

Brak dachu nad głową, niemożność podjęcia pracy, niepełnosprawność, niedostatek środków do życia, osamotnienie, uzależnienie od alkoholu, przemoc w rodzinie, zagubienie w świecie – to zaledwie kilka przykładów problemów z codziennego życia mieszkańców miasta. Problemy te swoim zasięgiem obejmują większą grupę ludzi i coraz młodsze osoby.

Na terenie miasta liczba osób objętych pomocą kształtuje się od kilku lat na mniej więcej tym samym poziomie.

Ogółem w latach 2005 – 2007 (I półrocze) z pomocy społecznej w Łomży korzystało: w roku 2005 – 1884 rodziny, tj. 5 195 osób, w 2006 – 1775 rodzin tj. 4833 osoby, w I półroczu 2007 – 1288 rodzin tj. 3519 osób

Liczbę osób i rodzin objętych pomocą przedstawia tabela nr 1.

Tabela nr 1. Liczba osób i rodzin objętych pomocą

Rodzaj świadczenia	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie			Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2005 r.	2006 r.	2007r.	2005 r.	2006 r.	2007r.	2005 r.	2006 r.	2007r.
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	3107	3263	2318	1884	1775	1288	5195	4833	3519
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej	0	0	0	325	1242	1015	1044	3772	2720
W tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	0	0	0	55	62		165	149	55

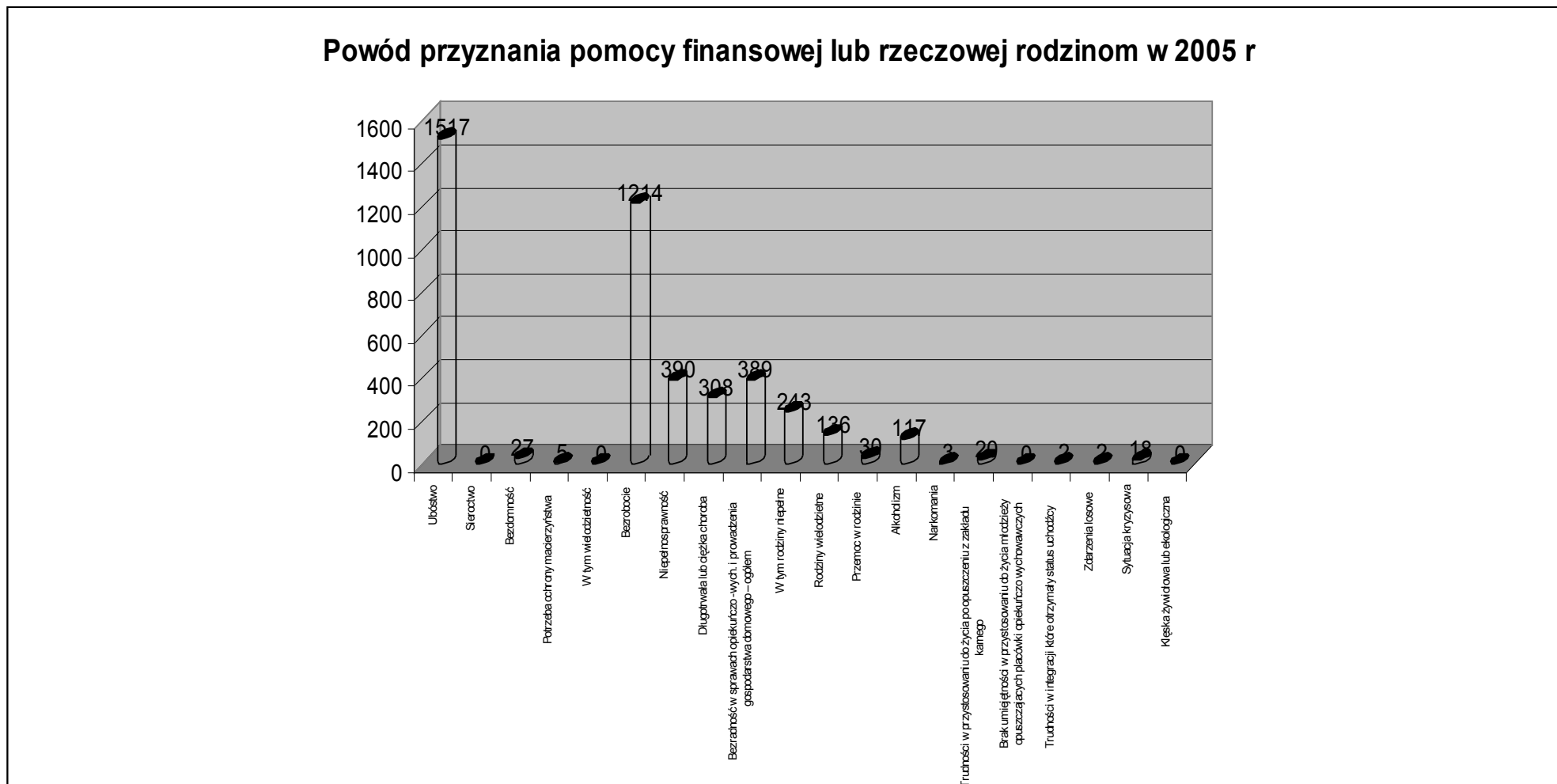
Głównymi przyczynami powodującymi trudną sytuację rodzin ubiegających się o pomoc są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm, przemoc w rodzinie. Z pomocy korzystają również osoby z trudnościami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, pomoc udzielana jest również w sytuacjach kryzysowych. Głównym źródłem utrzymania tych rodzin było:

- wynagrodzenie za pracę – 309 rodzin,
- renta lub emerytura – 388 rodzin,
- zasiłek z PUP – 77 rodzin,
- alimenty – 82 rodziny,
- dodatek mieszkaniowy – 212 rodzin,
- świadczenia rodzinne – 389 rodzin,
- zasiłki pieniężne z MOPS – 427 rodzin.

Spośród w/w rodzin w 350 źródłem utrzymania jest wynagrodzenie za pracę „na czarno”.

Powody przyznania pomocy finansowej lub rzeczowej rodzinom w latach 2005 – 2007 I półrocze przedstawiają poniższe wykresy.

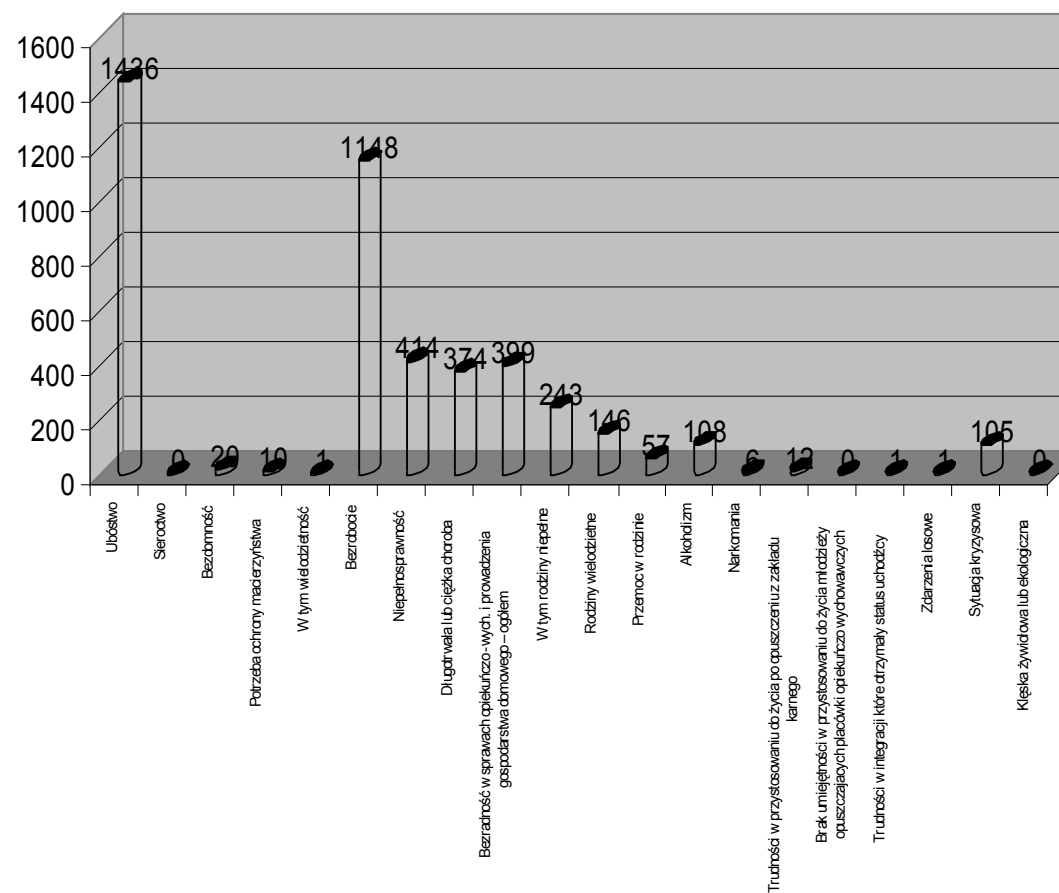
Wykres nr 1

Źródło: Dane MOPs w Łomży

Wykres nr 2

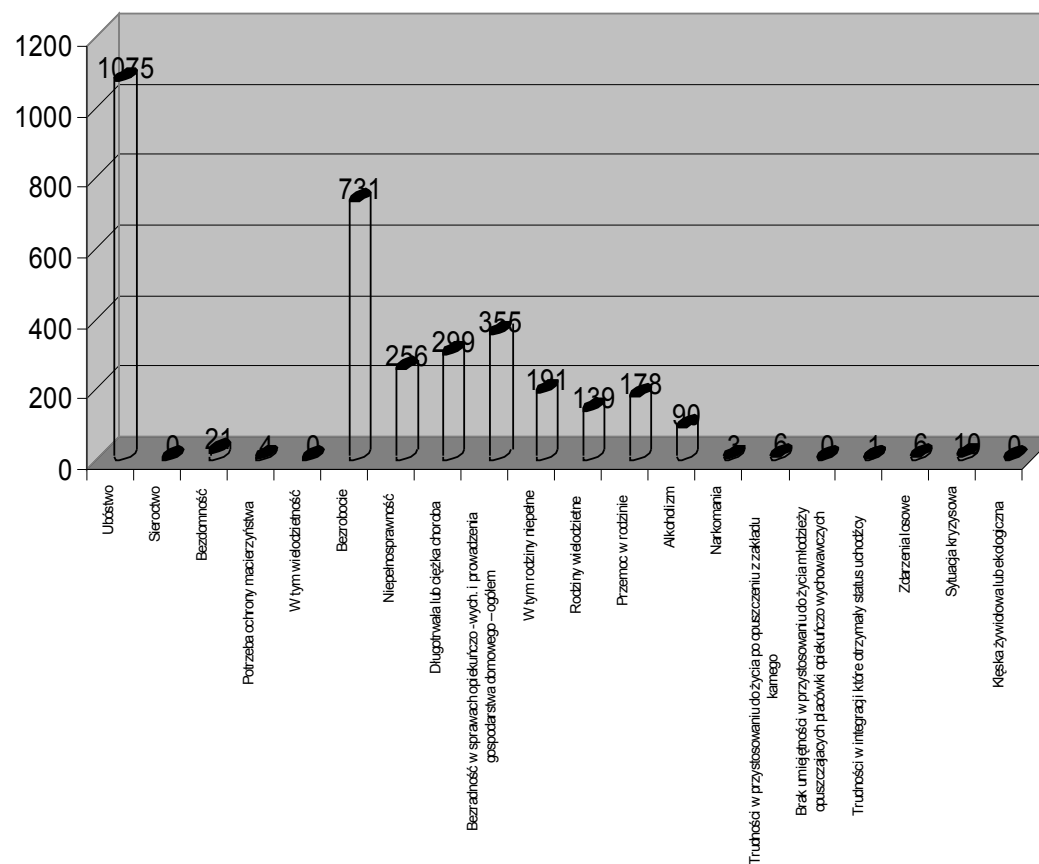
Powód przyznania pomocy finansowej lub rzeczowej rodzinom w 2006 r

Źródło: Dane MOPs w Łomży

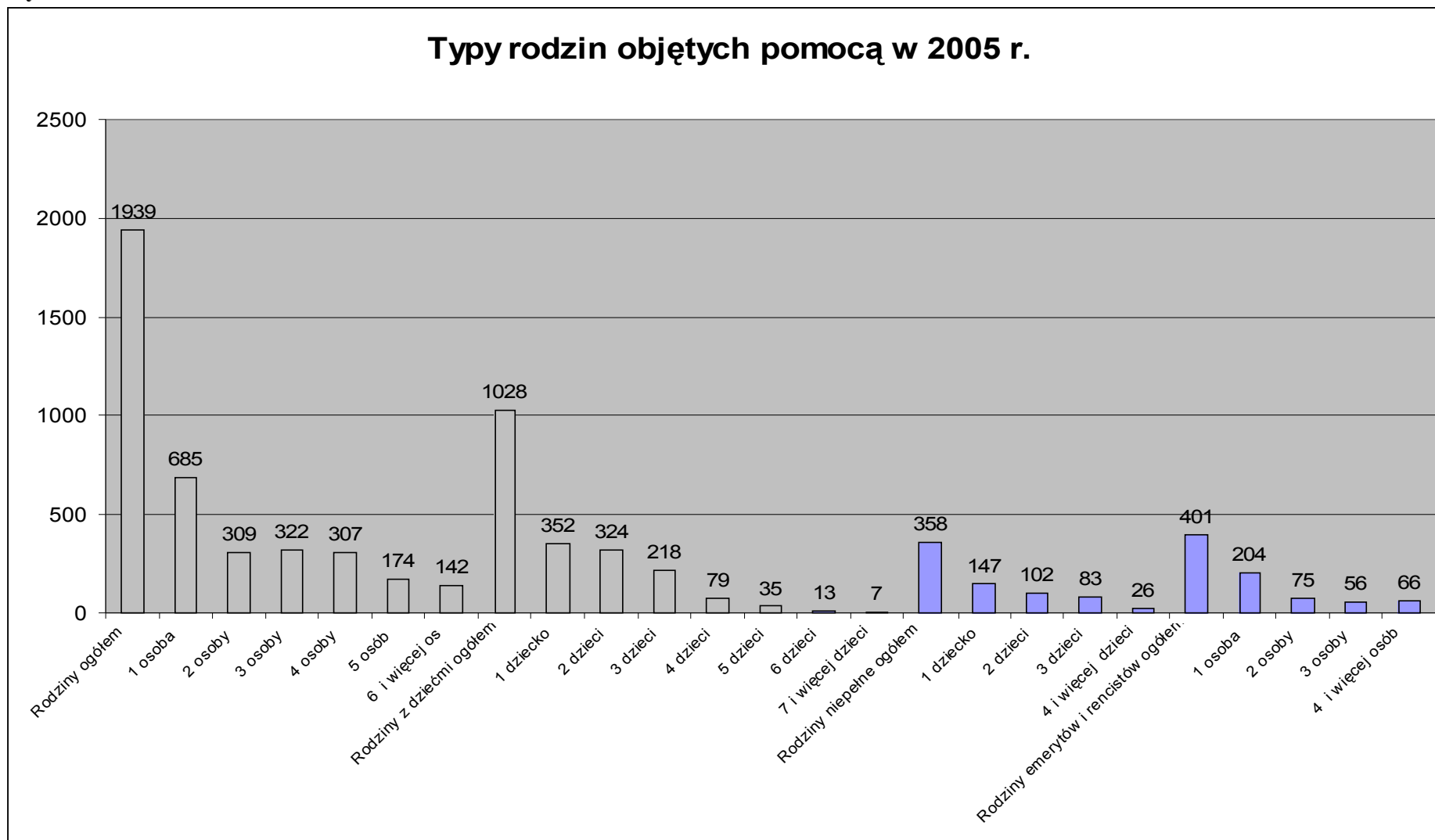
Wykres nr 3

Powód przyznania pomocy finansowej lub rzeczowej rodzinom w 2007 r

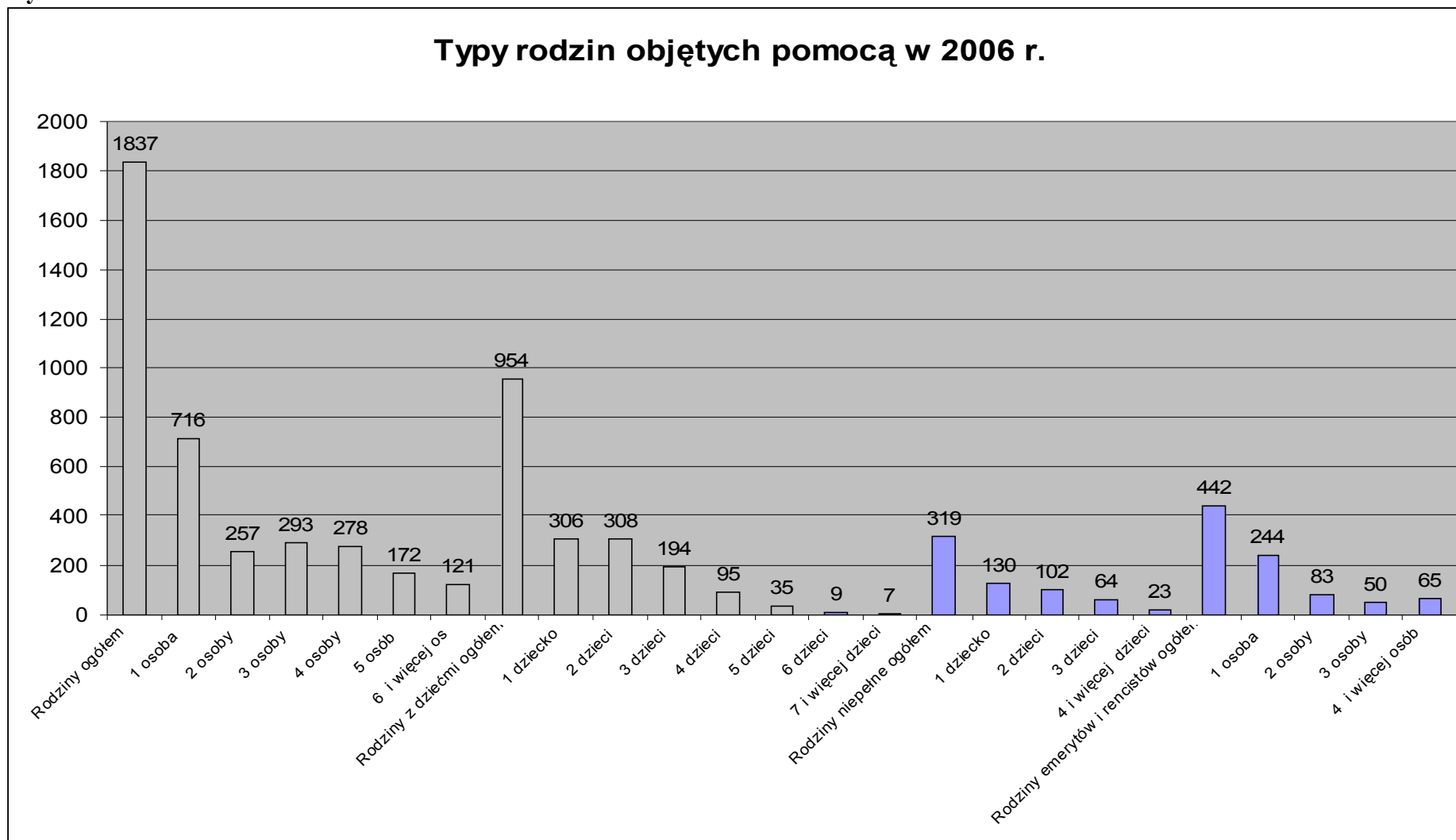
Źródło: Dane MOPs w Łomży

Wykres nr 4

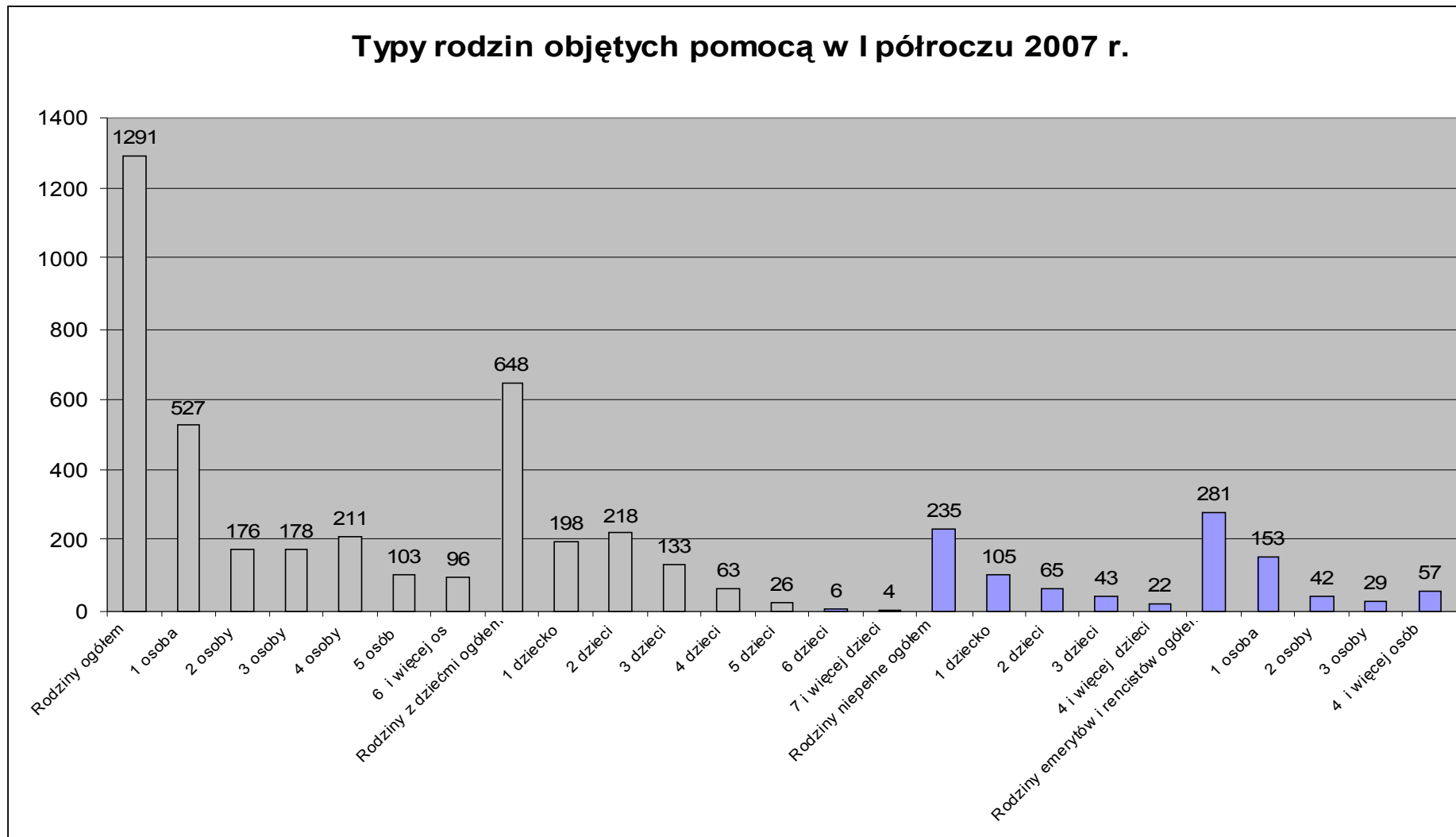
Źródło: MOPS Łomża

Wykres nr 5

Źródło: MOPS Łomża

Wykres nr 6

Źródło: MOPS Łomża

1. Ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” rozumie się poza wyżywieniem, którego niezbędności nikt nie kwestionuje, takie potrzeby jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, uczestniczenie w życiu kulturalnym.

2. Bezrobocie

Sytuacja na rynku pracy wywiera znaczący wpływ na poziom życia mieszkańców miasta Łomża.

Jedną z podstawowych przyczyn ubóstwa i rozwarstwienia społecznego jest bezrobocie. Brak zatrudnienia nie jest tylko indywidualnym problemem człowieka nim dotkniętego, ale niewątpliwie wpływa na życie i funkcjonowanie całej rodziny, stając się źródłem licznych problemów i dysfunkcji.

Bezrobocie powoduje zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci. Często zjawiskiem jest izolacja społeczna – ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i dalszą rodziną.

Ogółem ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia korzystało:

- w 2005 roku – 1214,
- w 2006 roku - 1148 rodzin,
- w I półroczu 2007 roku – 731 rodzin.

Na terenie miasta funkcjonuje Centrum Integracji Społecznej „Eureka” przy PKPS w Łomży. Podstawowym zadaniem CIS jest realizowanie pełnego programu zatrudnienia socjalnego umożliwiającego walkę z ubóstwem i społecznym wykluczeniem.

Zadania realizowane są poprzez:

- reintegrację zawodową czyli odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach CIS zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy,
- reintegrację społeczną czyli odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach CIS umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu,
- umożliwienie zatrudnienia wspieranego, czyli udzielanie pomocy osobie uczestniczącej w zajęciach CIS w podjęciu pracy na podstawie stosunku pracy lub w podjęciu działalności gospodarczej.

Uczestniczyło w zajęciach 23 osoby, w tym :

- w warsztatach gastronomicznych – 4 osoby,
- w warsztatach opiekuńczych – 6 osób,
- w warsztatach ogrodniczych – 5 osób,
- w warsztatach budowlanych – 8 osób.

3. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Występowanie wyuczonej bezradności jest związane z takimi współczesnymi problemami społecznymi jak bieda, bezrobocie i przemoc w rodzinie. Społeczne i indywidualne konsekwencje wyuczonej bezradności można łagodzić odpowiednimi oddziaływaniami profilaktycznymi i terapeutycznymi, które powinny być stosowane w wychowaniu, oraz – bezpośrednio i pośrednio w pracy socjalnej.

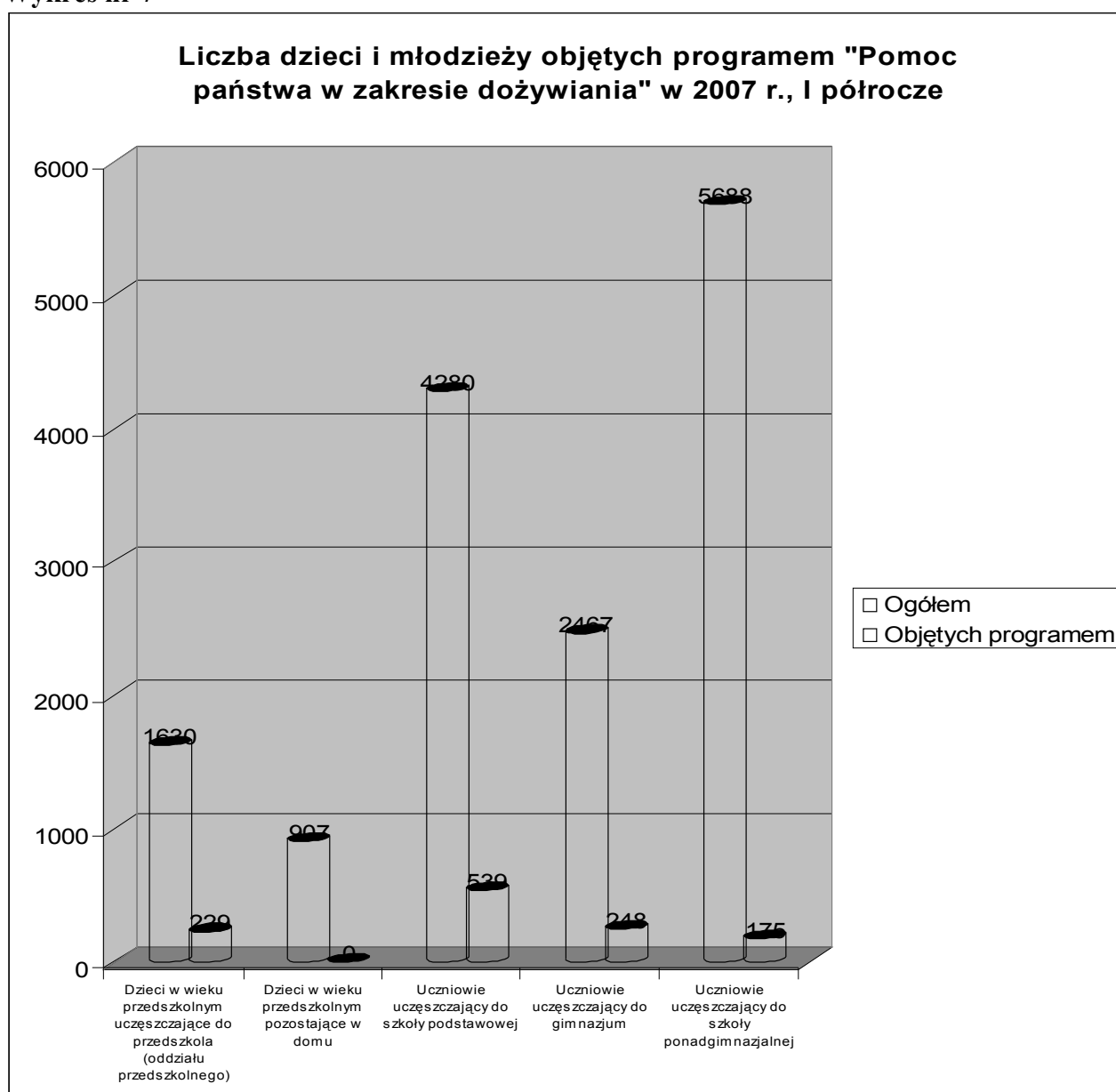
Znaczącą część beneficjentów MOPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m.in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, niezaradności prowadzenia gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów - norm, wartości. Wyuczona bezradność prowadzi do zjawiska sieroctwa, które jest związane ze stanem pozbawienia dzieci, trwale lub przejściowo, szans wychowywania się we własnej rodzinie, ze względu na brak odpowiednich warunków opiekuńczo-wychowawczych. Na dezintegrację rodziny wpływa również zła sytuacja materialna, mieszkaniowa, narastająca frustracja spowodowana bezrobociem.

Dużym wsparciem dla dzieci z rodzin najuboższych jest realizowany program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Ogółem z dożywiania korzysta 1547 dzieci.

Tabela nr 2. Realizacja programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, lata 2005 – 2007 I kwartał

Rzeczywista liczba osób			Wartość świadczeń		
2005	2006	2007	2005	2006	2007
1147	1547	1143	534874 śr. włas.- 164767 dotacja- 370107	852592 śr. włas. -170511 dotacja - 682081	214496 śr.włas.- 34929 dotacja -179567

Wykres nr 7

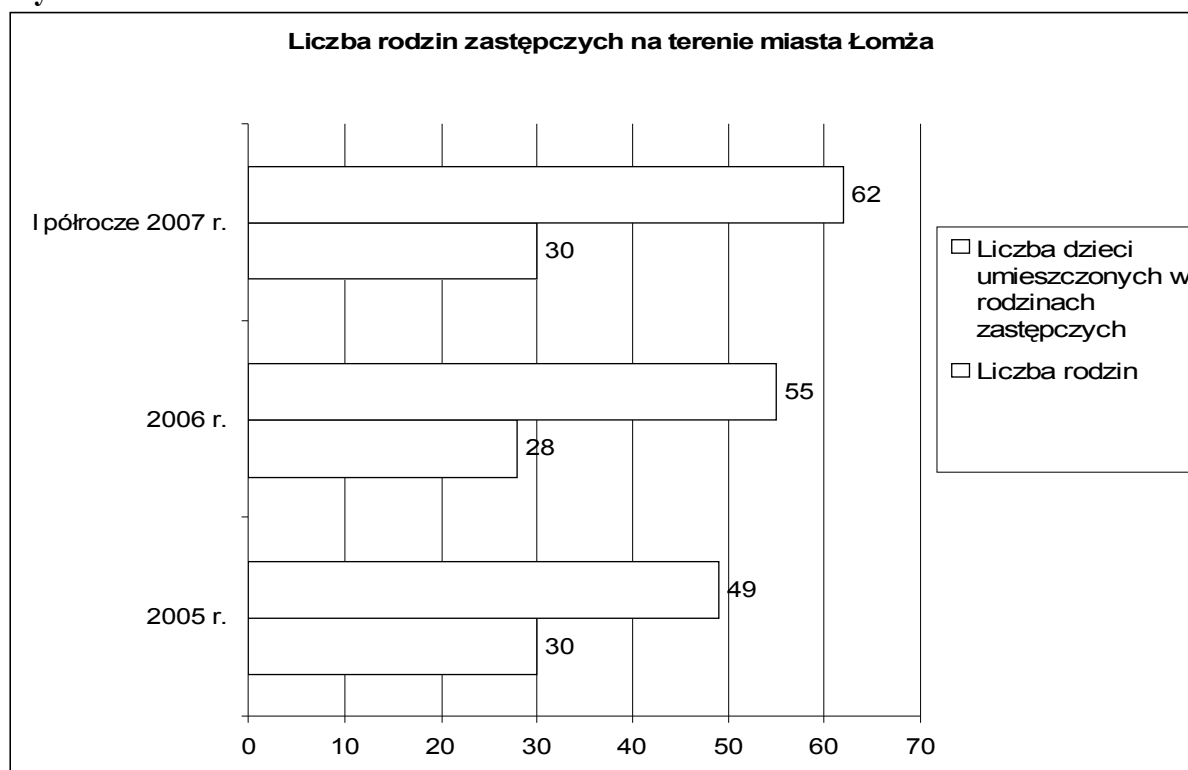

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych niejednokrotnie jest podstawą do organizowania zastępczych form opieki nad dzieckiem.

Na terenie miasta funkcjonuje 30 rodzin zastępczych, w tym jedna rodzina o charakterze pogotowia rodzinnego, w których wychowuje się 62 dzieci w tym 4 w pogotowiu rodzinnym. Na świadczenia dla rodzin zastępczych wydatkowano:

- 2005 rok – 395 970 zł,
- 2006 rok – 420 584 zł,
- I półrocze 2007 roku – 297 548 zł.

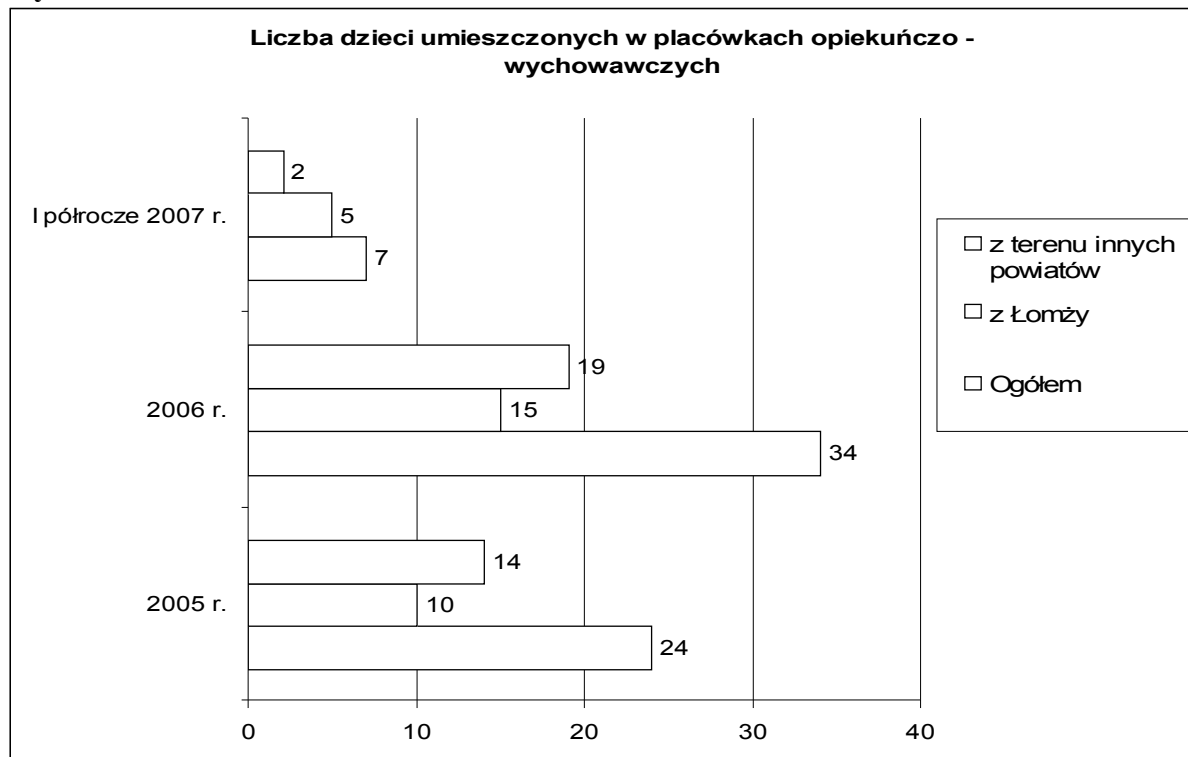
Wykres nr 8

Źródło: Dane MOPS Łomża

Całodobową opiekę dzieciom na terenie miasta zapewnia Zespół Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Łomży. Liczbę dzieci umieszczonych w placówce przedstawia poniższe zestawienie.

Wykres nr 9

Źródło: Dane MOPS Łomża

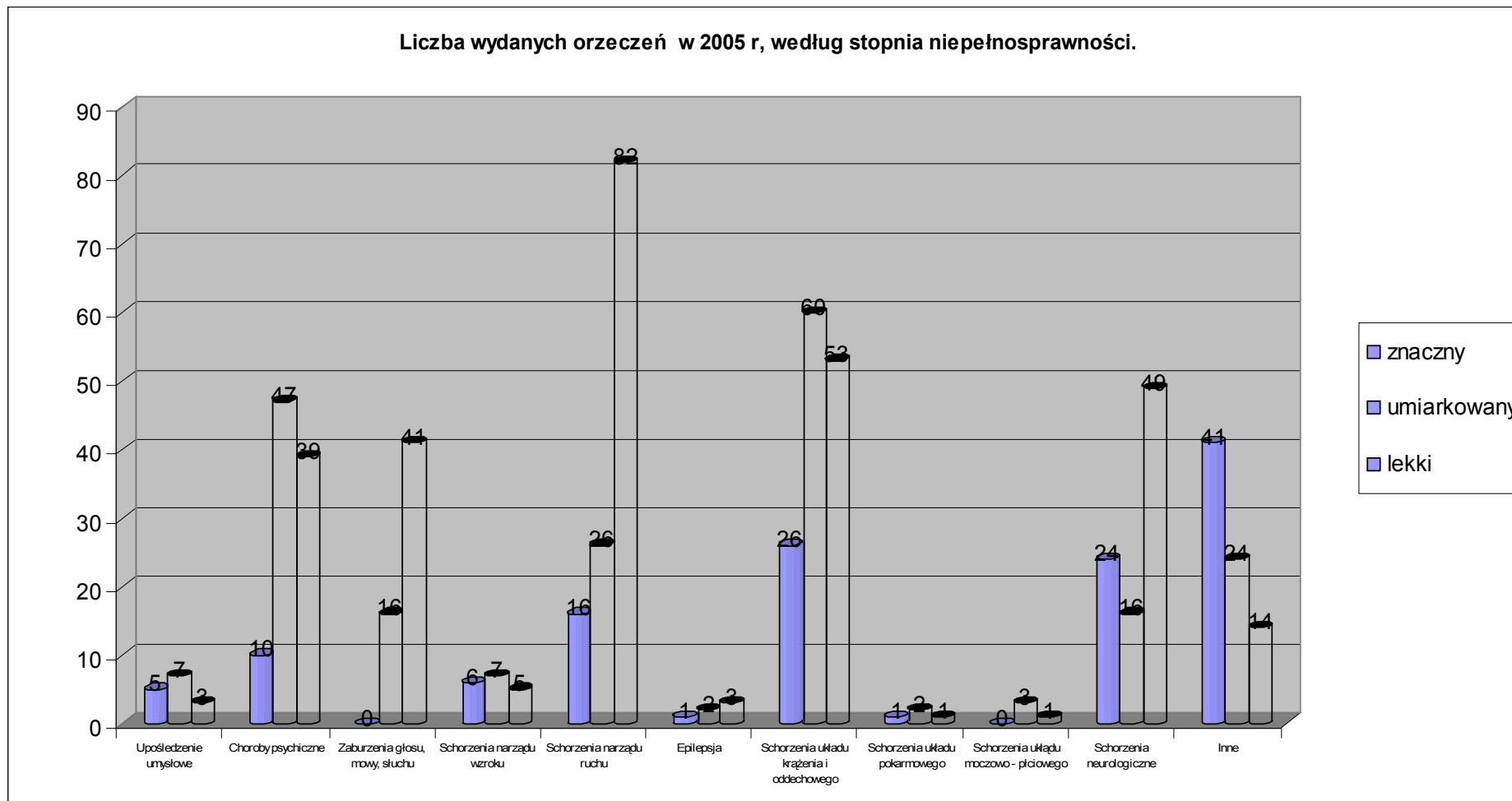
4. Niepełnosprawność i długotrwała choroba.

Osoby niepełnosprawne stanowią w Polsce bardzo liczną społeczność, która liczy Ponad 14% ogółu ludności, a prognoza GUS przewiduje, że w 2010 r. liczba tych osób wzrośnie.

Mówiąc o osobach niepełnosprawnych, mamy na myśli osoby posiadające orzeczenia potwierdzające status niepełnosprawności wydane przez Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, ZUS, KRUS, jak również inne osoby z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi.

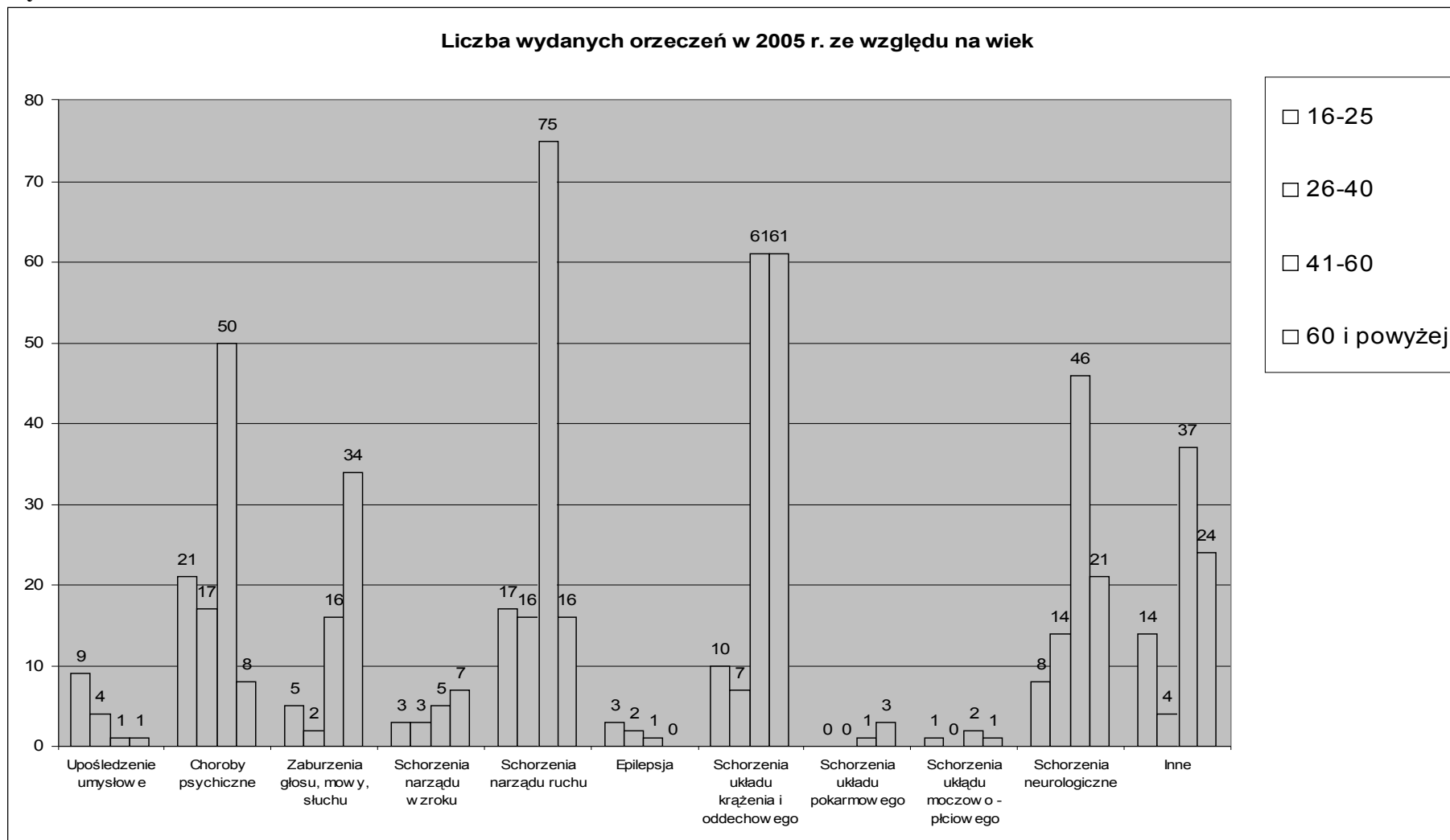
Poniższe zestawienie obrazuje liczbę wydanych orzeczeń przez Zespół d.s. Orzekania o Niepełnosprawności.

Wykres nr 10

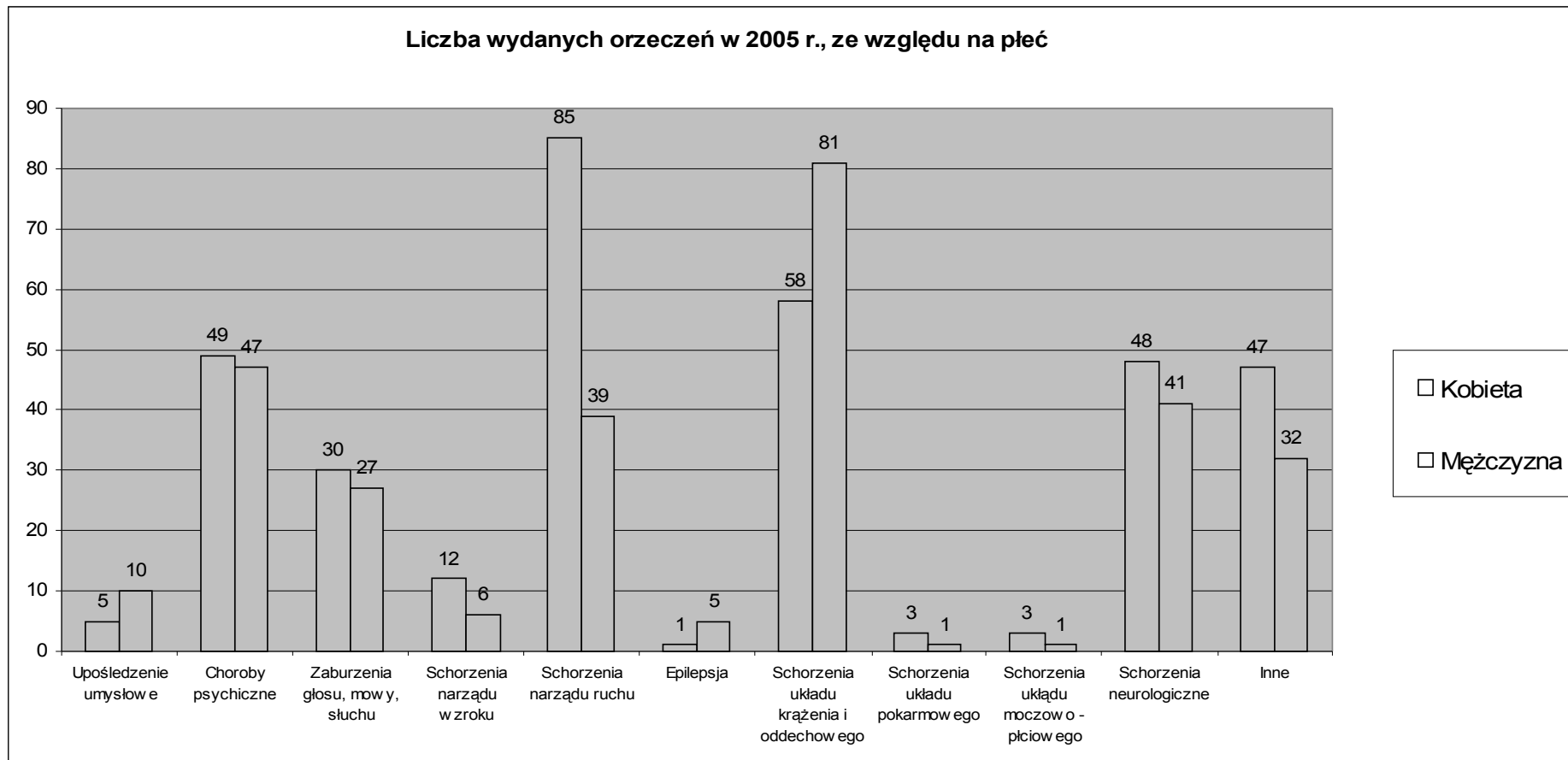
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 11

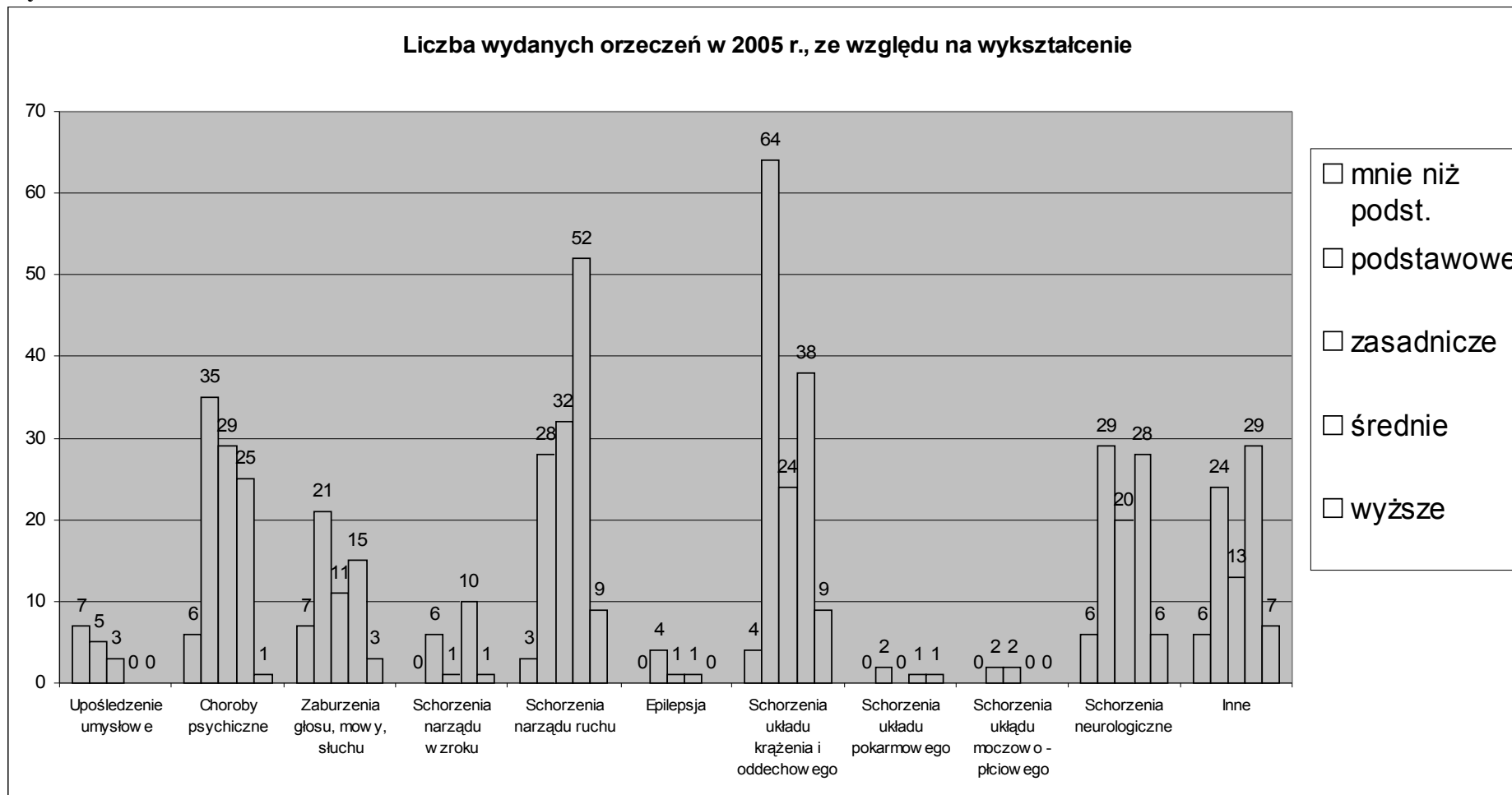
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 12

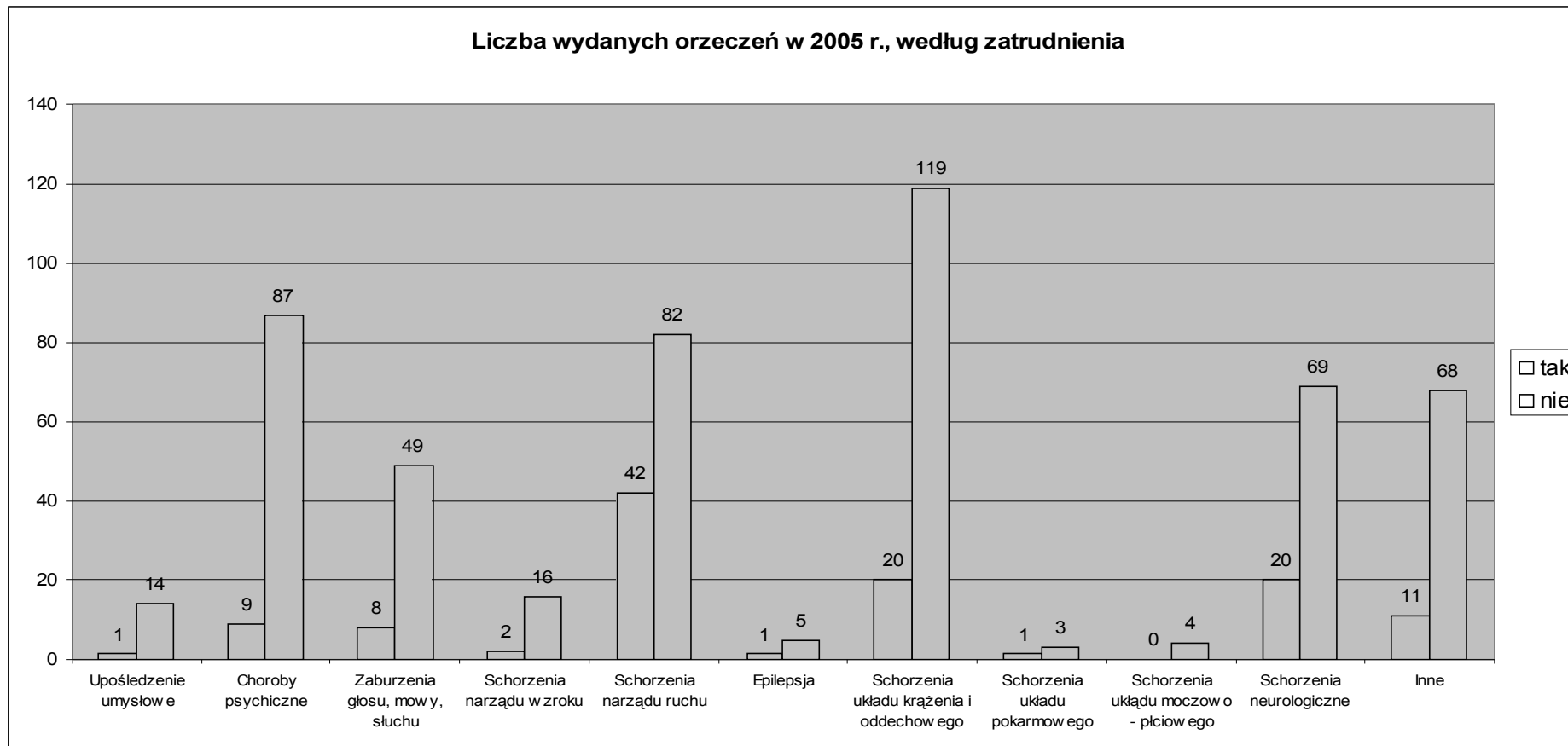
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 13

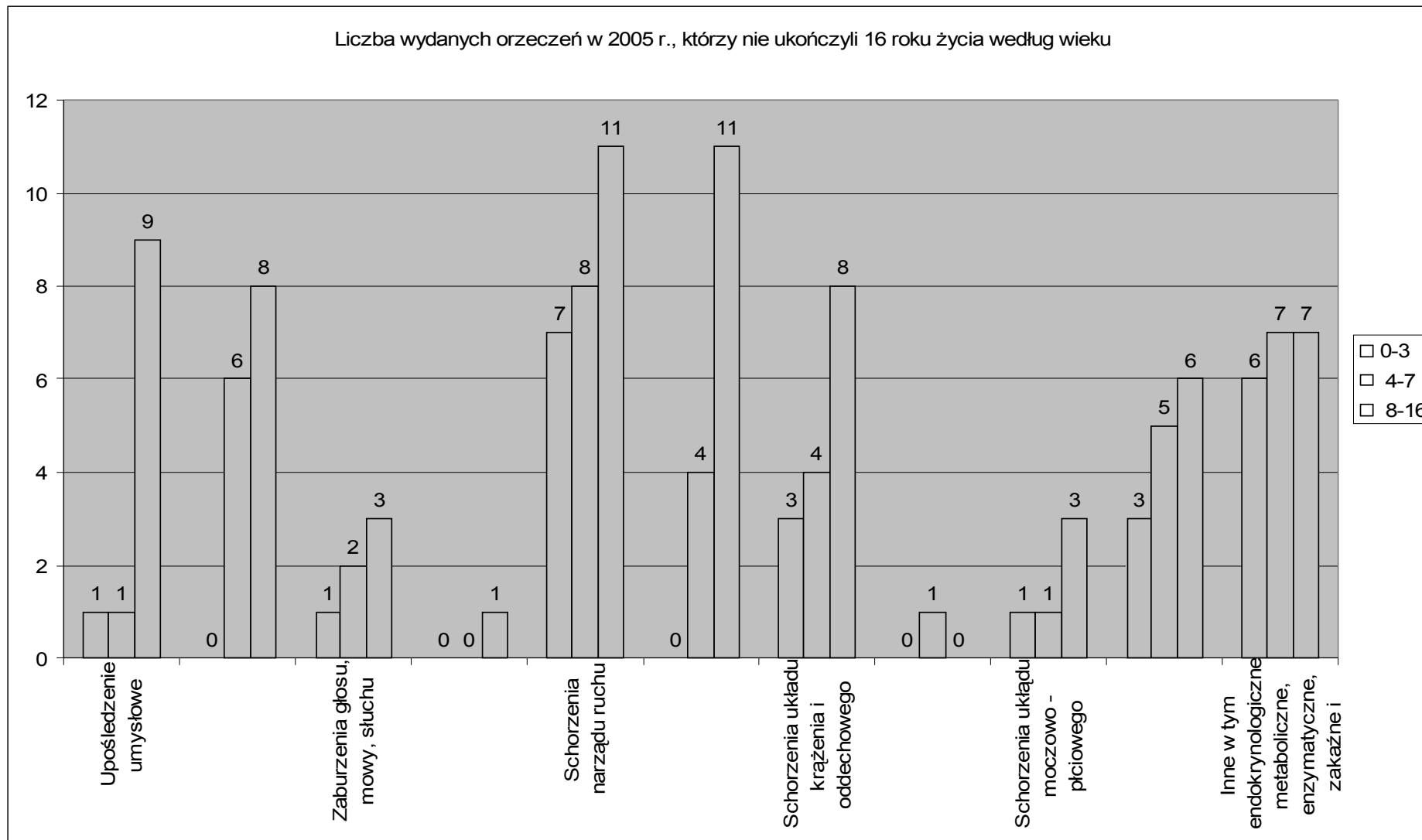
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 14

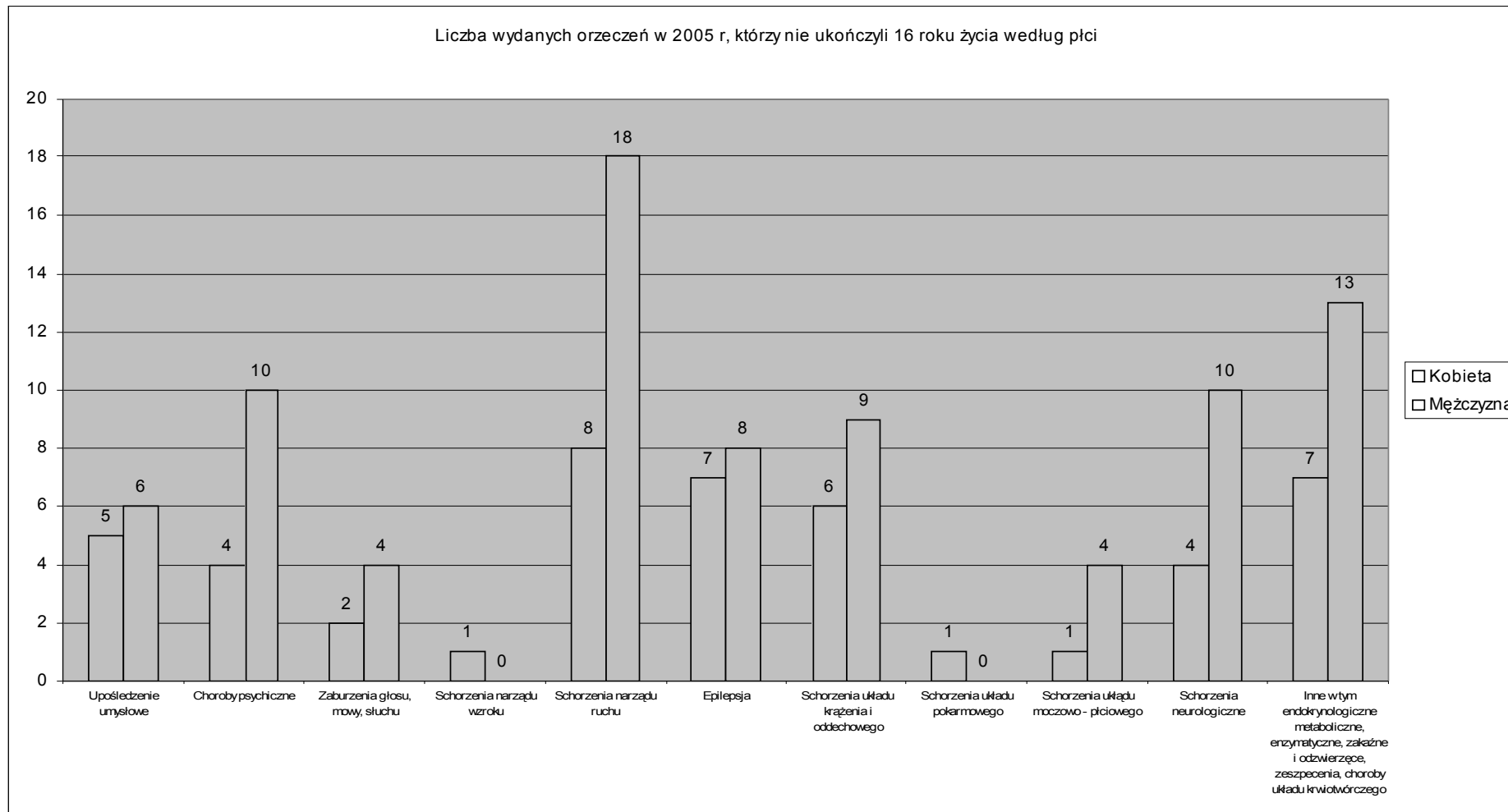
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 15

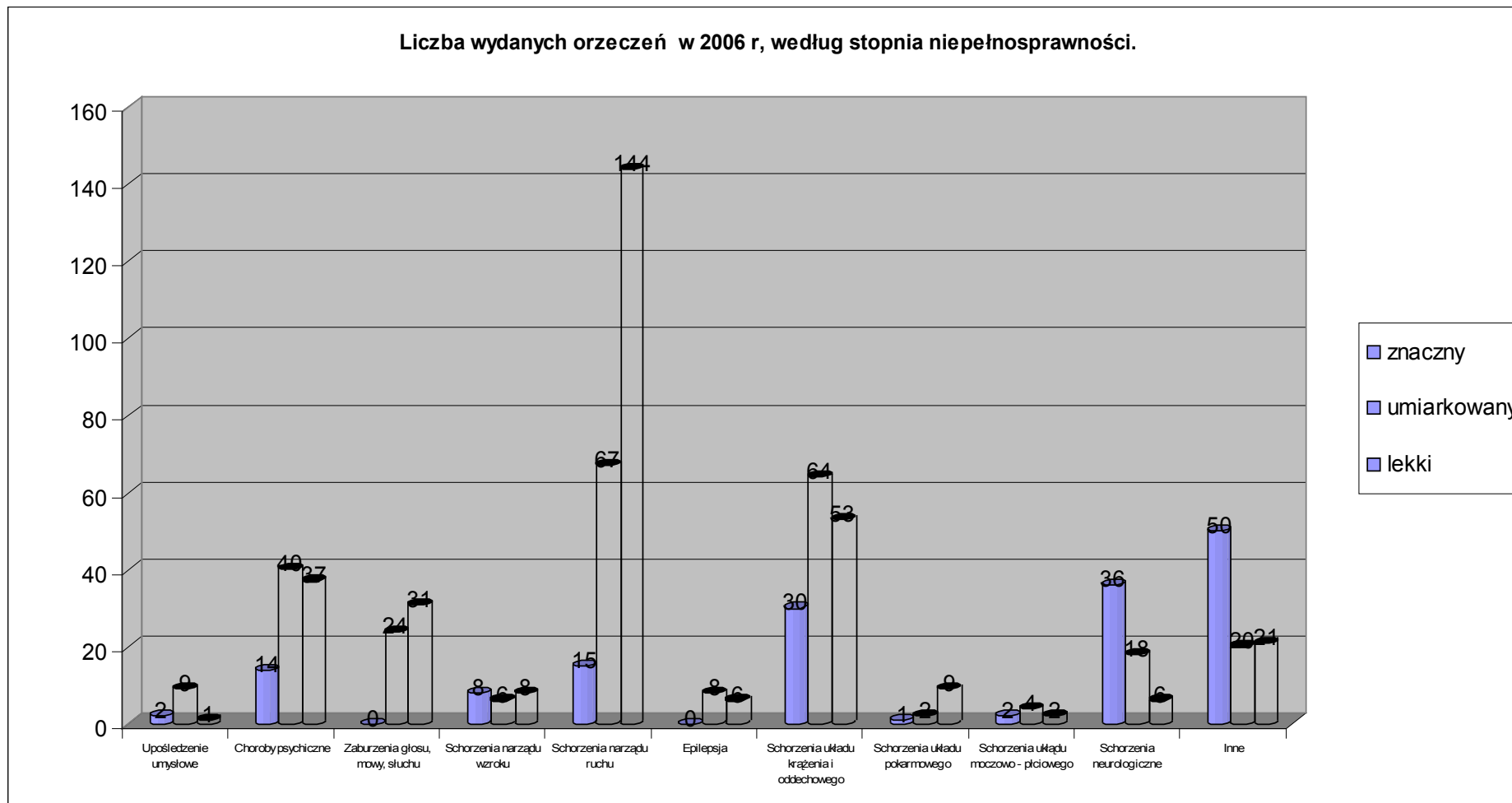
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 16

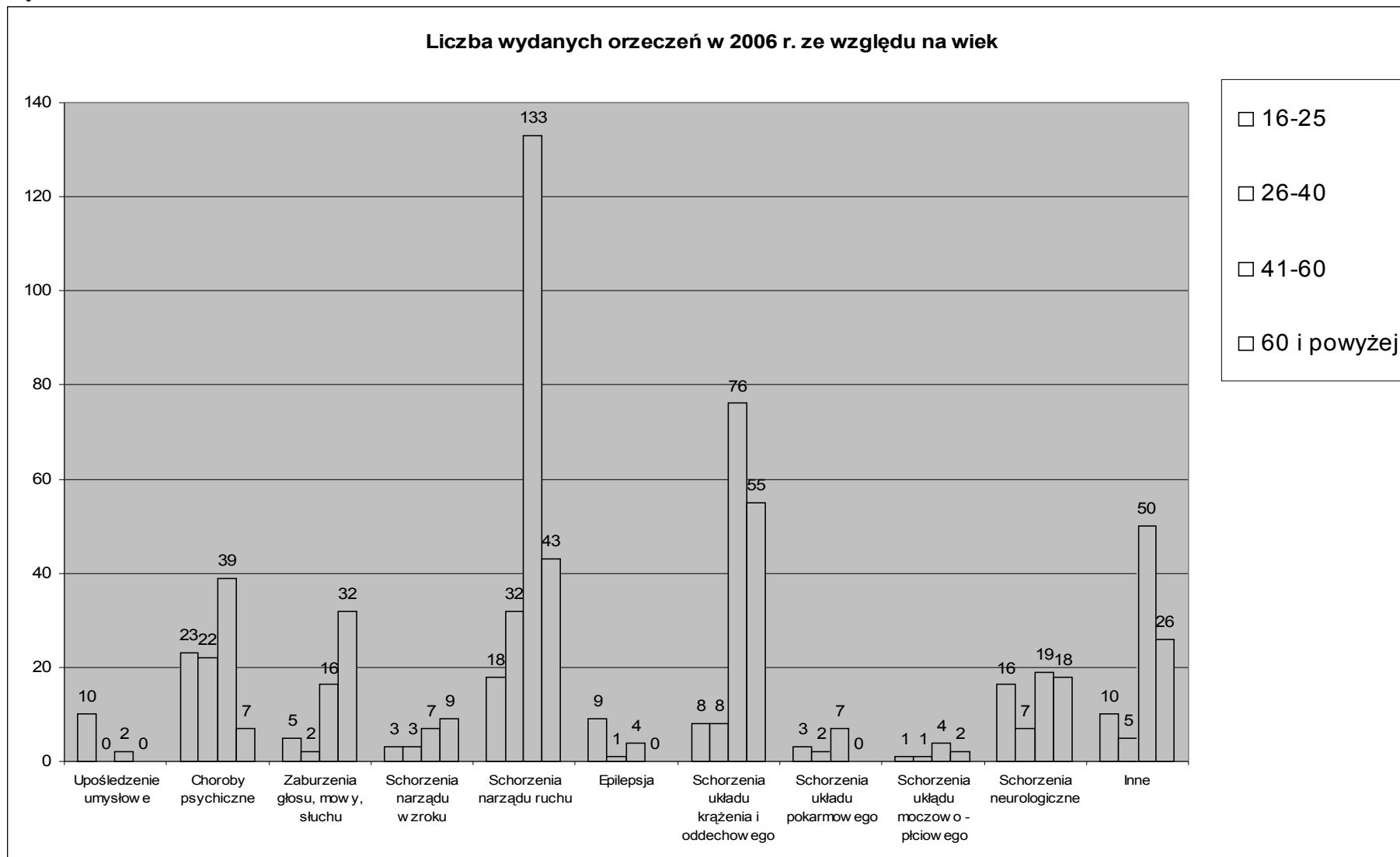
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 17

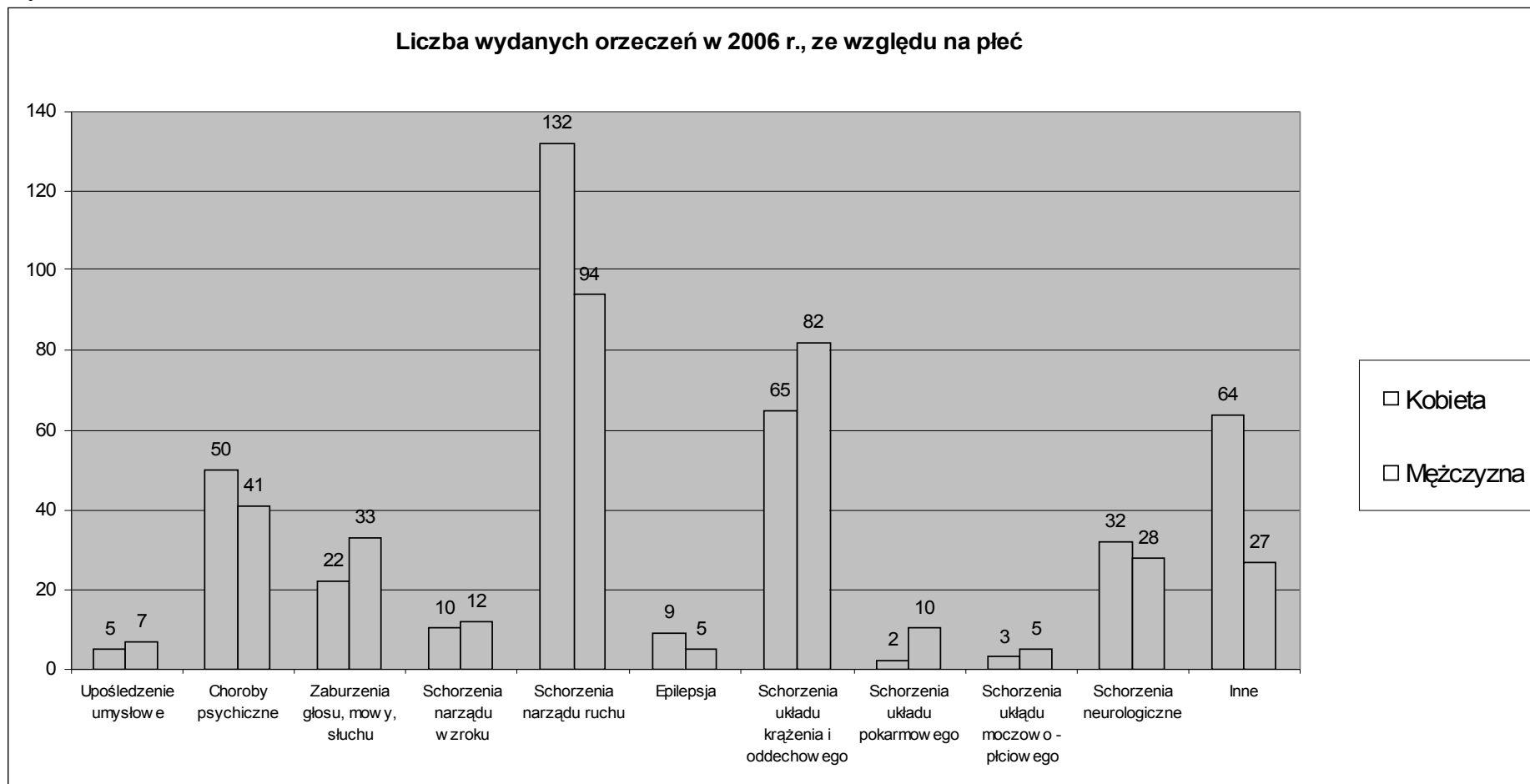
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 18

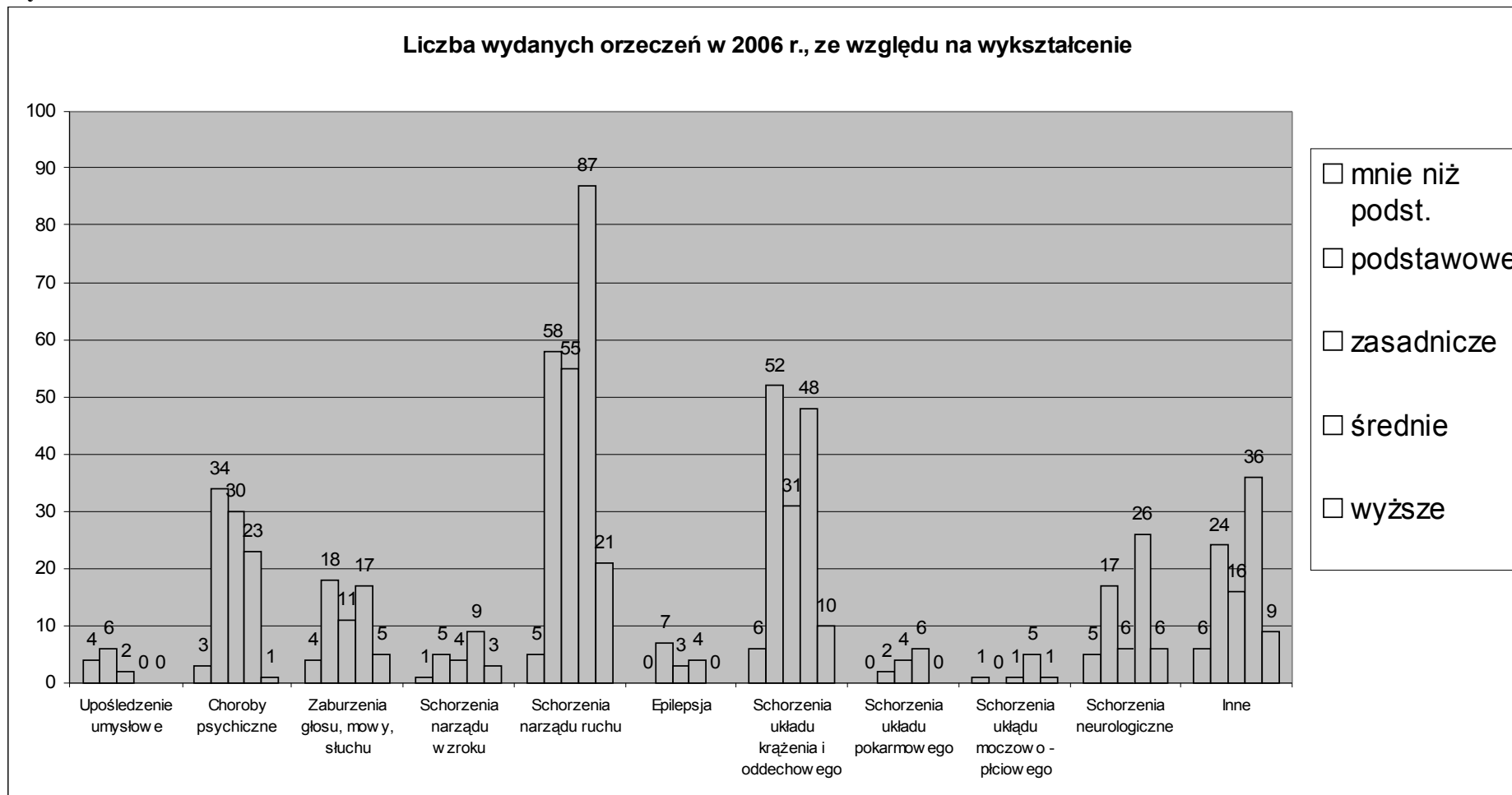
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 19

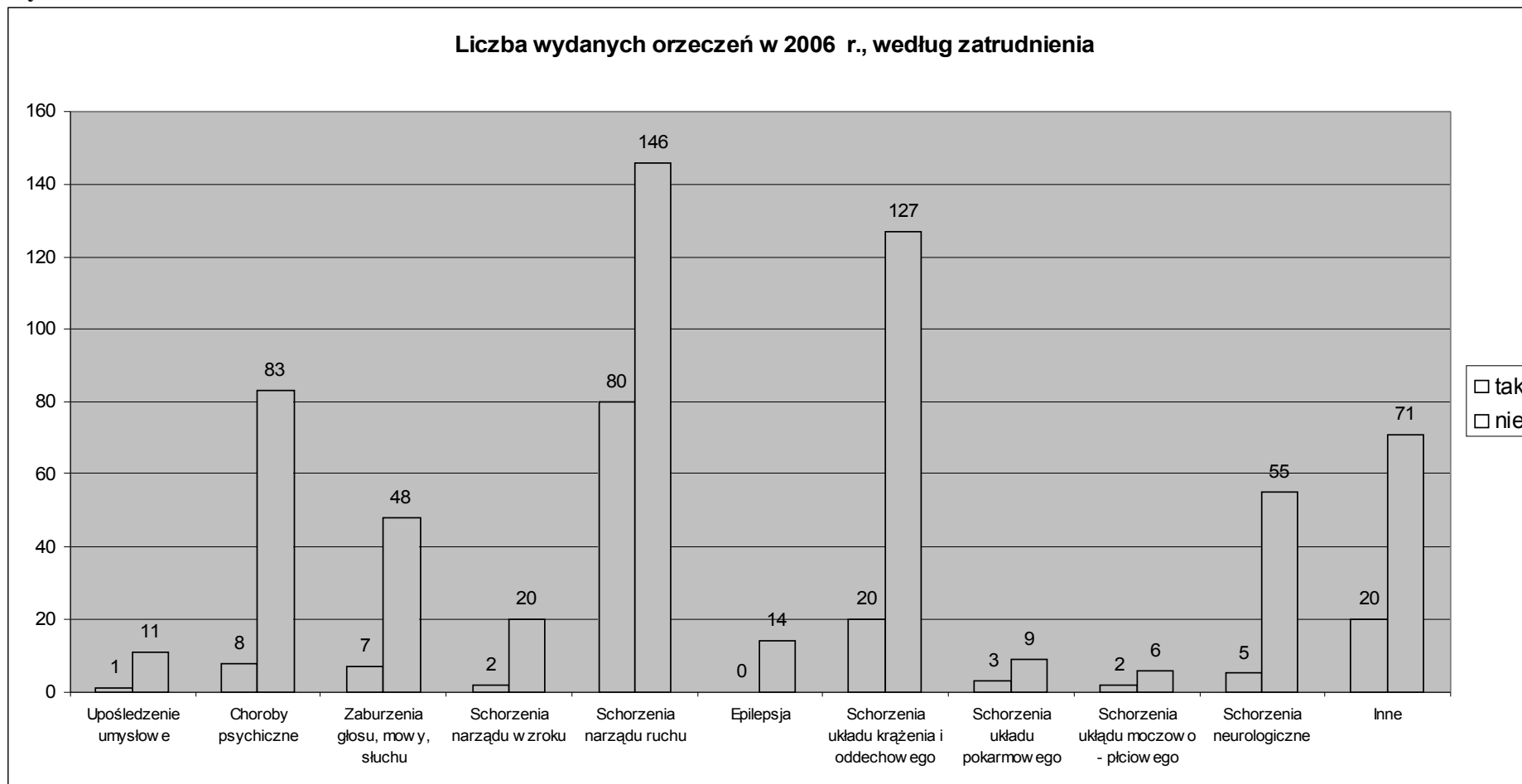
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 20

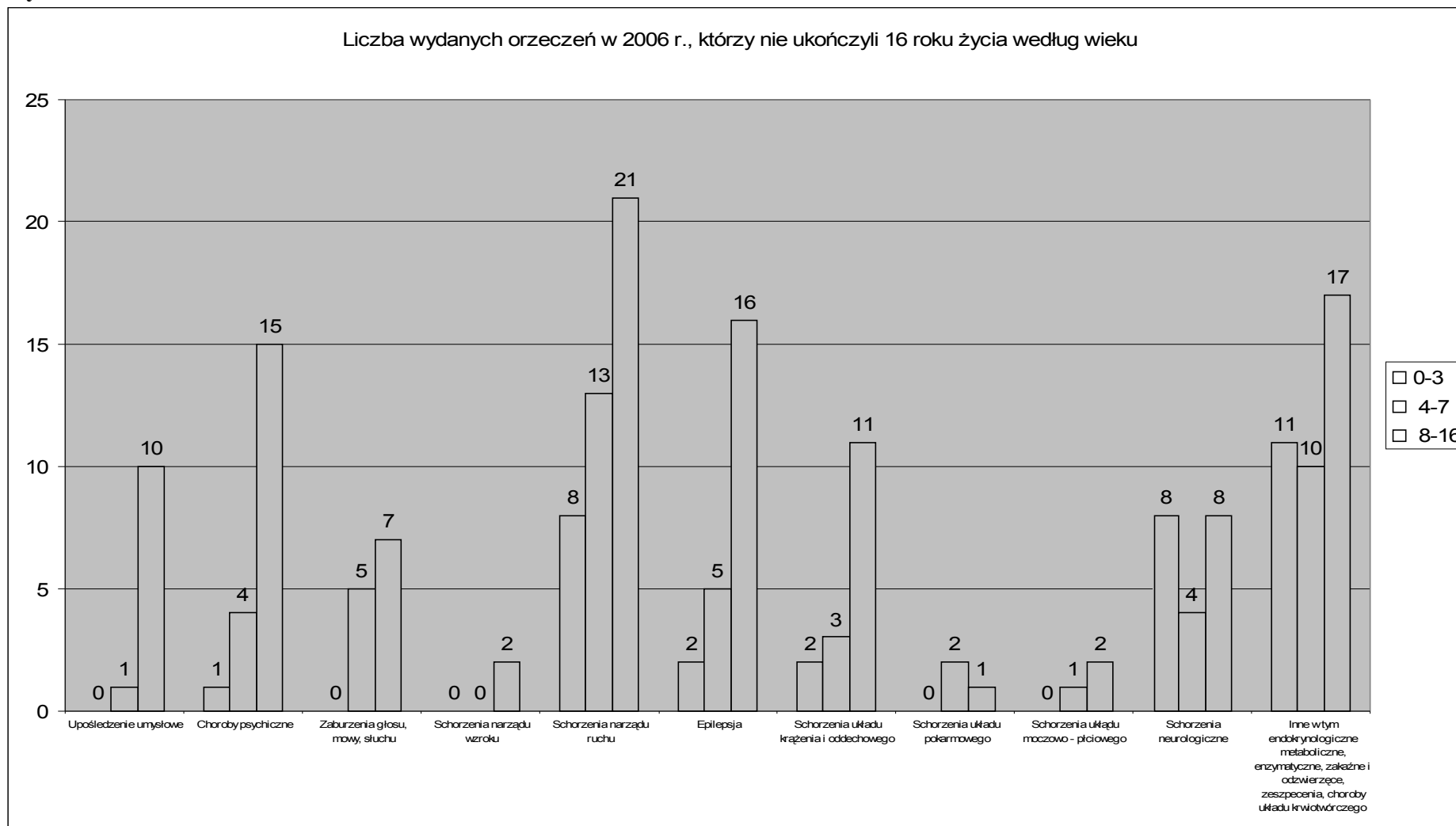
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 21

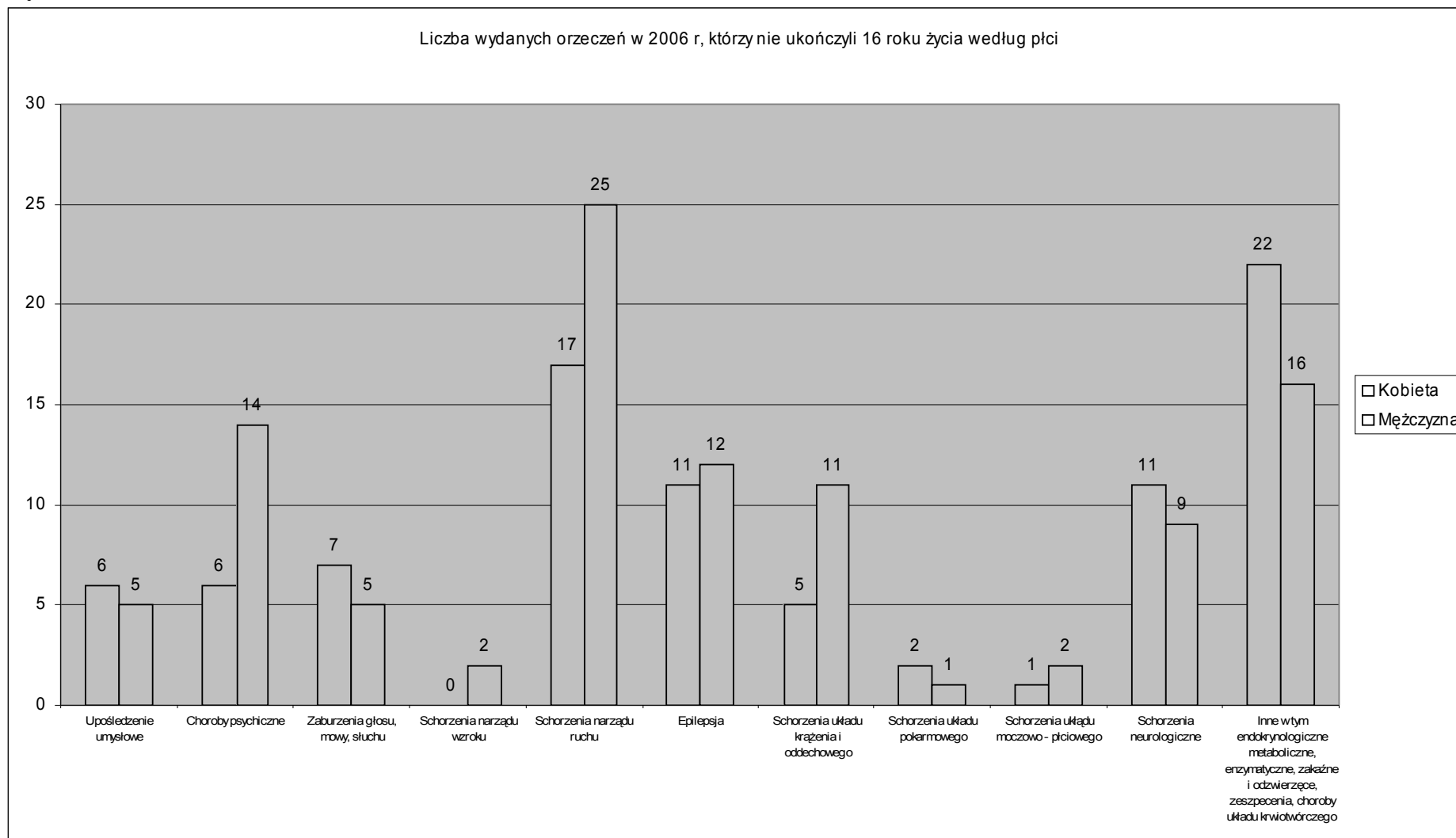
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 22

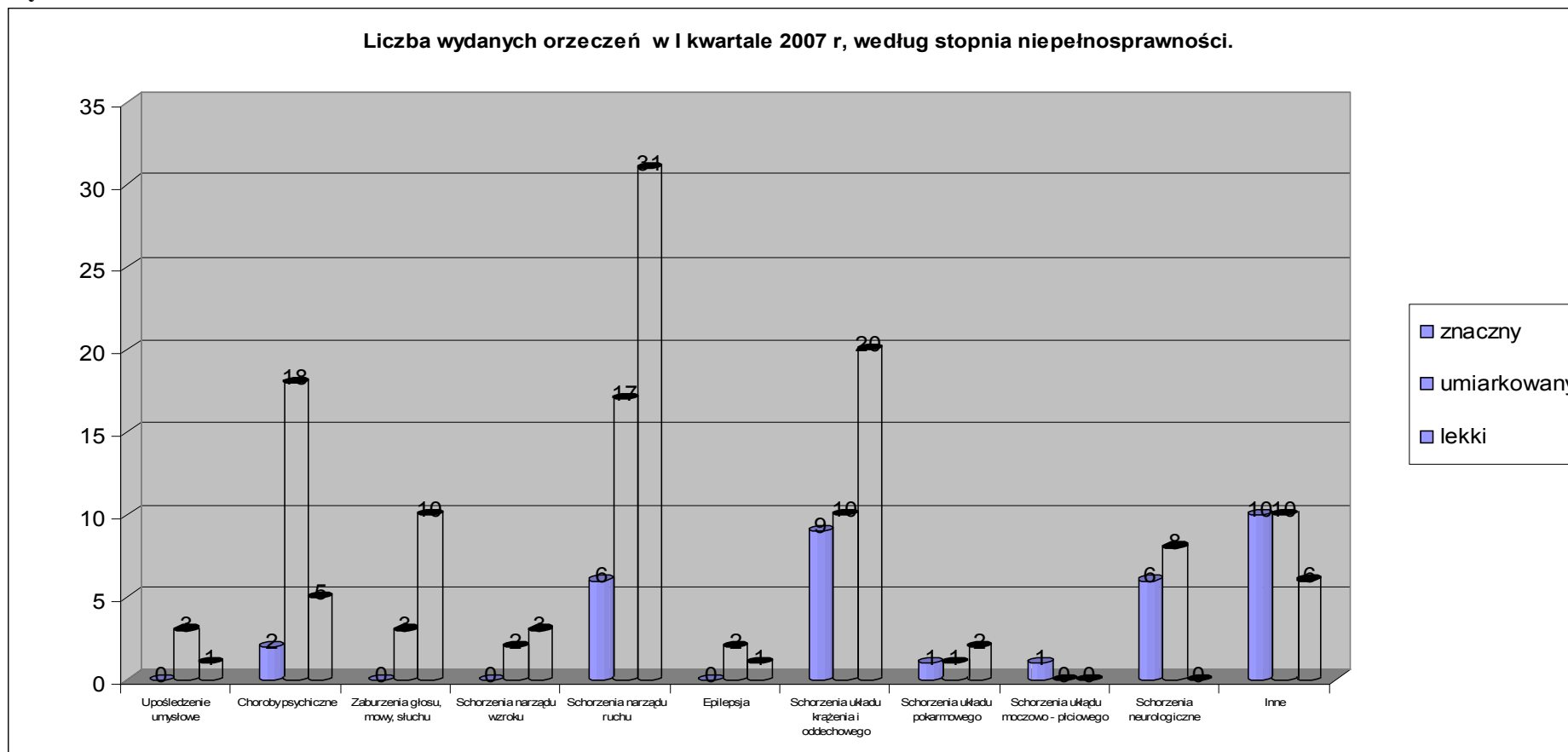
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 23

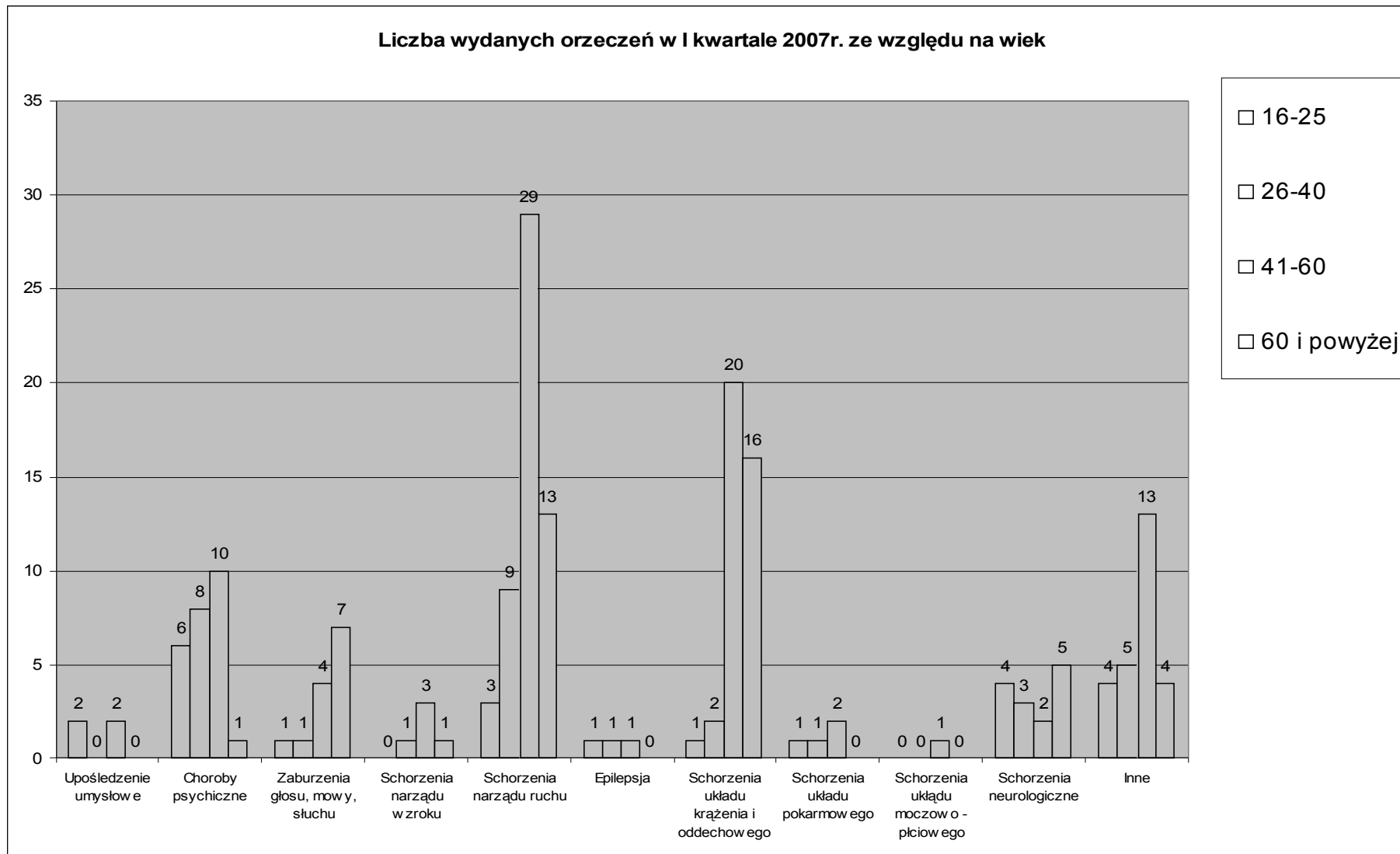
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 24

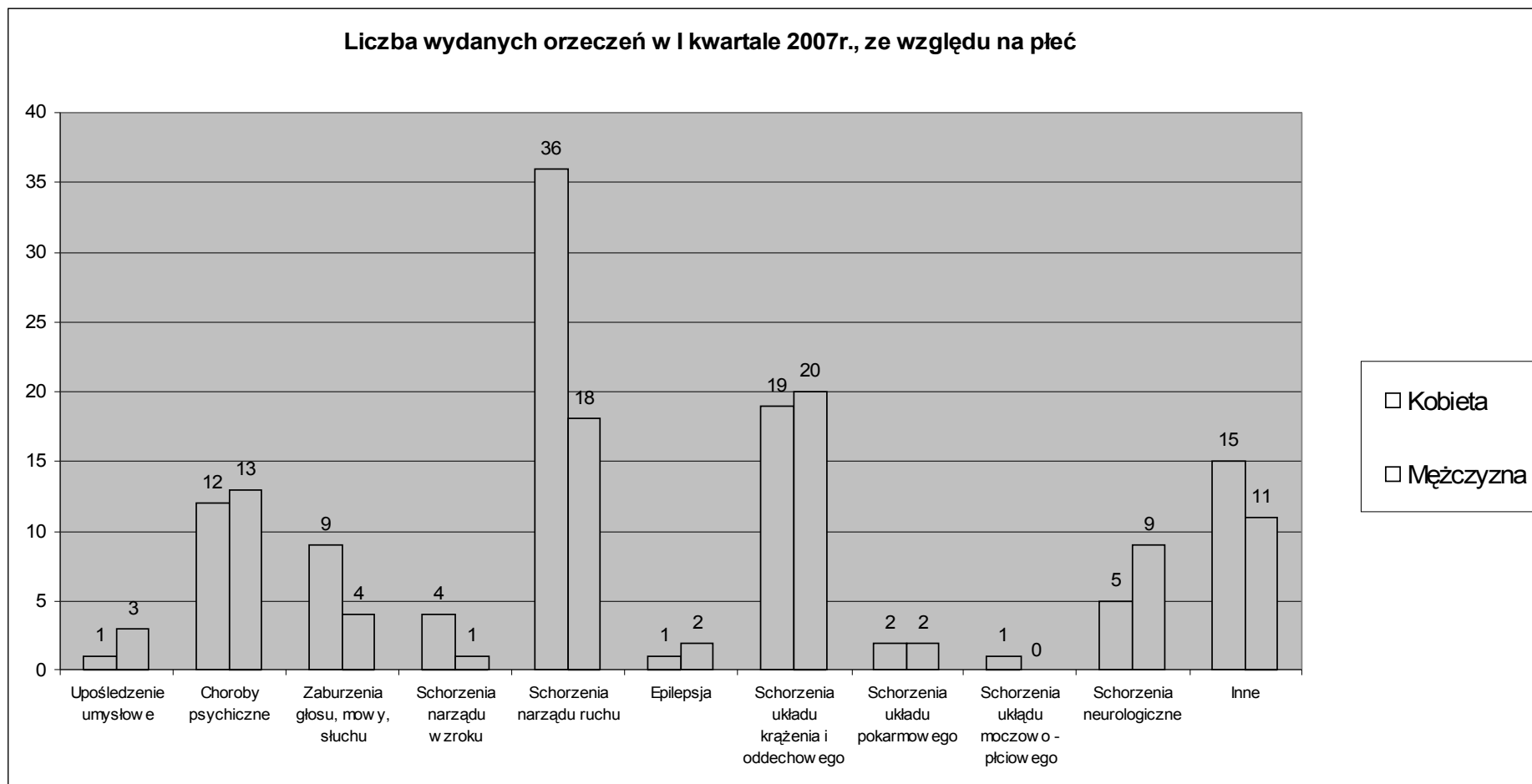
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 25

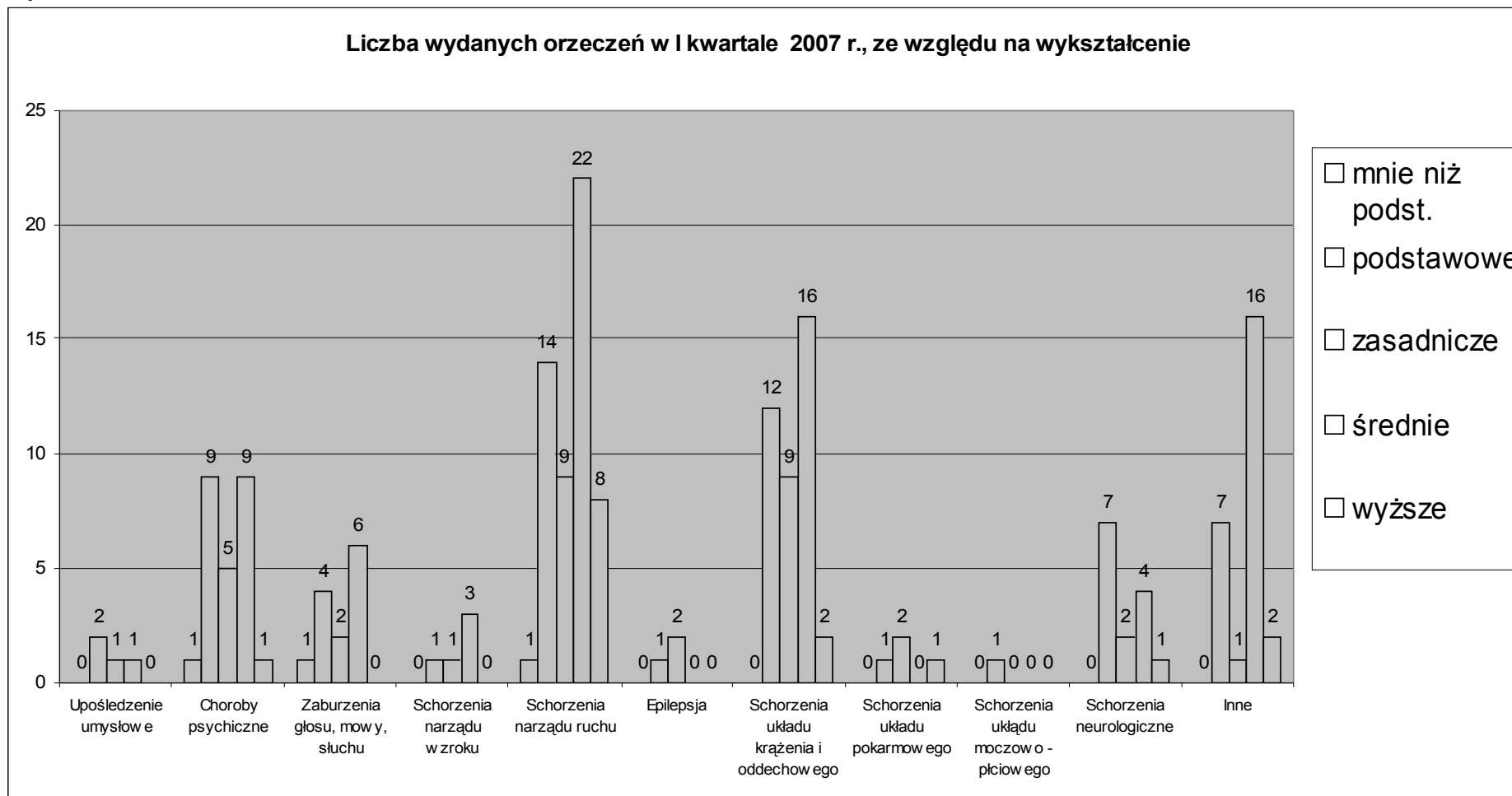
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 26

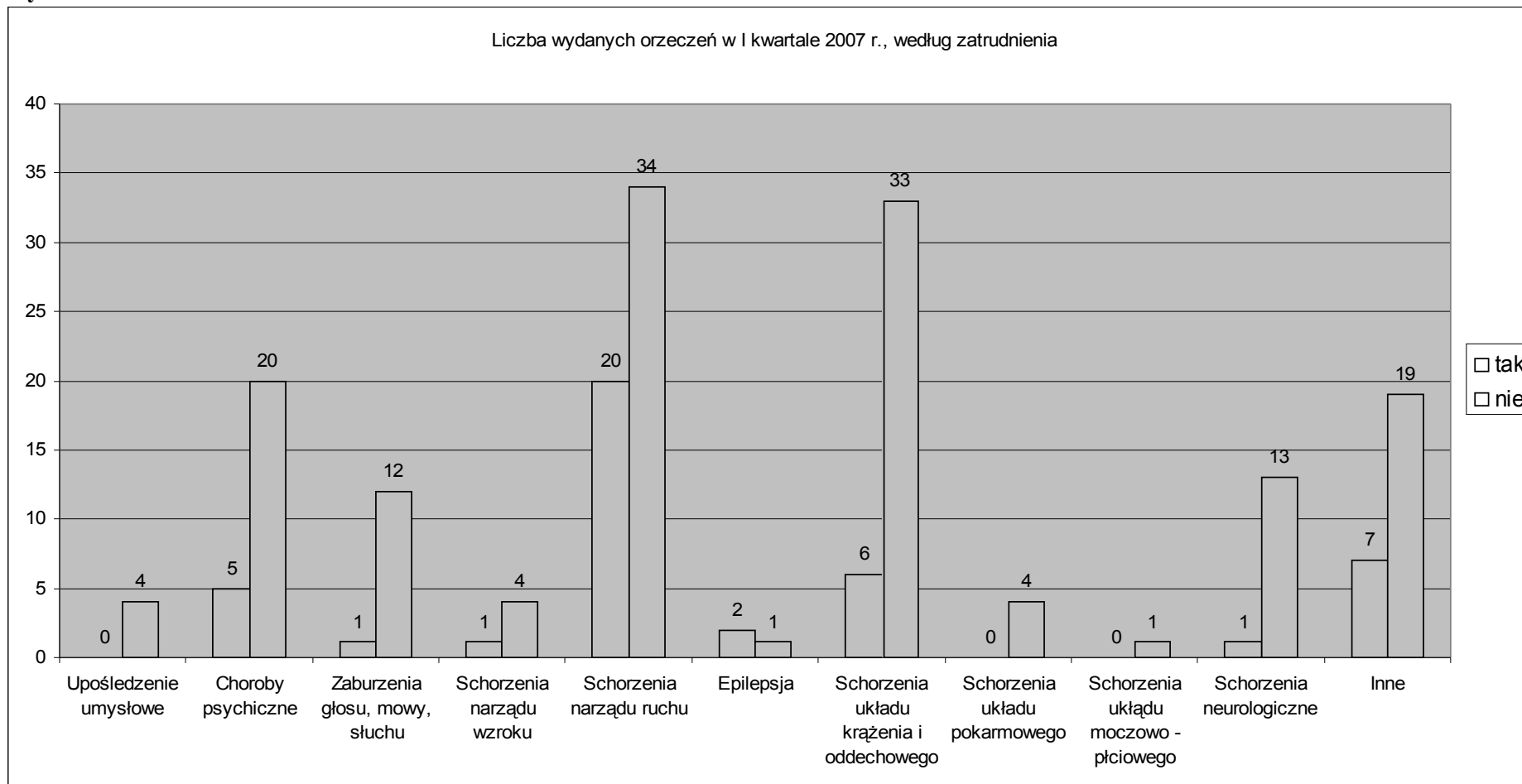
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 27

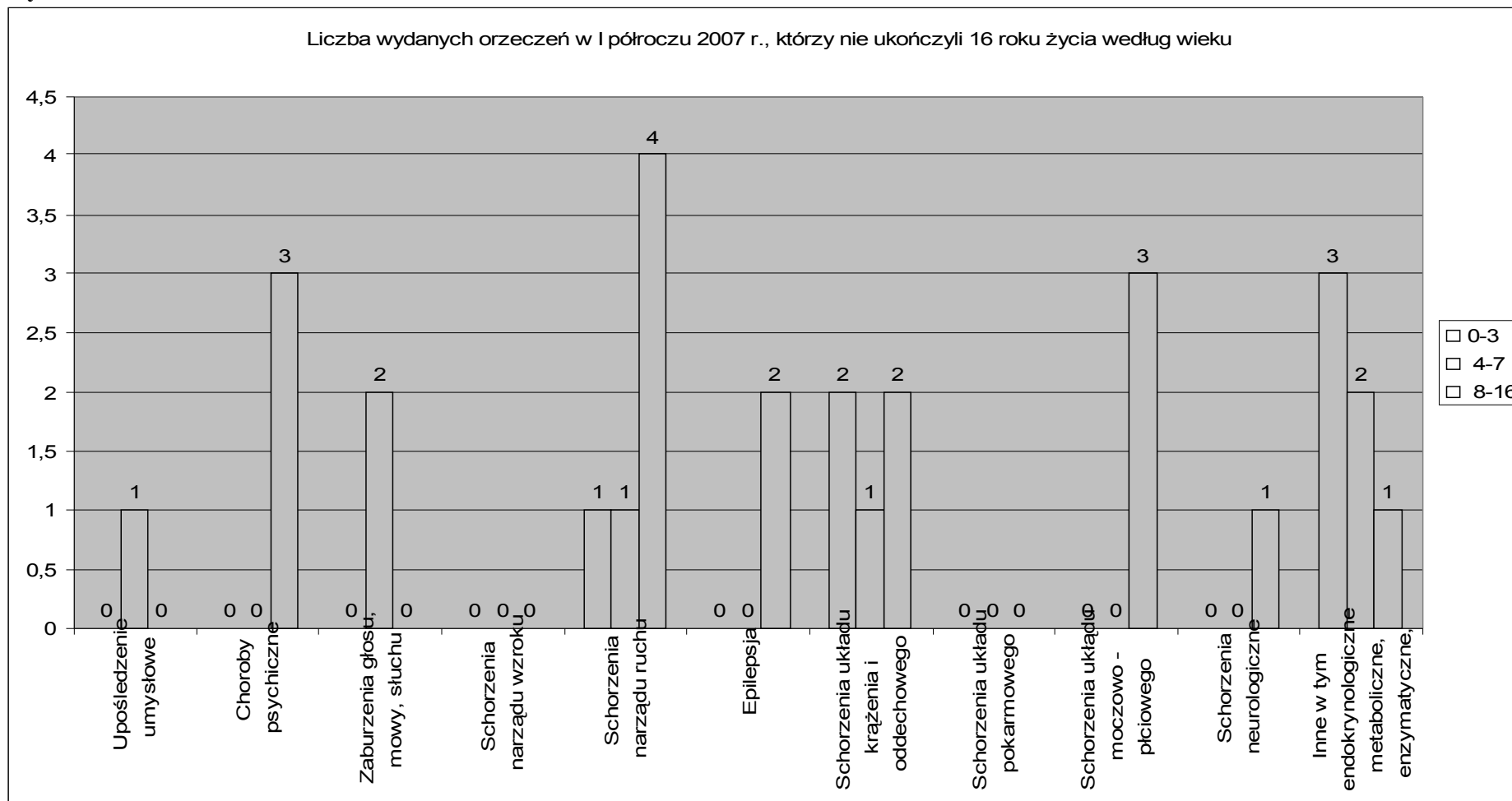
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 28

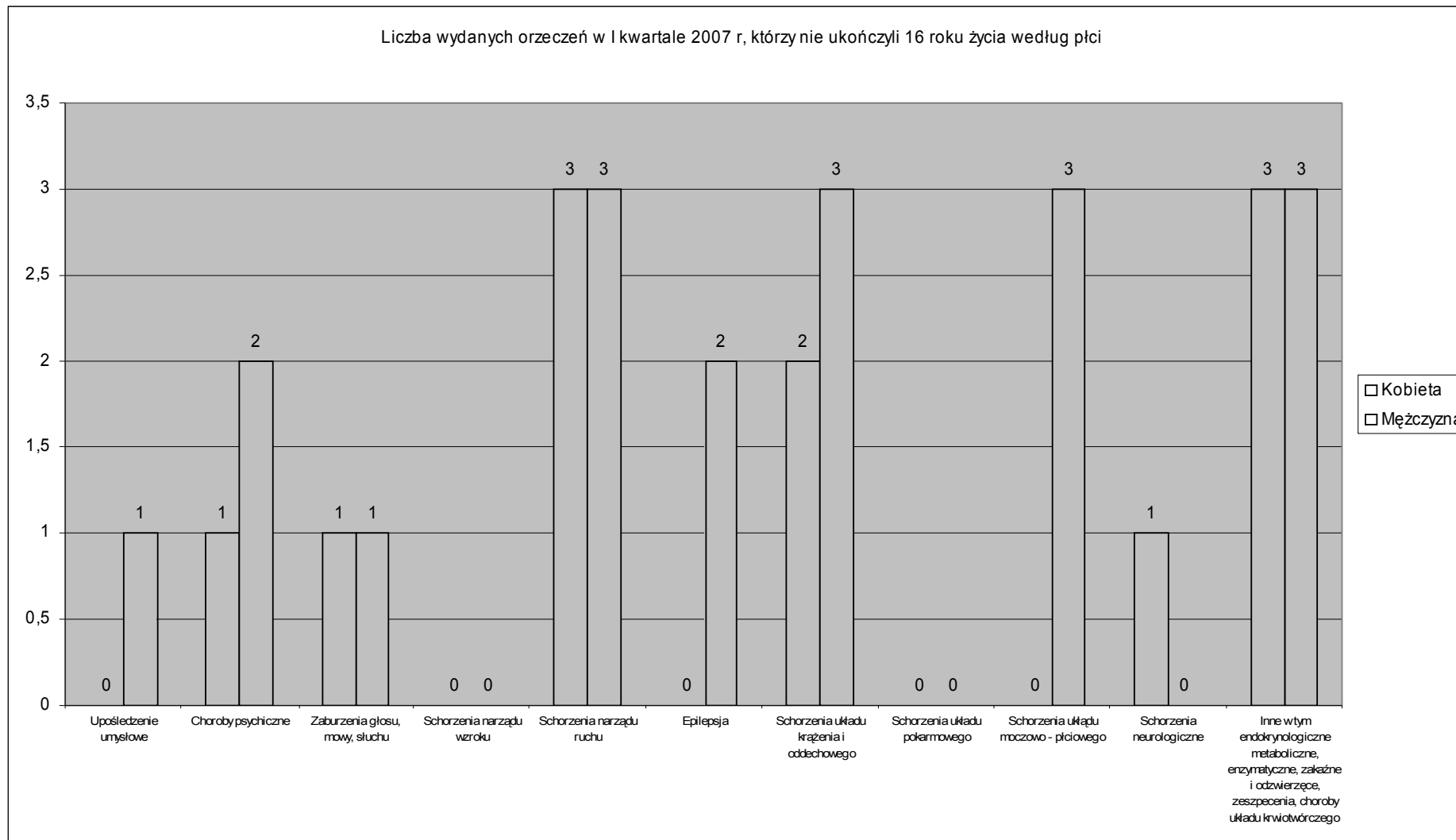
Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 29

Źródło: Dane PZON Łomża

Wykres nr 30

Źródło: Dane PZON Łomża

Za niepełnosprawne uznać należy osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów.

Sytuacja tej grupy osób jest bardzo trudna. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami zakupu sprzętu ułatwiającego kompensację dysfunkcji fizycznych oraz kosztowną i trudno dostępną rehabilitacją. Dużym problemem są także bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej, które nie tylko utrudniają ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w życiu rodzinnym i społecznym.

W związku ze starzeniem się społeczeństwa, spora grupa osób w wieku starszym, samotnych i zamieszkujących wspólnie z rodziną, wymaga pomocy w postaci usług opiekuńczych. Na terenie miasta usługi opiekuńcze świadczą opiekunki zatrudnione na 45 etatach w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. Obecnie usługi są świadczone u 94 osób, w tym u 77 osób samotnych i 17 zamieszkujących w rodzinie.

Na objęcie pomocą w formie usług domowych oczekują 44 osoby.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone są u 7 osób przez 5 opiekunek.

Osoby wymagające całodobowej opieki i pielęgnacji kierowane są do domów pomocy społecznej znajdujących się na terenie innych powiatów. I tak w:

- 2005 roku – 10 osób,
- 2006 roku – 4 osoby,
- I półroczu 2007 roku – 4 osoby.

Na umieszczenie w domu pomocy oczekują 4 osoby, w tym:

- 3 osoby do domu pomocy dla przewlekle psychicznie chorych,
- 1 osoba do domu pomocy dla osób w podeszłym wieku.

Jednym z miejsc na terenie miasta, w którym mogą spotkać się seniorzy jest Klub Seniora. Oprócz żywienia, z którego korzysta 109 osób, Klub Seniora prowadzi także działalność kulturalną. Organizowane są spotkania z okazji Dnia Babci i Dziadka, Dnia Seniora, a także spotkania połączone z wieczorkiem tanecznym. Nawiązana została współpraca z Klubem Seniora w Grajewie.

Z usług świadczonych przez Środowiskowy Dom Samopomocy korzysta około 25 osób. Zajęcia prowadzone są w kółkach:

- teatralno – muzycznych,
- plastycznych,
- tkactwa,
- wikliniarskim,
- kulinarnym,
- komputerowym.

5. Alkoholizm

Jedną z grup dysfunkcyjnych, która jest objęta pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, stanowią osoby uzależnione od alkoholu. Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi dziś bezsprzecznie jeden z najpoważniejszych problemów społecznych.

Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat, niepokojącym jest fakt obniżania wieku pierwszego z nim kontaktu.

W rodzinach, które są objęte pomocą MOPS pracownicy dość często obserwują stwarzanie sytuacji sprzyjających picie alkoholu, stosowanie zachęty do jego spożywania i przedstawianie łatwości jego zdobywania. Szczególnego znaczenia w tych rodzinach nabiera wzorec picia alkoholu i niekorzystny wpływ rozbieżności między zachowaniem rodziców a wymaganiami stawianymi wobec dziecka co do spożywania alkoholu, brak kontroli ze strony rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne.

Praca z tak zaburzonymi klientami MOPS jest bardzo trudna, długotrwała i często skazana na niepowodzenie.

Na przełomie lat 2005/2006 liczba rodzin objętych pomocą z powodu alkoholizmu wahała się od 117 do 108.

6. Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie nie jest zjawiskiem nowym. Istniała zawsze, niezależnie od kultury, statusu socjoekonomicznego, miejsca zamieszkania. Kobiety i dzieci zdecydowanie są częściej ofiarami przemocy w rodzinie, chociaż zdarzają się przypadki, gdzie ofiarami są mężczyźni. Rodzina w której dochodzi do przemocy najczęściej jest bezradna wobec swoich trudności. Oczekuje wsparcia i konkretnej pomocy od instytucji zaangażowanych w sprawy rodziny.

W 2005 roku do Punktu Interwencji Kryzysowej funkcjonującego przy MOPS zgłosiło się 115 osób, którym udzielono 345 konsultacji, w 2006 roku – 105 osób, którym udzielono 347 konsultacji.

W I półroczu 2007 roku Ośrodek Interwencji Kryzysowej przyjął 112 zgłoszeń związanych z przemocą domową, w tym 73 zgłoszenia pochodziły z Komendy Miejskiej Policji.

Dominującym rodzajem przemocy domowej wśród klientów OIK były:

- przemoc psychiczna – 61,
- przemoc fizyczna – 31,
- przemoc ekonomiczna – 16,
- zaniedbania i problemy wychowawcze – 4

1. Bezdomność

Bezdomność to jedno z najgroźniejszych zjawisk patologii społecznej. Dla społeczeństwa bezdomność stanowi zagrożenie bezpieczeństwa i spokoju.

Bezdomność jako cecha położenia społecznego konkretnych osób, zwłaszcza w swej skrajnej postaci, kumuluje się zazwyczaj z różnymi rodzajami patologii indywidualnej (alkoholizm, przestępczość, narkomania, rozpad więzi rodzinnych), którym towarzyszy brak oparcia w grupach społecznych, z konfliktami na tle obyczajowym i odtrąceniem niesamodzielnymi członkami rodziny. Zachowania patologiczne ludzi bezdomnych często są bardzo ściśle powiązane z sytuacją życiową.

Bezdomność „dworcowa” i „uliczna” jest wstydliwą wizytówką miasta. Pomoc samorządu dla osób bezdomnych została określona ustawą o pomocy społecznej, w myśl

której bezdomnemu należy zapewnić tymczasowe miejsce noclegowe, odzież, gorący posiłek, a w niektórych przypadkach również zasiłek i inne formy pomocy.

Na terenie miasta miejsca noclegowe zapewnia noclegownia (16 miejsc) prowadzona przez Caritas Diecezji Łomżyńskiej. Osoby tam przebywające mają zapewnione leczenie, gorący posiłek, odzież odpowiednią do pory roku. W okresie zimowym była uruchomiona ogrzewalnia, w której przebywały osoby bezdomne będące pod wpływem alkoholu.

W 2005 roku osiem osób bezdomnych podpisało program wychodzenia z bezdomności.

Trzy osoby przerwały realizację programu z własnej winy, dwie osoby wróciły do rodziny. W 2006 roku dwie osoby „wyszły” z kręgu bezdomności. Jedna otrzymała mieszkanie socjalne, druga podjęła pracę i wynajęła stancję.

8. Uchodźcy

Głównym celem pomocy uchodźcom jest umożliwienie osobom, które uzyskały status uchodźcy, adaptacji w warunkach polskich.

Uchodźcy udzielana jest pomoc, której celem jest wspieranie procesu jego integracji, w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy. Obejmuje ona:

1. świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego,
2. opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne
3. specjalistyczne poradnictwo.

W 2005 roku Indywidualnym Programem Integracji objętych zostało 13 rodzin, natomiast w 2006 roku – 14 rodzin.

Dużym problemem jest brak miejsca pracy i mieszkania.

Tabela nr 3. Pomoc dla uchodźców

Liczba osób , którym przyznano świadczenie			Liczba rodzin			Kwota świadczeń		
2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
40	40	27	13	14	9	155992	150100	69700

9. Środki finansowe zaangażowane na zadania pomocy społecznej

Źródłem finansowania zadań pomocy społecznej jest budżet państwa i dochody własne miasta. Z budżetu państwa pokrywane są świadczenia realizowane w ramach zadań zleconych, natomiast samorząd miasta finansuje świadczenia realizowane w ramach zadań własnych.

Tabela nr 4. Wartość świadczeń udzielonych w ramach zadań zleconych w latach 2005 – 2007 – I kwartał

Wyszczególnienie	Kwota świadczeń		
	2005 r.	2006 r.	2007 r.I półrocze
Zasiłki stałe – ogółem	797866	810466	203240
<i>W tym przyznane dla osoby samotnie gospodarującej</i>	657543	689035	175360
<i>Pozostającej w rodzinie</i>	140323	121431	27880
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z kłęką żywiolową lub ekologiczną	0	72612	0
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób zaburzeniami psychicznymi	116548	109366	27617

Tabela nr 5. Wartość świadczeń udzielanych w ramach zadań własnych w latach 2005-2007 – I kwartał

Wyszczególnienie	Wartość świadczeń		
	2005	2006	2007
Zasiłki okresowe -ogółem	967 937	1 045 379	242 529
a/ środki własne	142 853	85 540	0
b/ dotacja	825 084	959 539	242 529
<i>w tym z powodu bezrobocia</i>	942 768	926 504	232 274
<i>długotrwała choroba</i>	19 487	11 1187	8 540
<i>niepełnosprawność</i>	5 682	7 688	1 715
<i>możliwości otrzymania nabycia uprawnień do świadczeń zabezpieczenia społecznego</i>	0	0	0
Schronienie	0	0	0
Posiłki	896 693	122 7327	315 590
<i>w tym dla dzieci</i>	278 050	433 764	131 249
Ubranie	0	0	0
Usługi opiekuńcze	914 000	996 846	278 714
Zasiłki celowe –zdarzenia losowe	1000	0	0
Sprawienie pogrzebu	7701	5656	1284
<i>w tym bezdomnym</i>	850	0	0
Zasiłki celowe i w naturze	571 755	766 574	171 646
<i>w tym specjalne</i>	28 368	51 299	0
Odpłatność za DPS	53 025	160 731	52 496

Z analizy powyższych zestawień wynika, iż wraz ze zmniejszającymi się środkami z budżetu państwa wzrasta aktywność finansowa po stronie samorządu.

Pomoc społeczna czuje się stale niedofinansowana. Potrzeby zawsze przewyższają możliwości finansowe nie tylko budżetu państwa ale i samorządu terytorialnego. Rozstrzygnięcie, które potrzeby są priorytetowe, zależy od aktualnej polityki realizowanej na poziomie centralnym lub regionalnym.

2.4. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Bezrobocie – rozumiane jako zjawisko towarzyszące gospodarce rynkowej, oznaczające brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do jej wykonywania i deklarujących chęć jej podjęcia – na przestrzeni ostatnich lat stało się w Polsce jednym z głównych problemów społecznych.

Wsparcie ze strony Władz Miasta pracodawców, którzy zdecydowali się na zatrudnienie osób opuszczających zakłady karne. Wychowanie i leczenie przez pracę.

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”.

Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

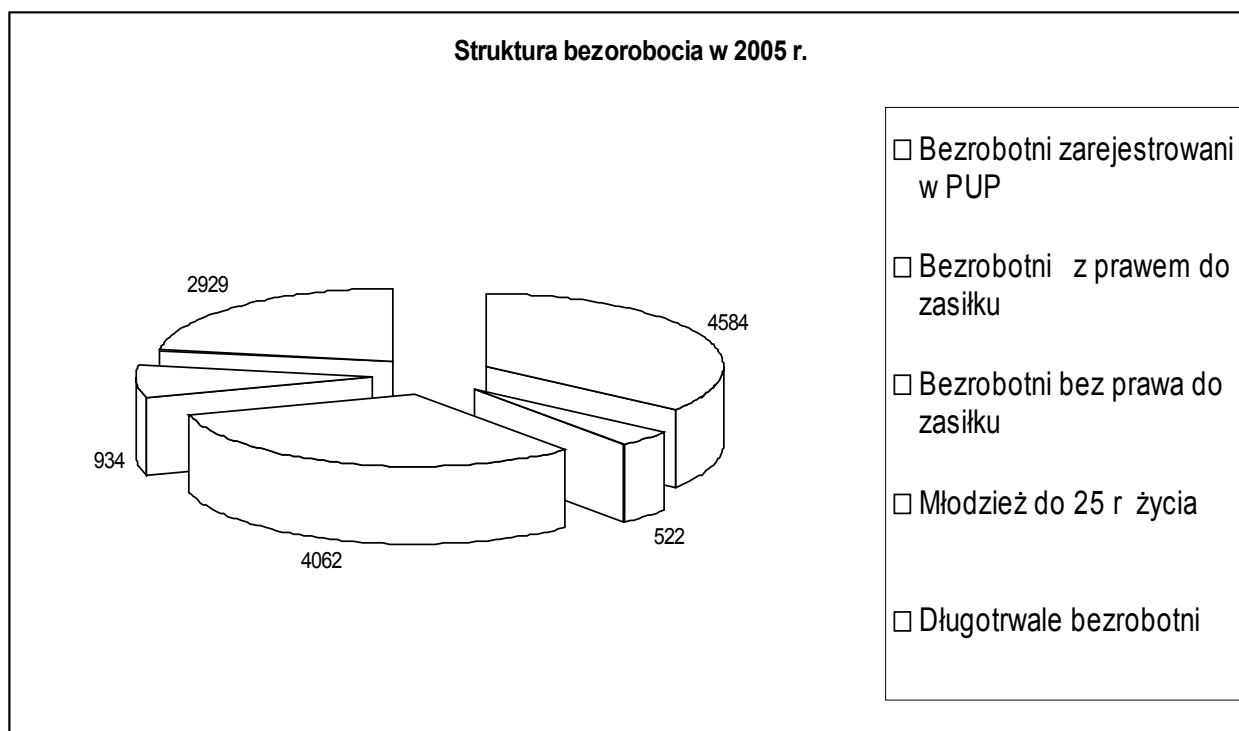
Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. Najbardziej dramatyczną sytuację mają rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontraktu, która pozwala na to, by pomoc – jej forma, wysokość i okres świadczenia – uzależniona była od aktywności bezrobotnego i jego rodziny. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa beczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne.

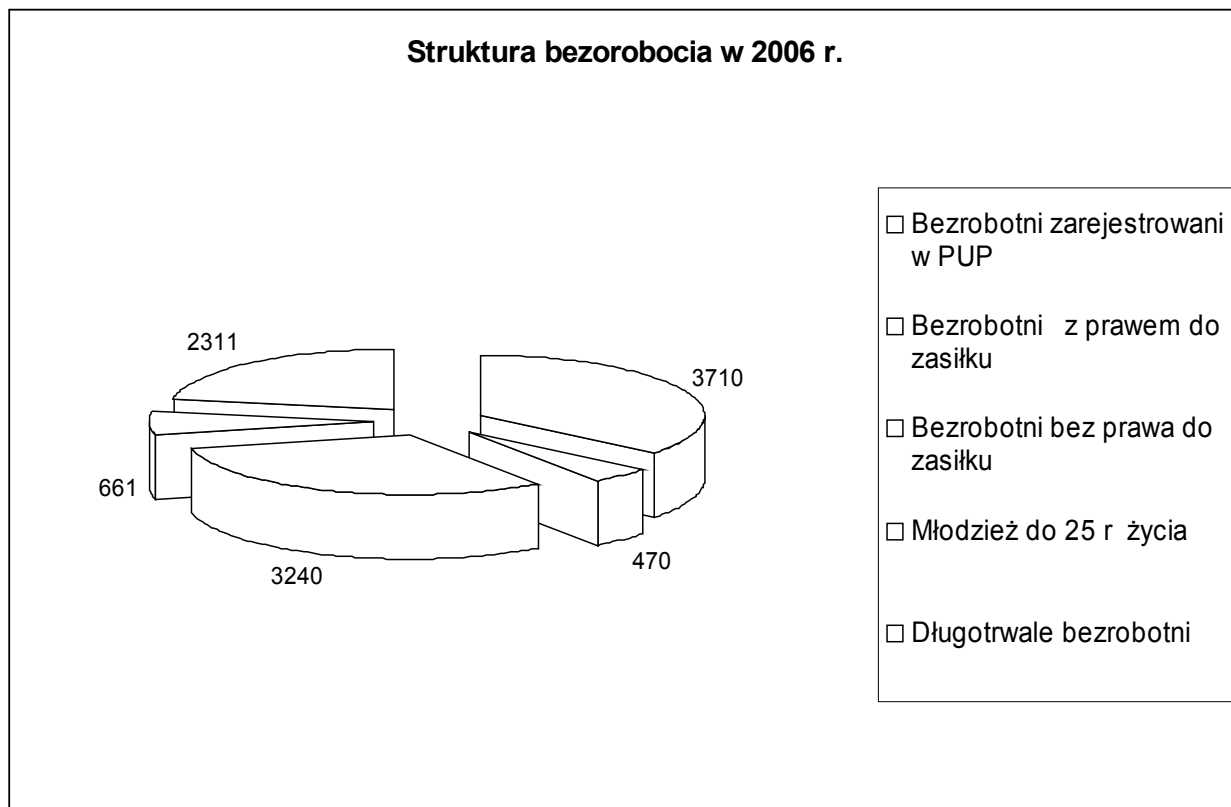
W Powiatowym Urzędzie Pracy w Łomży na koniec grudnia 2005 roku zarejestrowanych było 4 584 osób, w tym 2 525 kobiet, w 2006 roku – 3710 osób, w tym 2103 kobiety, w I kwartale 2007 roku – 3651 osób, w tym 2012 kobiet.

Wykres nr 31.

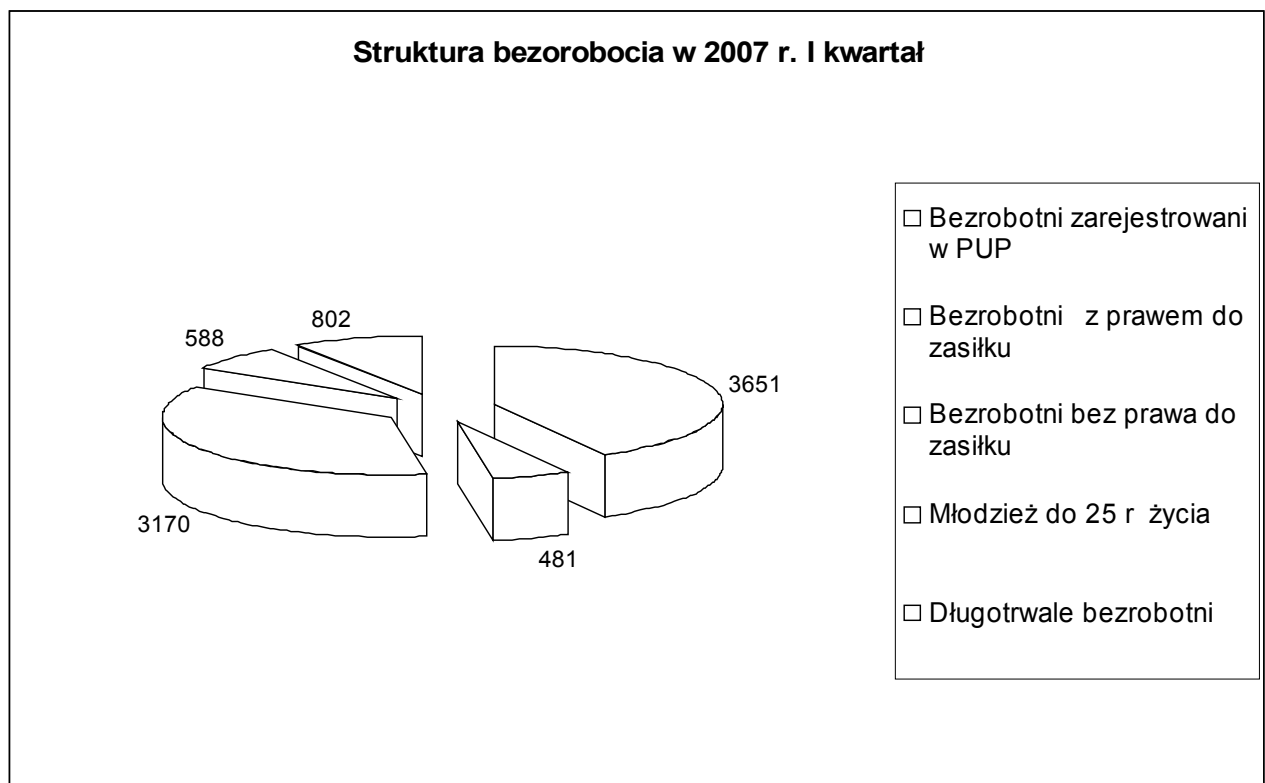
Źródło: Dane PUP w Łomży

Wykres nr 32.

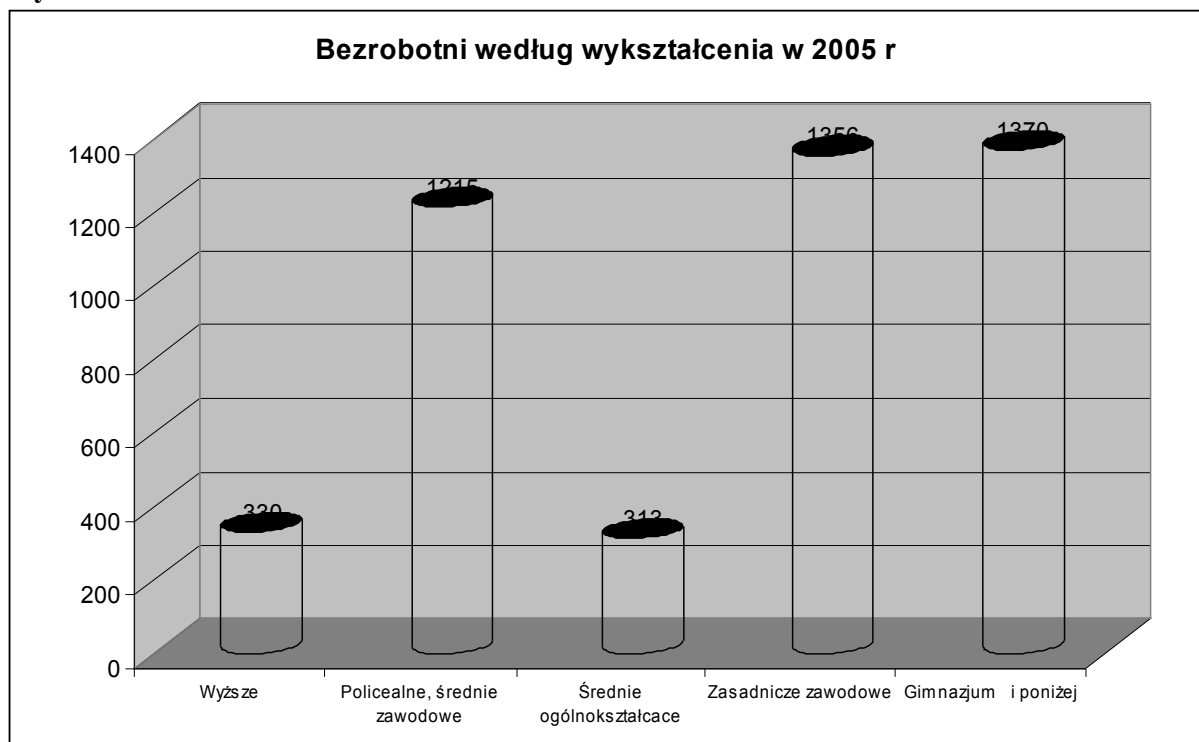
Źródło: Dane PUP w Łomży

Wykres nr 33.

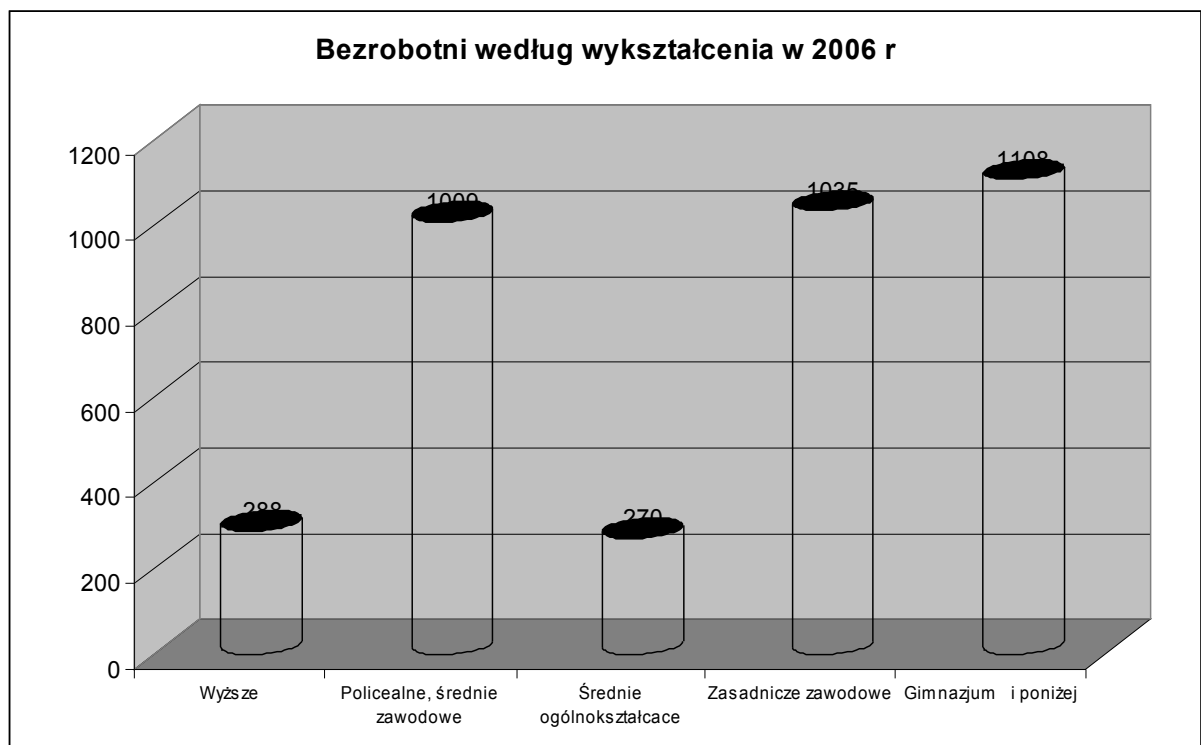
Źródło: Dane PUP w Łomży

Wykres nr 34.

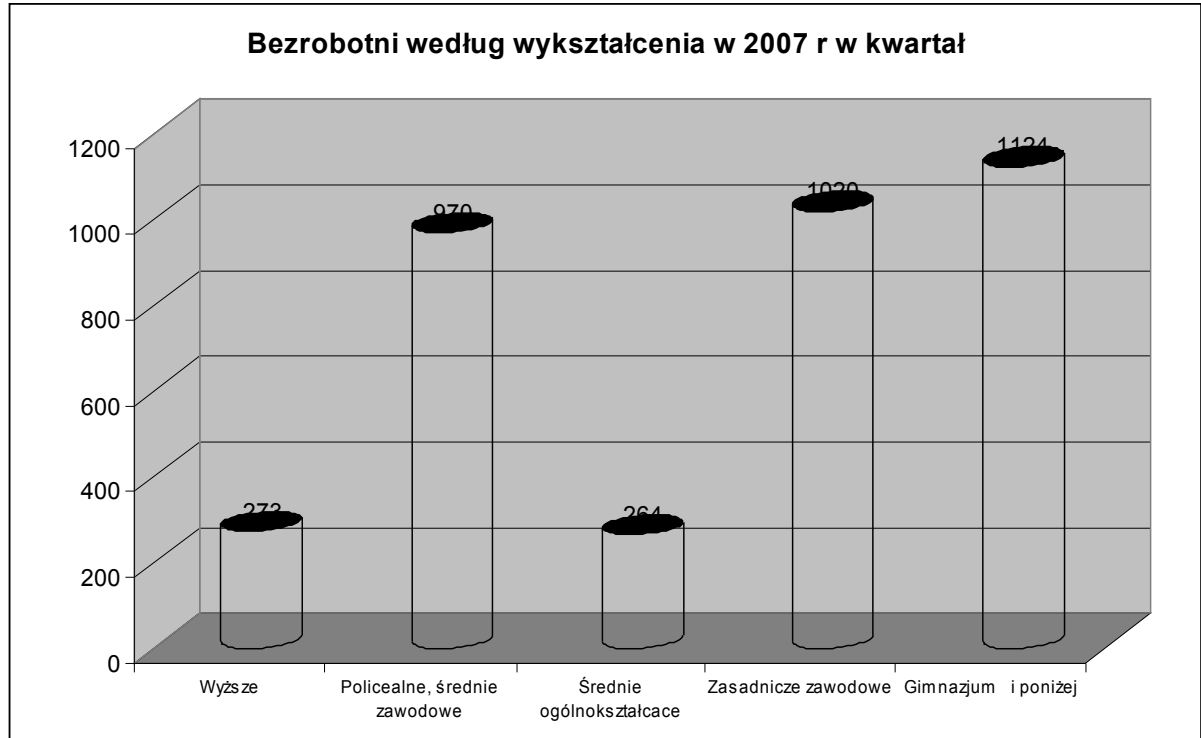
Źródło: Dane PUP w Łomży

Wykres nr 35.

Źródło: Dane PUP w Łomży

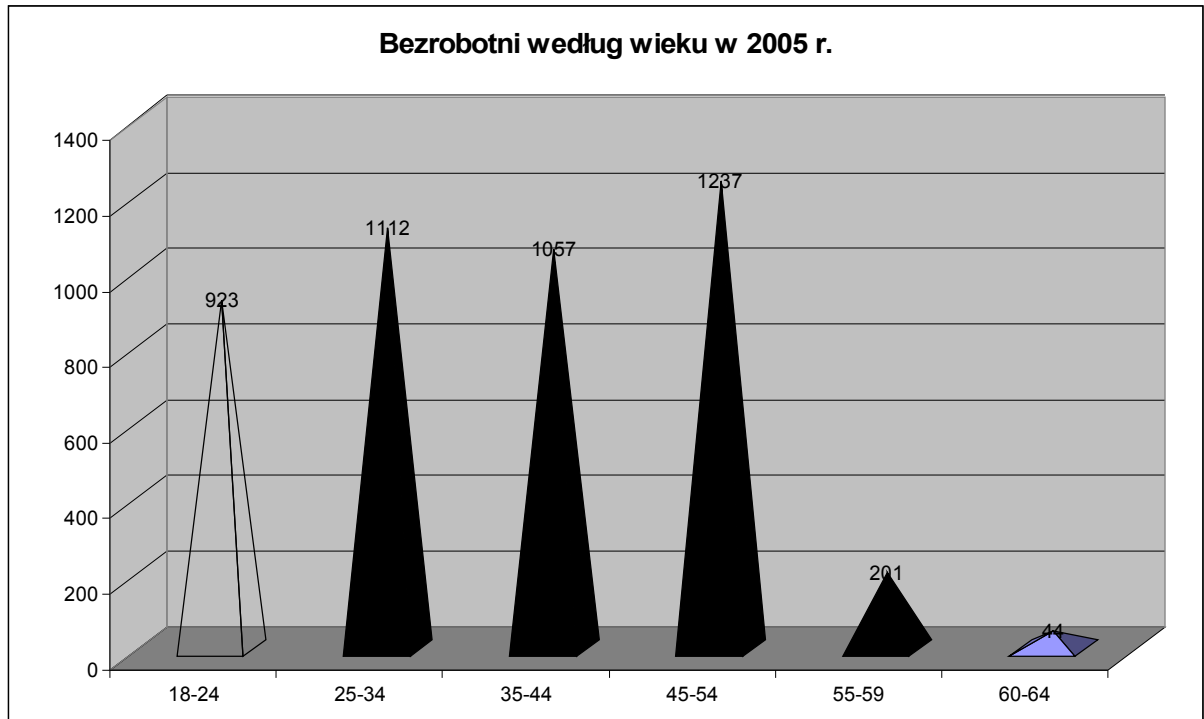
Wykres nr 36.

Źródło: Dane PUP w Łomży

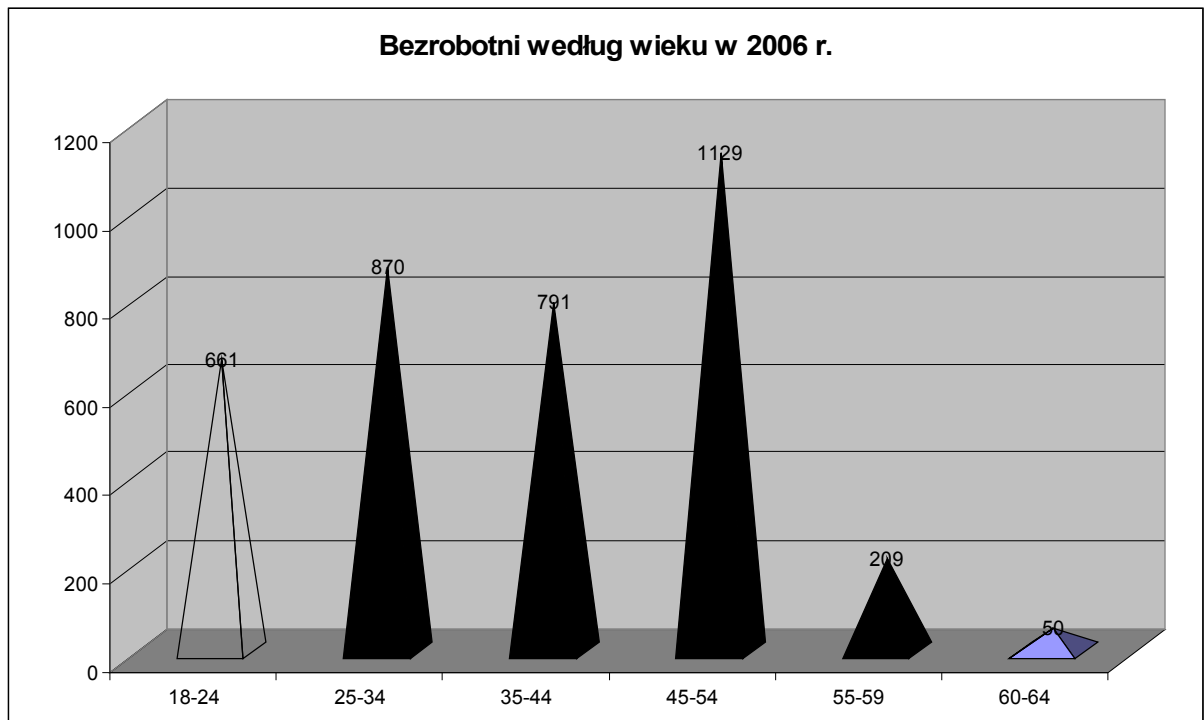
Bezrobotni według wieku , stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy

Wykres nr 37.

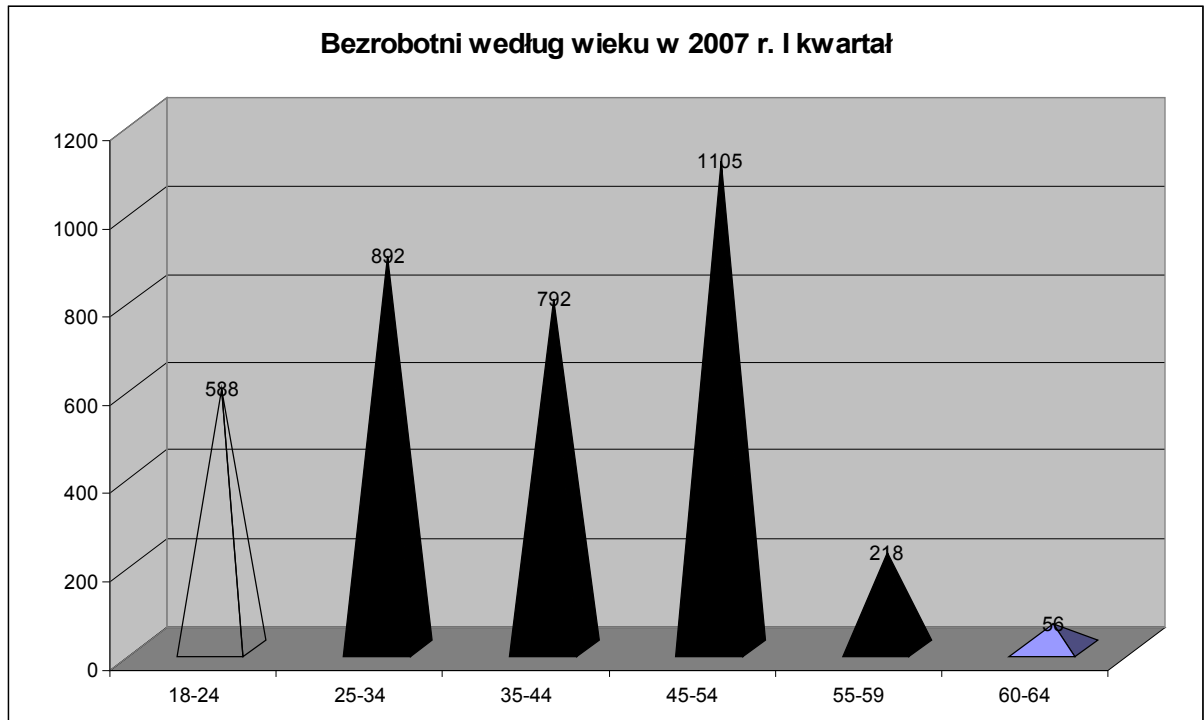
Źródło: Dane PUP w Łomży

Wykres nr 38

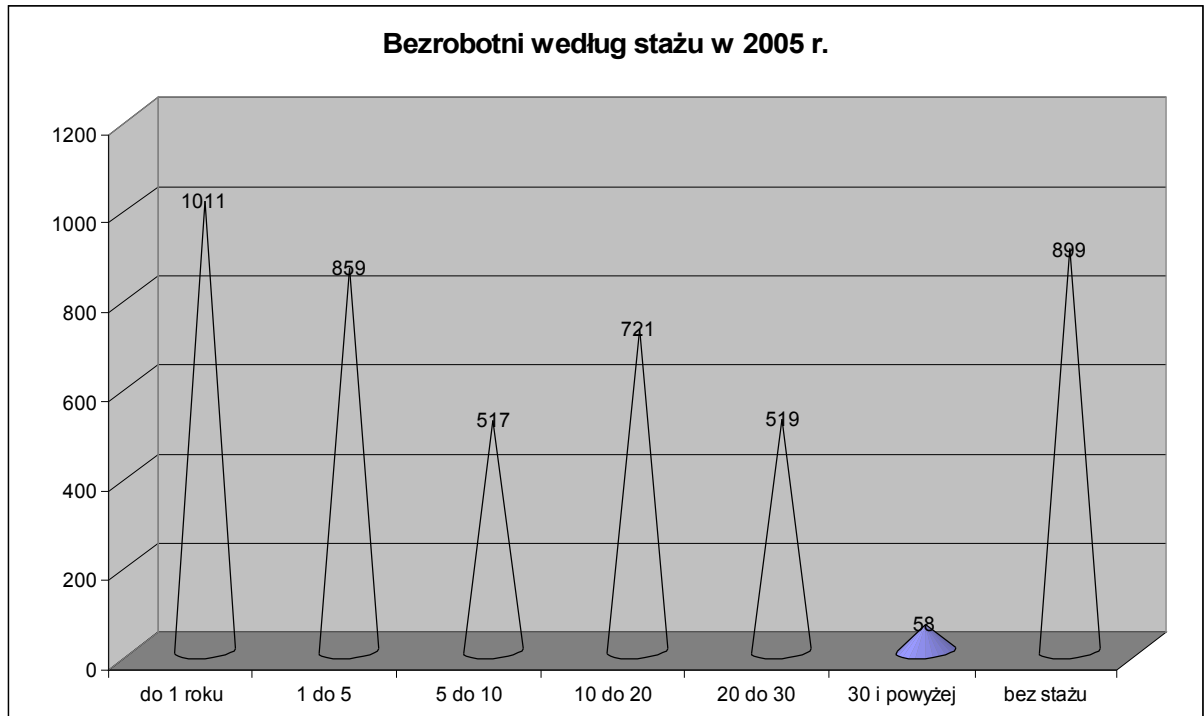
Źródło: Dane PUP w Łomży

Wykres nr 39

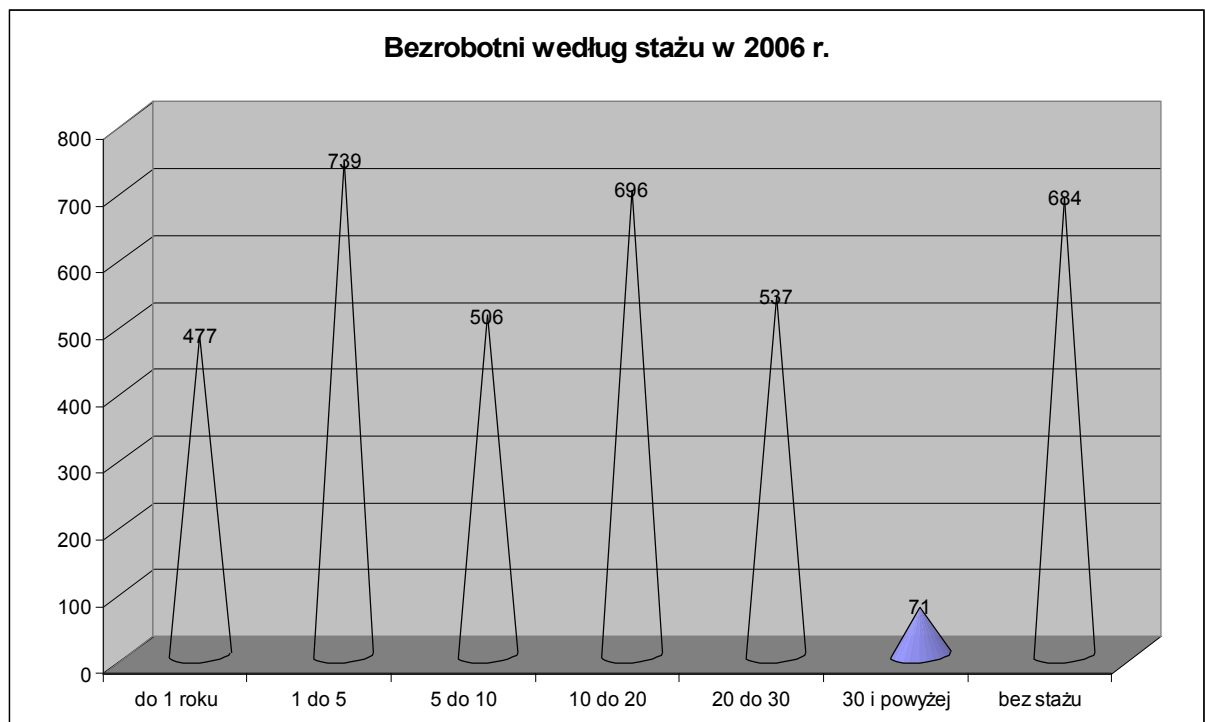
Źródło: Dane PUP w Łomży

Wykres nr 40

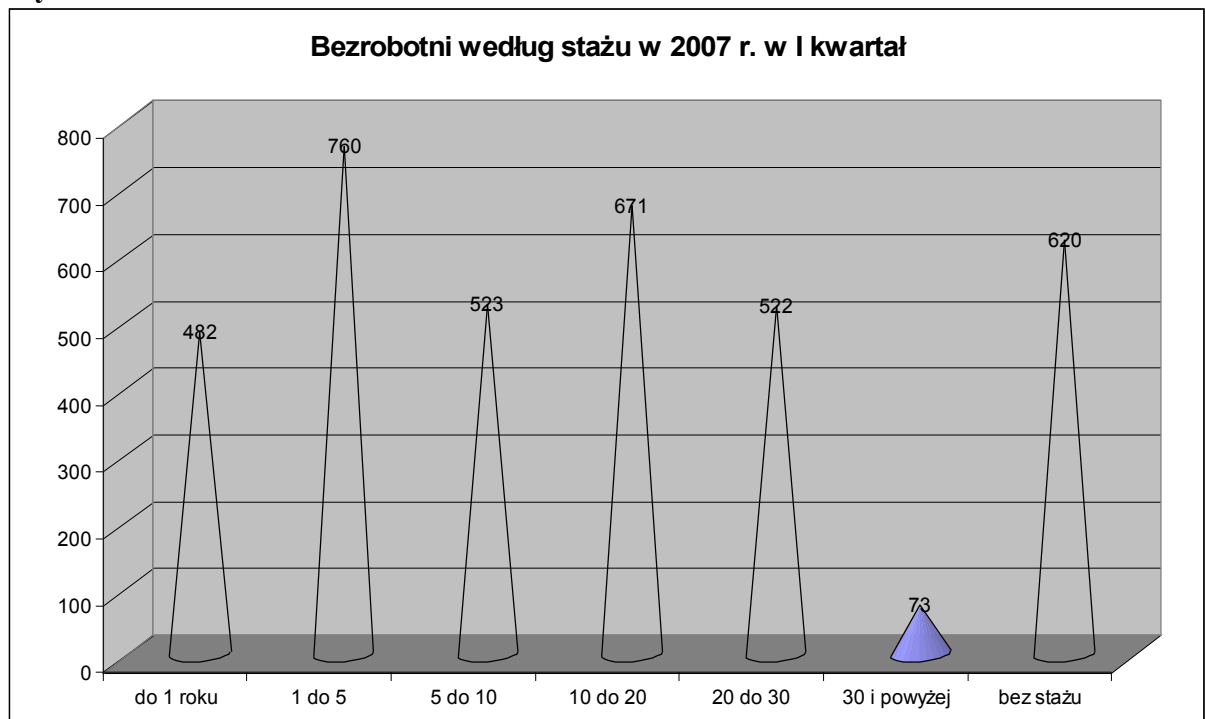
Źródło: Dane PUP w Łomży

Wykres nr 41

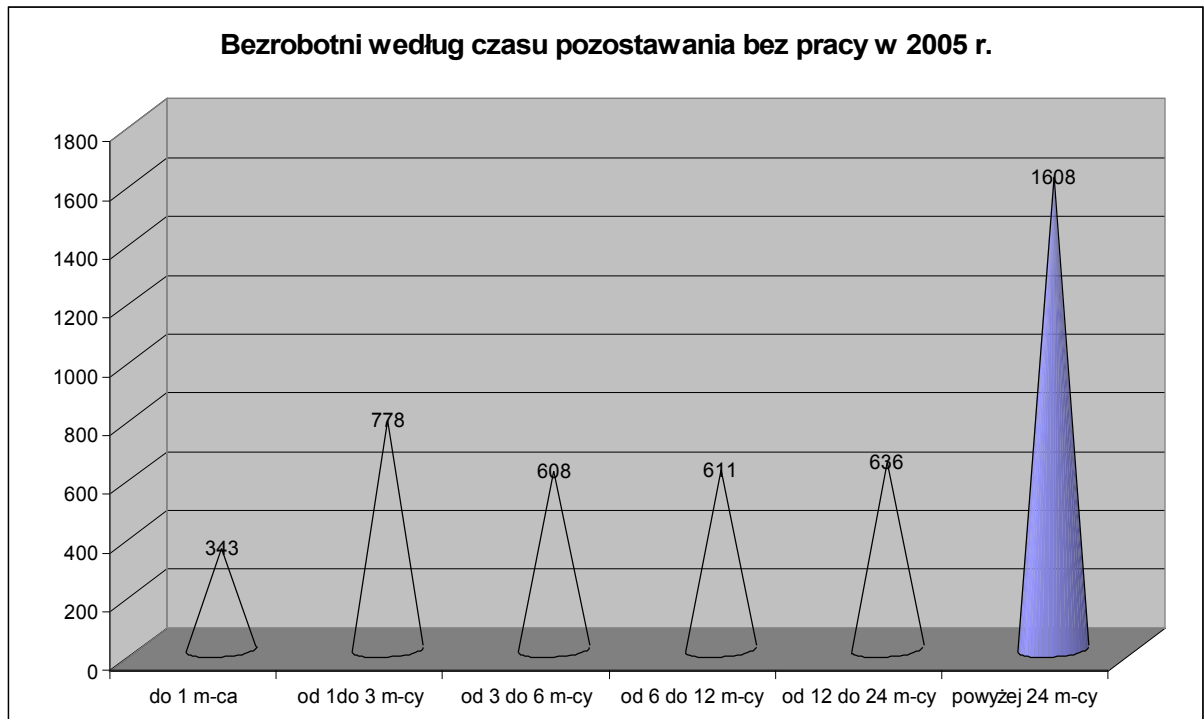
Źródło: Dane PUP w Łomży

Wykres nr 42

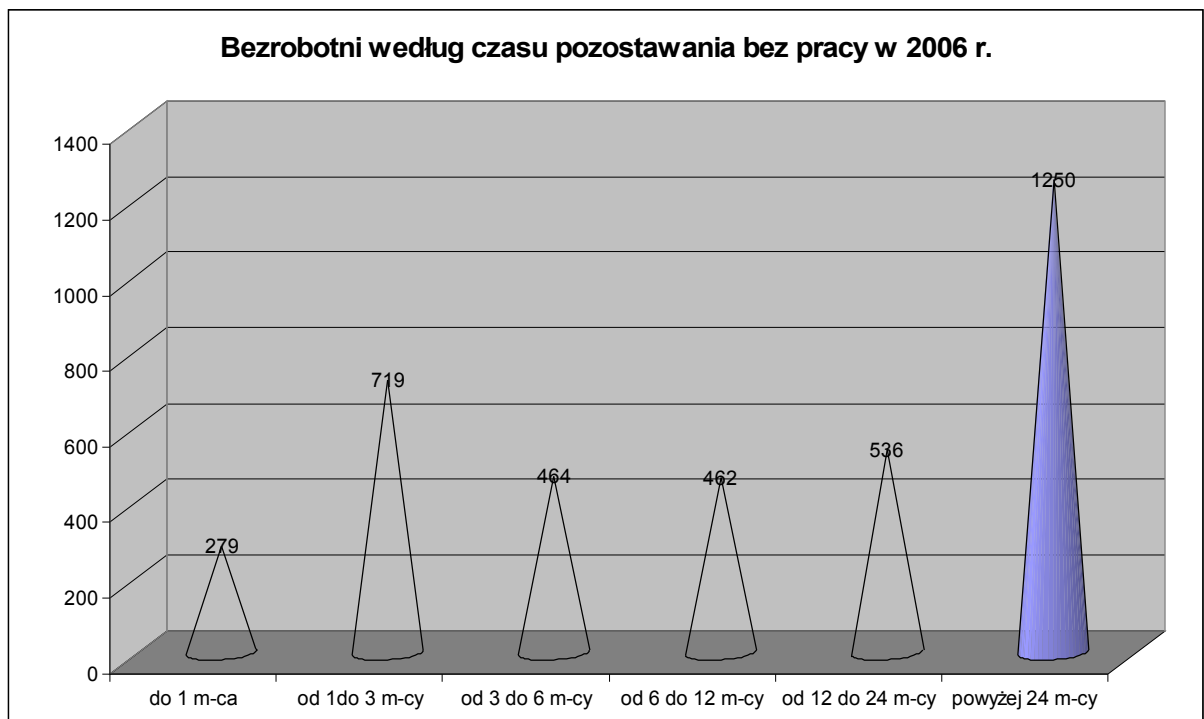
Źródło: Dane PUP w Łomży

Wykres nr 43

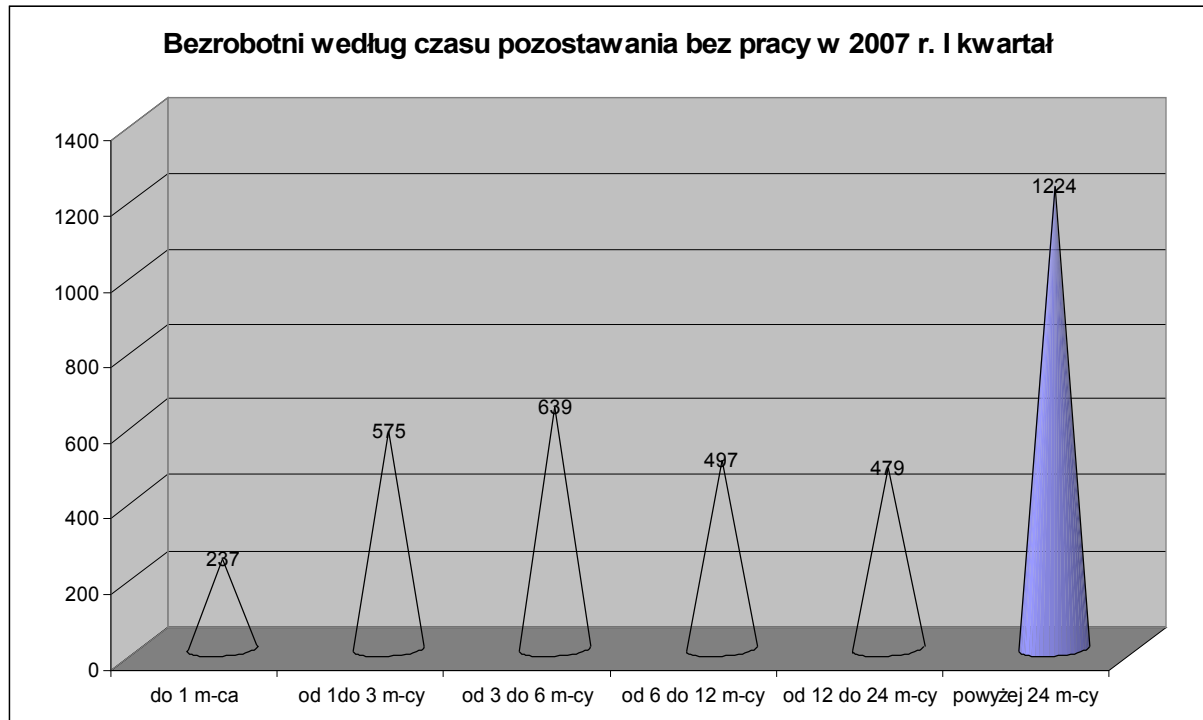
Źródło: Dane PUP w Łomży

Wykres nr 44

Źródło: Dane PUP w Łomży

Wykres nr 45

Źródło: Dane PUP w Łomży

Jak wynika z powyższej analizy, bezrobotni posiadający wykształcenie gimnazjalne i poniżej stanowią najliczniejszą grupę, spośród bezrobotnych.

W ostatnich latach daje się zauważyć poprawę na rynku pracy. Wśród czynników, które znacząco wpłynęły na poprawę tej sytuacji należy wymienić:

- wzrost gospodarczy,
- wzrost wydatków na aktywne programy rynku pracy,
- wzrost liczby ofert pracy,
- wzrost zainteresowania podejmowaniem własnej działalności przez osoby bezrobotne,
- wykorzystanie środków z funduszy Unii Europejskiej,
- wzrost liczby ludności legitymującej się dyplomami wyższych uczelni.

Nastąpił również wzrost zatrudnienia szczególnie w sekcjach związanych z usługami, handlem, budownictwem, hotelarstwem, obsługą nieruchomości, restauracjach oraz przetwórstwie przemysłowym.

Trzeba jednak zaznaczyć, że spośród bezrobotnych, w znaczącej ilości są osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji i jednocześnie trudne do zaktywizowania i tak:

- osoby w wieku powyżej 50 lat – 730,
- długotrwale bezrobotni – 1992,
- bez kwalifikacji zawodowych – 881,
- samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko w wieku do 7 roku życia – 97,
- niepełnosprawni – 218.

W związku z ożywieniem sytuacji gospodarczej przewiduje się, że w przyszłości będą popularne zawody związane z:

- z zastosowaniem informatyki w telekomunikacji związanej z internetem, z grafiką komputerową,
- doradztwem w różnych dziedzinach np. finansowym, inwestycyjnym, zawodowym,

- opieką nad osobami starszymi w miejscu zamieszkania,
- biotechnologią,
- ochroną środowiska,,
- animacją kultury i organizowaniem czasu wolnego.

2.5. KWESTIA UZALEŻNIEŃ I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW AKOHOLOWYCH

Alkoholizm oraz inne uzależnienia, takie jak narkomania i nikotynizm, to zauważalne zjawiska w obszarze pomocy społecznej. Są one trudne do rozwiązania , gdyż zarówno ich źródłem, jak i ich skutkiem są inne problemy.

Nadużywanie alkoholu i środków psychoaktywnych powoduje szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Głównymi problemami współwystępującymi wraz z uzależnieniami są bezdomność, bezrobocie, ubóstwo, dysfunkcje rodziny, długotrwała choroba, przestępczość w tym przemoc w rodzinie. Wśród przyczyn popadania w alkoholizm można wymienić uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia. Zjawisko narkomanii wzrasta z powodu zwiększającej się dostępności do środków psychoaktywnych, pewnego rodzaju mody na zażywanie narkotyków wśród młodzieży, braku autorytetów i celów życiowych.

W 2006 roku w budżecie miasta na przeciwdziałanie alkoholizmowi zabezpieczono środki w wysokości 849 008,00 zł. Na realizację „Łomżyńskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wydatkowano 670 695,63 zł, w tym 625 611,07 zł na dofinansowanie 100 zadań zrealizowanych przez placówki oświatowe, instytucje, organizacje pozarządowe, kluby sportowe oraz placówki kultury.

W 2006 roku Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego przeprowadził diagnozę problemów alkoholowych na terenie miasta Łomża. Badania pozwoliły określić szacunkową skalę problemów uzależnień w mieście:

- 1300 – 1900 osób jest uzależnionych od alkoholu,
- 2600 – 3200 osób dorosłych żyjących w rodzinach alkoholowych (współmałżonkowie, rodzice, rodzeństwo),
- 2600 – 3200 dzieci wychowujących się w rodzinach alkoholików,
- 3200- 4500 osób pijących szkodliwie, nie uzależnionych od alkoholu,
- 3400 – 4300 ofiar przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym (dzieci i dorośli).

Badania dotyczące problemów alkoholowych zostały również przeprowadzone wśród młodzieży ze szkół w Łomży. Badaniem objęto uczniów w następujących przedziałach wiekowych:

- klasy VI szkół podstawowych,
- klasy III gimnazjalne,
- klasy II szkół pogimnazjalnych.

Z przeprowadzonych badań wynika, że co najmniej połowa osób ze środowiska badanych pije alkohol.

Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, iż alkohol coraz częściej służy jako antidotum na smutki i problemy życiowe. Nie pozwala to młodemu człowiekowi realnie zmierzyć się z trudnymi sytuacjami i skraca drogę do uzależnienia.

Czynnikiem sprzyjającym alkoholizacji młodzieży jest nieprzestrzeganie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, szczególnie w zakresie art. 15 pkt 2 mówiącego o zakazie sprzedaży alkoholu osobom do lat 18. Taka postawa

sprzedawców, oprócz bezpośrednich szkód wynikających z zakupu i spożywania alkoholu przez młodzież, stwarza wrażenie przyzwolenia dorosłych na picie alkoholu przez młodych ludzi napojów alkoholowych. Na koniec grudnia 2006 roku w rejestrach Komendy Miejskiej Policji figurowało 158 nieletnich, którzy mają udokumentowany kontakt z alkoholem. Jest to znaczny wzrost przypadków w stosunku do lat poprzednich.

Komenda Miejska Policji w 2005 roku odnotowała wiele zdarzeń z udziałem osób nietrzeźwych, w tym m.in.:

- prowadzenie pojazdów na drodze publicznej – 566,
- zakłócanie porządku publicznego – 127,
- przestępstwa kryminalne ogólnie – 2167 w tym czyny nieletnich – 226,
- czyny karalne popełnione przez nieletnich – 206.

Na terenie miasta rozwiązywaniem problemów alkoholowych zajmują się następujące instytucje i organizacje pozarządowe :

- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ,
- Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień, w strukturach którego działa:
 - Poradnia Uzależnień
 - Poradnia Współuzależnień
 - Oddział Terapii Uzależnień
- Grupy Samopomocowe „AA” – 3, „Al.-Anon „- 1, „DDA” – 1,
- Świetlice socjoterapeutyczne 2 + 2 dwie, w których odbywają się zajęcia indywidualne z psychologiem,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Nr 2,
- Bractwo Trzeźwości im. Św. Maksymiliana Kolbego
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
- Caritas Diecezji Łomżyńskiej,
- Parafie rzymsko – katolickie oraz inne związki wyznaniowe,
- Biuro Porad Obywatelskich,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Szkoły (placówki oświatowe i oświatowo – wychowawcze).

Jak wynika z przeprowadzonych badań obok alkoholizmu, również narkomania stanowi poważny problem. W opinii dorosłych mieszkańców miasta zajmuje on trzecie, a według młodzieży drugie miejsce w hierarchii problemów społecznych. Typowymi miejscami dystrybucji narkotyków są kluby młodzieżowe, dyskoteki oraz prywatne, kameralne imprezy.

Problematyka profilaktyki narkotykowej była przedmiotem wielu debat, prelekcji i szkoleń w środowiskach młodzieżowych. W 2006 roku ujawniono 11 nieletnich naruszających przepisy Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. W rejonie szkół i placówek nie ujawniono osób posiadających narkotyki oraz dealerów narkotykowych.

2.6 KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jedną z tych kwestii społecznych, która odciska dotkliwe piętno na funkcjonowaniu każdej lokalnej społeczności, w której ma miejsce. Intensywność oraz częstotliwość z jaką występują zdarzenia przestępcze, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność miasta. Dlatego istotne jest

prowadzenie adekwatnych działań prewencyjnych oraz operacyjnych i porządkowych, zmierzających w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Na terenie miasta Łomży za stan bezpieczeństwa publicznego odpowiedzialna jest Komenda Miejska Policji i Straż Miejska.

Z przeprowadzonej analizy danych Komendy Miejskiej Policji wynika, że w 2006 roku zanotowano o 14,16% mniej niż w roku 2005 czynów karalnych popełnionych przez nieletnich oraz spadek o 5% wskaźnika nieletnich sprawców w ogólnej liczbie sprawców. Nieletni dopuszczają się głównie przestępstw kryminalnych.

Zmniejszeniu uległa liczba czynów zaliczanych do dokuczliwych dla lokalnej społeczności, tj.:

- kradzież z włamaniem – o 12,12%,
- rozbój – o 12,82%,
- kradzież cudzej rzeczy – o 25,0%,
- kradzież samochodu – o 100%,
- bójka i pobicie – o 38%.

(wykres wiek sprawców)

Z danych Komendy Miejskiej Policji dotyczących sprawców popełnionych przestępstw w 2005 roku wynika, iż najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby od 13 – 16 lat – 316 sprawców (19,5% ogółu). Liczną grupę stanowiły osoby w wieku od 17 – 20 lat - 168 (10,4%) oraz w wieku 40 – 49 lat – 149 (9,2% ogółu).

Zaobserwowano wzrost poziomu agresji wśród młodych ludzi, zarówno wobec rówieśników, jak też młodszych i starszych osób. Problem agresji rówieśniczej dotyczy w szczególności dzieci w wieku gimnazjalnym oraz początkowych klas szkół średnich. Niepokojącym zjawiskiem jest wysoki poziom agresji ze strony dziewcząt.

Oprócz szeregu działań profilaktycznych, nowatorskimi stosowanymi w Łomży formami przeciwdziałania agresywnym zachowaniom grup młodzieży są obchody terenów osiedli mieszkaniowych, w których uczestniczą dzielnicowi wraz z pracownikami administracji tych osiedli oraz tzw. „patrole szkolne” realizowane przez dzielnicowych i strażników miejskich.

2.7 KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Osobą niepełnosprawną jest taka osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoba, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku. Zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na dwie podstawowe grupy: osoby niepełnosprawne prawnie, czyli te, które posiadają odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony oraz osoby niepełnosprawne biologicznie, tj. takich, które nie posiadają orzeczenia, ale odczuwają całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych.

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji.

Tymczasem w dobie obecnej niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w swoim środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna prowadzić aktywne działania, na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie pracować na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, przeciwdziałać ich dyskryminacji i

tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse i warunki korzystania z przysługujących im praw.

Diagnoza środowiska osób niepełnosprawnych w mieście pozwala nam stwierdzić, że znaczna część osób niepełnosprawnych nie jest przystosowana do samodzielnego funkcjonowania, nauki i pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne oczekują od władz miasta, społeczeństwa i najbliższych skutecznego udzielania im pomocy, która zaspokoi ich podstawowe potrzeby życiowe i umożliwi znalezienie właściwego miejsca w społeczeństwie.

W Łomży istnieje wiele barier, które utrudniają bądź uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym samodzielne aktywne życie w społeczeństwie. Dotyczy to zarówno budynków użyteczności publicznej, budynków mieszkalnych, placówek oświatowych, jak też stanu technicznego ciągów komunikacyjnych dla pieszych, komunikacji miejskiej.

W ostatnich latach władze miasta zadbały w szczególności o placówki edukacyjne, na poziomie wieku przedszkolnego i wczesnoszkolnego, do których uczęszczają dzieci niepełnosprawne. Dostosowano do ich potrzeb:

- 1 przedszkole z oddziałami integracyjnymi, do którego uczęszcza 13 dzieci niepełnosprawnych,
- 2 szkoły podstawowe z oddziałami integracyjnymi, do których uczęszcza 81 dzieci niepełnosprawnych,
- 1 gimnazjum z oddziałami integracyjnymi, do którego uczęszcza 26 dzieci niepełnosprawnych,
- zespół szkół specjalnych obejmuje edukacją i opieką 142 uczniów.

Sytuacja osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy nie jest zadowalająca. Zmieniające się przepisy dotyczące w szczególności zatrudnienia osób niepełnosprawnych pogarszają istniejący stan rzeczy.

Rehabilitacja zawodowa jest systemem różnych działań, na który składa się poradnictwo zawodowe, szkolenie zawodowe, przygotowanie miejsc pracy, ich dobór do psychofizycznych możliwości osoby niepełnosprawnej i aktywne pośrednictwo pracy. Samorząd miasta Łomży współpracuje z 25 zakładami pracy zatrudniającymi osoby niepełnosprawne.

Osoby niepełnosprawne, które nie mogą podjąć zatrudnienia na otwartym rynku pracy są kierowane do zakładów pracy chronionej. Na terenie miasta znajduje się 9 zakładów pracy chronionej:

- Z.S.BONA S.J. – 39 osób niepełnosprawnych;
- EBS Sp. z o.o. - 26 osób;
- PGF Sp. z o.o – 82 osoby;
- JDA Jankowski – 21 osób;
- Firma MTP Purzeczek – 60 osób;
- Okruszek S.J. – 69 osób;
- Firma TMT Sp. z o.o. – 61 osób;
- PKPS – 12 osób;
- TV VECTRA – 2 osoby

Konieczne jest podejmowanie działań zmierzających do tworzenia i utrzymania chronionych miejsc pracy w zakładach pracy i zakładach pracy chronionej.

Podstawowym argumentem przemawiającym za koniecznością tworzenia takich stanowisk jest czynnik ekonomiczny. Poprzez prowadzenie aktywnej polityki zatrudnienia niepełnosprawnych w oparciu o środki PFRON samorząd może wzmocnić pozycję osób niepełnosprawnych tak, aby zaczęły one egzekwować swoje prawa, zwłaszcza w dziedzinie

zatrudnienia. W obecnej sytuacji, gdy popyt na pracę na lokalnym rynku przewyższa podaż, szansa na znalezienie zatrudnienia przez osobę niepełnosprawną jest minimalna.

Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w społeczeństwie poprzez rehabilitację zawodową to również finansowanie kosztów podjęcia działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie pracy jako osoby bezrobotne i poszukujące pracy.

Wsparcie środkami PFRON lokalnego rynku pracy pozwoli nie tylko na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych, ale korzystnie wpłynie na rozwój funkcjonujących podmiotów gospodarczych, których kondycja ekonomiczna nie pozwala na samodzielne tworzenie stanowisk pracy w ogóle, nie mówiąc o miejscach pracy dla osób niepełnosprawnych. Przy tak wysokim poziomie stopy bezrobocia środki z PFRON stanowią siłę napędową lokalnego biznesu.

W Łomży działa jeden warsztat terapii zajęciowej funkcjonujący przy ZS „BONA” Spółka Jawna. WTZ umożliwiają rehabilitację społeczną i zawodową osób, które zostały przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu niepełnosprawności uznane za niepełnosprawne ze wskazaniem wtz.

Warsztaty Terapii zajęciowej są formą usprawniającą osoby niepełnosprawne pod względem społecznym i zawodowym. Zajęcia odbywają się w 6 pracowniach:

- pracownię życia codziennego
- pracownię plastyczno – ceramiczną
- pracownię rękodzieła artystycznego
- pracownię komputerową
- pracownię politechniczną

2.9 KWESTIA ZDROWIA

Według definicji Światowej Organizacji Zdrowia, zdrowie, oznacza dobre samopoczucie fizyczne, psychiczne i społeczne, pozwalające na prowadzenie przez człowieka produktywnego, sensownego i twórczego życia w sferze społecznej, jak i ekonomicznej. Przyjęta zasada równości, sprawiedliwości i partycypacji w zdrowie stanowi istotną przesłankę w realizowaniu podstawowego prawa do zdrowia i korzystania z usług służby zdrowia.

Polityka społeczna, mając na względzie stan zdrowia jednostki, bierze pod uwagę czynniki ekonomiczne i społeczne. Jej zadaniem jest między innymi wyrównywanie dostępu do służby zdrowia oraz tworzenie warunków dla zdrowia społeczeństwa.

Natomiast badając kwestie zdrowia, polityka społeczna rozróżnia jej trzy dziedziny:

- profilaktykę – zapobieganie chorobom w społeczeństwie poprzez kształtowanie odpowiedniego rozwoju człowieka oraz warunków jego życia wpływających na jego zdrowie,
- leczenie – nastawienie na człowieka chorego, na rozpoznanie i leczenie,
- rehabilitację – przywracanie do zdrowia, sprawności i przydatności społecznej ludzi dotkniętych kalectwem lub upośledzonych fizycznie, psychicznie, społecznie.

Placówki służby zdrowia i rehabilitacji stanowi załącznik nr 3

2.9 IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania.

Atuty i potencjał rozwojowy oraz słabe strony miasta

Według opinii mieszkańców, zaletą miasta Łomży jest korzystne położenie na głównym szlaku tranzytowym o znaczeniu międzynarodowym oraz szlaku turystycznym w kierunku Suwalszczyzny i Mazur oraz położenie na obszarze „Zielonych Płuc Polski” oraz funkcjonowanie szkolnictwa wyższego

Najczęściej wymienianą słabością jest wysoki poziom bezrobocia, które charakteryzuje się dużym udziałem młodzieży i kobiet, wysokim udziałem bezrobotnych w starszych grupach wiekowych, niedostatek środków materialnych i pogłębiające się ubożenie społeczeństwa, migracja zarobkowa młodych wykształconych ludzi, starzenie się populacji ludności miasta. Wadą miasta są także: brak boisk sportowych oraz sal sportowych w łomżyńskich szkołach, boisk – placów gier i zabaw oraz miejsc rekreacji osiedlowych dla dzieci i młodzieży. Utrudniony dostęp do bezpłatnych usług specjalistycznych w placówkach opieki zdrowotnej. Poważnym zagrożeniem jest brak poczucia bezpieczeństwa – za mało patroli policyjnych na ulicach, brak dzielnicowych, nasilanie się patologii społecznej.

Problemy społeczne miasta

Za najważniejsze problemy w mieście uznano bezrobocie i alkoholizm. Oba te problemy, w opinii mieszkańców, są ze sobą silnie skorelowane. Ponadto wskazano na tendencje wzrostowe problemów związanych z pogłębiającym się i długotrwałym bezrobociem jak i na rosnący problem uzależnień.

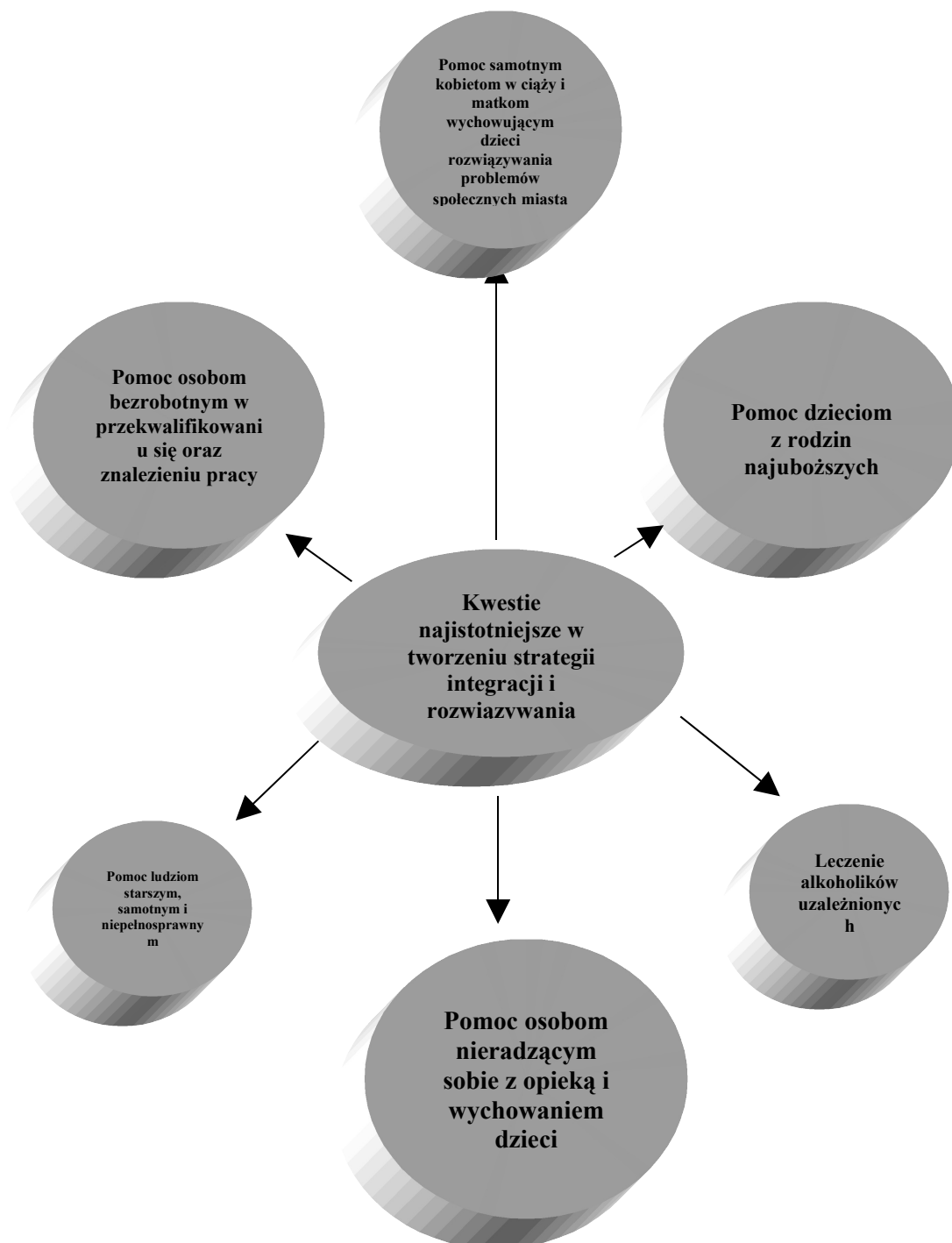
Poważnym problemem, wskazanym przez respondentów, jest narastające ubożenie mieszkańców, będące konsekwencją bezrobocia.

Bieda przyczynia się do pogłębiania patologii społecznej, wzrostu niewydolności wychowawczej rodzin, pojawienia się problemu narkomanii, demoralizacji młodzieży, chuligaństwa, przestępczości.

Przyczyn takiego stanu rzeczy doszukuje się w niedostatecznej organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży, w małej aktywności społecznej mieszkańców.

Widocznym problemem jest także starzenie się społeczeństwa, wzrost liczby osób wymagających pomocy oraz niski przyrost naturalny.

Rysunek 1. Graficzny obraz najistotniejszych kwestii problemowych miasta Łomża

2.10 ANALIZA SWOT

Użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych określających kierunki działań na rzecz rozwoju społeczności lokalnej jest analiza SWOT pozwalająca ocenić zarówno zewnętrzne jak i wewnętrzne czynniki wpływające na możliwość realizacji poszczególnych działań wskazanych w programowaniu strategicznym.

Tabela 1. Kwestia dzieci, młodzieży i rodziny.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • aktywna praca na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży, • komunikacja podmiotów zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży – rządowych i pozarządowych, • wspieranie organizacji III sektora przez samorząd w działaniach na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny, • aktywne poszukiwanie środków pozabudżetowych • propagowanie idei wolontariatu. 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczna ilość środków finansowych, • niedostateczne zabezpieczenie dzieciom i młodzieży dostępu do różnych form spędzania czasu wolnego, • brak na terenie miasta placówek resocjalizacyjnych oraz dla nieletnich i samotnych matek z dzieckiem, • nieadekwatna do potrzeb liczba zatrudnionych pracowników merytorycznych oraz specjalistów do pracy z rodziną, • brak warunków do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży, • racjonalne rozdzielanie środków publicznych, • prowadzenie szkolnych programów profilaktycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie, ubóstwo, • marginalizacja i alienacja grup i osób, • niewystarczające środki publiczne na opiekę nad dzieckiem i rodziną, • brak ofert szkoleń i doskonalenia zawodowego dla kadry w dziedzinie pracy z rodziną.

Źródło: MOPS Łomża 2006 r.

Tabela 2. Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości, wykorzystywanie potencjału naukowego i technicznego w pracy z bezrobotnymi. współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi. 	<ul style="list-style-type: none"> wysoka skala bezrobocia, wysokie bezrobocie długotrwałe zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn, występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia, brak specjalistycznego przygotowania pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi, brak lokalnych przedsięwzięć wartych upowszechnienia.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> spadający wskaźnik stopy bezrobocia na terenie miasta, wzrost mobilności zawodowej i geograficznej, przestrzeganie zasad partnerstwa w zakresie współpracy z partnerami społecznymi. 	<ul style="list-style-type: none"> istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia, rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w grupach długotrwałe bezrobotnych,

Źródło: MOPS Łomża 2006 r.

Tabela 3. Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> aktywnie funkcjonujące organizacje pozarządowe komunikują się i współpracują instytucjami samorządowymi, zaangażowanie osób niepełnosprawnych w samopomoc. 	<ul style="list-style-type: none"> istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, niedostateczna baza rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnych, niedostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych, likwidowanie barier architektonicznych, standaryzacja usług socjalnych dla osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> zmniejszanie się liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych, brak działań upowszechniających problematykę niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw.

Źródło: MOPS Łomża 2006 r.

Tabela 4. Kwestia ludzi starszych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dostateczny dostęp do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, • możliwości kontynuowania aktywności zawodowej przez osoby starsze, • możliwość samorealizacji osób starszych w organizacjach samopomocowych, • profesjonalnie przygotowana kadra. 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób starszych, • brak małych form pomocy społecznej dla osób starszych, • marginalizacja problemów osób starszych, • niski poziom życia osób starych, • zmiana modelu rodziny z wielopokoleniowej na jedno, dwupokoleniowe.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • koordynacja działań podmiotów na rzecz osób starszych, • istnienie dokładnych statystyk osób w III wieku, • podmiotowe traktowanie osób starszych, prowadzenie promocji zdrowia dla osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostosowywanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej, • niedostosowanie infrastruktury dla osób starszych, • migracje ludzi młodych na inne tereny, istnienie negatywnego stereotypu człowieka starego.

Źródło: MOPS Łomża 2006 r.

Tabela 5. Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze przygotowana kadra, • istnienie bazy lokalowej do działań wspierających oraz bazy leczenia odwykowego, • prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń , • współpraca oraz stały przepływ informacji pomiędzy instytucjami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi działającymi w obszarze uzależnień. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający stan zatrudnienia w lecznictwie.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wspólna praca fachowców różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, • traktowanie uzależnienia w kategoriach problemu społecznego, • istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> • niska efektywność i skuteczność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych, • pogłębiające się ubożenie społeczeństwa, zjawisko zmęczenia i bezradności społecznej, • niedostateczne wykorzystywanie systemu informacji.

Źródło: MOPS Łomża 2006 r.

Tabela 6. Rozwój kadr i służb pomocniczych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> wyspecjalizowana kadra pracowników społecznych, prowadzenie działań socjalnych z rodziną 	<ul style="list-style-type: none"> brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową, przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań, utrudniony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> brak współpracy z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty, niedostateczne finansowanie pomocy społecznej. brak wystarczającej ilości kadry w stosunku do potrzeb.

Źródło: MOPS Łomża 2006 r.

Tabela 7. Poziom zaspokajania potrzeb uznanych za podstawowe.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> dostateczny dostęp do opieki medycznej, dostęp do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. 	<ul style="list-style-type: none"> niedostateczna baza zabezpieczająca potrzeby społeczne, zła sytuacja mieszkaniowa, niedostateczna ilość mieszkań komunalnych i socjalnych,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> wzrost poziomu wykształcenia, wykorzystanie środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> wzrost patologii spowodowanych brakiem pracy i środków do życia, postępująca apatia i zniechęcenie w społeczeństwie.

Źródło: MOPS Łomża 2006 r.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

3.1 CELE STRATEGICZNE

1. Systematyczna analiza istniejących problemów społecznych

Cele szczegółowe:

- 1.1. Ocena stanu potrzeb społecznych.
- 1.2. Ocena możliwości skutecznego reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.

Kierunki działania:

1. Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowanych przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.
2. Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań pomocy społecznej.
3. Analiza świadczonej pomocy pod kątem jej efektywności i właściwości adresatów.
4. Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy służący pozyskiwaniu środków zewnętrznych.
5. Podnoszenie kwalifikacji kadry pomocy społecznej celem lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.
6. Dostosowanie liczby pracowników socjalnych do wymogów ustawy o pomocy społecznej i zdiagnozowanych potrzeb w tym zakresie.

Realizatorzy:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Partnerzy:

1. Urząd Miasta

Termin: 2007-2015

2. Wsparcie rodzin z dziećmi, a w szczególności zapobieganie patologiom społecznym

Cele szczegółowe:

- 2.1. Wspomaganie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych prowadzące do utrzymania dziecka w rodzinie, w szczególności:
 - pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych,
 - zapewnienie dzieciom i młodzieży, odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami,
 - pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych, umożliwiających im prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem.
- 2.2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców :

- zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo – wychowawczych poprzez umieszczanie w prorodzinnych formach opieki lub formach instytucjonalnych odpowiednio do diagnozy dziecka,
- reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka.

2.3. Rozwiązywanie sytuacji kryzysowej w rodzinie:

- objęcie opieką psychologiczną, pedagogiczną i terapeutyczną rodziny, w której występuje kryzys,
- wsparcie instytucjonalne rodziny pozostającej w kryzysie.

Kierunki działania:

1. Systematyczna praca z rodzinami w kierunku ograniczenia tzw. „biedy dziedzicznej”.
2. Udostępnienie dzieciom i młodzieży boisk szkolnych i sal gimnastycznych w okresie wakacji i ferii.
3. Wykorzystanie aktywności mieszkańców w rozwiązywaniu ich problemów i rzeczywiście starać się im pomóc.
4. Pomoc materialna rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez MOPS:
 - z systemu pomocy społecznej,
 - z systemu świadczeń rodzinnych.
5. Zapewnienie wypoczynku letniego dzieciom z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych.
6. Utworzenie świetlic socjoterapeutycznych dzieciom z rodzin zagrożonych patologią społeczną.
7. Współpraca z istniejącymi placówkami zapewniającymi całodobową opiekę dzieciom i młodzieży, sądem rodzinnym i kuratorami sądowymi.
8. Współpraca z organizacjami pozarządowymi, placówkami oświatowymi.
9. Podjęcie działań zmierzających do utworzenia mieszkań chronionych dla młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze.
10. Utworzenie grupy wsparcia dla samotnych matek.
11. Utworzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.
12. Pozyskiwanie i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze.
13. Utworzenie międzyszkolnej poradni psychologiczno – pedagogicznej.
14. Tworzenie świetlic i klubów dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

Realizator:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Partnerzy:

1. Organizacje pozarządowe,
2. Placówki oświatowe,
3. Zespół Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych,
4. Sąd Rodzinny i Kuratorzy,
5. Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy,
6. Urząd Miejski.

Termin: 2007-2015

3. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin oraz ich integracja ze społeczeństwem

Cele szczegółowe:

- 3.1. Podejmowanie działań na rzecz rodzin żyjących w ubóstwie.
- 3.2. Rozwijanie aktywnych form pomocy skierowanych do osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnych.
- 3.3. Monitoring socjalny – wypracowanie form postępowania wobec osób w sytuacji długotrwałego pozostawania bez pracy.

Kierunki działania:

1. Współpraca z PUP w Łomży w zakresie monitorowania i rozwiązywania problemu bezrobocia:
 - organizacja prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych,
 - utworzenie Klubu Integracji Społecznej,
 - propagowanie działań zmierzających do przekwalifikowania się osób długotrwale bezrobotnych.
2. Objęcie pracą socjalną (kontrakty) osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać je do aktywności w poszukiwaniu zatrudnienia.
3. Udzielanie pomocy materialnej rodzinom dotkniętym problemem ubóstwa i bezrobocia.
4. Współdziałanie w programach realizowanych z funduszy UE przez instytucje rynku pracy.
5. Tworzenie sprzyjającego klimatu dla inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.
6. Monitoring ofert programowych i ewentualne opracowywanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemów bezrobocia.

Realizator:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Partnerzy:

1. Urząd Miejski,

2. PUP,

3. Organizacje pozarządowe.

Termin: 2007-2015

4. Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe:

- 4.1. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym.
- 4.2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych osobom starszym i niepełnosprawnym.
- 4.3. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez zwiększenie dostępności do usług medycznych, rehabilitacyjnych.
- 4.4. Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w zakresie dostępu do edukacji i różnych form rehabilitacji

4.5. Działania na rzecz aktywizacji zawodowej i ekonomicznego usamodzielnienia osób niepełnosprawnych.

4.6. Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Kierunki działania:

1. Utrzymanie osób niepełnosprawnych i starszych w miejscu zamieszkania, w szczególności poprzez:
 - propagowanie aktywnego, zdrowego stylu życia,
 - ułatwienie kontaktu z placówkami świadczącymi usługi rehabilitacyjne,
 - uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
 - rozwijanie usług opiekuńczych,
2. Tworzenie placówek stacjonarnych i półstacjonarnych dla osób starszych.
3. Wsparcie materialne dla osób samotnych w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych.
4. Podejmowanie działań zmierzających do systematycznego łamania barier.
5. Tworzenie ośrodka rehabilitacyjno – integracyjnego dla dzieci niepełnosprawnych

Realizator:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Partnerzy:

1. Urząd Miejski ,
2. Organizacje pozarządowe,
3. Lokalne media.

Termin: 2007-2015

5. Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Cele szczegółowe:

- 5.1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień.
- 5.2. Zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
- 5.3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi

Kierunki działania:

1. Ograniczanie dostępności alkoholu.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
3. Wdrażanie w szkołach programów profilaktycznych dotyczących szkodliwości używania substancji psychoaktywnych i szkodliwości picia alkoholu.
4. Współpraca z lokalnymi mediami w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
5. Organizowanie nieodpłatnych pozalekcyjnych zajęć (np. sportowych , kulturalnych itp..) jako alternatywnych form spędzenia wolnego czasu przez dzieci i młodzież ze środowisk szczególnie zagrożonymi patologiami

Cele i kierunki działań są zgodne z przyjmowanym corocznie przez Radę Miejską w Łomży Programem Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

6. Wsparcie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

Cele szczegółowe:

3. Utworzenie sieci informacyjnej o organizacjach pozarządowych realizujących zadania polityki społecznej.
4. Ocena działań organizacji pozarządowych na terenie miasta.
5. Stwarzanie korzystnych warunków dla rozwoju działalności dla wolontariatu

Kierunki działania:

1. Systematyczna współpraca samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi
2. Zwiększenie dostępu do informacji o działalności organizacji pozarządowych na terenie miasta.
3. Organizowanie szkoleń dla liderów organizacji pozarządowych i pracowników pomocy społecznej dotyczących profesjonalizacji usług i wymiany poglądów na temat pomocy społecznej.
4. Promowanie i wspieranie inicjatyw obywatelskich.
5. Propagowanie idei samopomocy, wolontariatu i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej m.in. na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży ze środowisk dysfunkcyjnych.
6. Poradnictwo obywatelskie dla mieszkańców Łomży zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Realizator:

1. Urząd Miejski

Partnerzy:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
2. Organizacje pozarządowe.

Termin: 2007-2015

3.2 MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

1. Monitoring i ewaluacja

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależy będzie od:

- a. monitoringu i ewaluacji,
 - b. budowy programów celowych rozwijających przyjęte kierunki działania
- Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawiać się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych problemów społecznych.

Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawiać się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Należy ustanowić koordynatora Strategii.

2. Cechy programów i projektów

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, która Rada Miejska rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Miejską stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii.

Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań, ponadto powinna je cechować:

- a. efektywność – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy realizowane w ramach strategii rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych, służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb grup społecznych.
- b. Skuteczność – jest to zgodność między stanem rzeczy określanym jako skutek danego działania a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy;
- c. **celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Powinna opierać się na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

CELE STRATEGICZNE – główne obszary działania

Cel strategiczny <i>Cele szczegółowe</i>	Kierunki działania	Realizatorzy <i>Partnerzy</i>	Termin realizacji	Koszty w zł w skali roku
<p>I. Systematyczna analiza istniejących problemów społecznych</p> <p><i>1. Ocena stanu potrzeb społecznych. 2. Ocena możliwości skutecznego reagowania na pojawiające się kwestie społeczne</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowanych przez pracowników socjalnych MOPS 2. Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań pomocy społecznej , 3. Analiza świadczonej pomocy pod kątem jej efektywności i właściwości adresatów , 4. Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy służących pozyskiwaniu środków zewnętrznych. 5. Podnoszenie kwalifikacji kadry pomocy społecznej 6. Dostosowanie liczby pracowników socjalnych do wymogów ustawy o pomocy społecznej i zdiagnozowanych potrzeb w tym zakresie³ 	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p><i>Urząd Miasta</i></p>	<p>2007-2015</p> <p>2007-2010</p>	<p>4000-w skali roku</p> <p>34739,-w skali roku (-1 prac.)</p>
<p>II. Wsparcie rodzin z dziećmi, a w szczególności zapobieganie patologiom społecznym</p> <p><i>1. Wspomaganie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych prowadzące do utrzymania dziecka w rodzinie, w</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym. 2. Pomoc materialna rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez MOPS: <ul style="list-style-type: none"> - z systemu pomocy społecznej - z systemu świadczeń rodzinnych 3. Zapewnienie wypoczynku letniego dzieciom z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych 	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p><i>1. Organizacje pozarządowe</i></p> <p><i>2. Placówki oświatowe,</i></p>	<p>2007-2015</p>	<p>27500,-w skali roku</p>

<p>szczegółności :</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężeniu problemów opiekuńczo-wychowawczych , - zapewnienie dzieciom i młodzieży, odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami, - pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych, umożliwiających im prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem <p>2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo-wychowawczych poprzez umieszczenie w prorodzinnych formach opieki lub formach instytucjonalnych odpowiednio do diagnozy dziecka, - reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka. <p>3. Rozwiązywanie sytuacji kryzysowej w rodzinie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objęcie opieką psychologiczną i terapeutyczną i pedagogiczną rodziny, w której występuje kryzys, - wsparcie instytucjonalne rodziny pozostającej w kryzysie 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Utworzenie świetlic socjoterapeutycznych dzieciom z rodzin zagrożonych patologią społeczną, 5. Współpraca z istniejącymi placówkami zapewniającymi całodobową opiekę dzieciom i młodzieży , sądem rodzinnym i kuratorami, 6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi , placówkami oświatowymi, 7. Podjęcie działań zmierzających do utworzenia mieszkań chronionych dla młodzieży opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, 8. Utworzenie grupy wsparcia dla samotnych matek, 9. Utworzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. 10. Pozyskiwanie i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze 11. 11. Utworzenie międzyszkolnej poradni psychologiczno-pedagogicznej 	<p>3. Zespół Placówek Opiekuńczo-wychowawczych</p> <p>4. Sąd Rodzinny i Kuratorzy,</p> <p>5. Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy</p> <p>6. Urząd Miejski</p>	<p>48000,-w skali roku</p>
---	--	---	----------------------------

<p>IV. Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych</p> <p><i>1. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym,</i></p> <p><i>2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych osobom starszym i niepełnosprawnym,</i></p> <p><i>3. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i poprzez zwiększenie dostępności do usług medycznych, rehabilitacyjnych,</i></p> <p><i>4. Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w zakresie dostępu do edukacji różnych form rehabilitacji</i></p> <p><i>5. Działania na rzecz aktywizacji zawodowej i ekonomicznego usamodzielnienia osób niepełnosprawnych</i></p> <p><i>6. Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • ułatwienie kontaktu z placówkami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, • uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, • rozwijanie usług opiekuńczych <ol style="list-style-type: none"> 2. Tworzenie placówek stacjonarnych i półstacjonarnych dla osób starszych , 3. Wsparcie materialne dla osób samotnych w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych 4. Podejmowanie działań zmierzających do systematycznego łamania barier 5. Tworzenie ośrodka rehabilitacyjno-integracyjnego dla dzieci niepełnosprawnych 	<p><i>Urząd Miejski</i></p> <p><i>Organizacje pozarządowe,</i></p> <p><i>Lokalne media</i></p>		
--	--	--	--	--

<p>V. Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień</p> <p><i>1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień</i> <i>2. Zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują,</i> <i>3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczenie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych 2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami, 3. Wdrażanie w szkołach programów profilaktycznych dotyczących szkodliwości używania substancji psychoaktywnych i szkodliwości picia alkoholu 4. Współpraca z lokalnymi mediami w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych 5. Organizowanie nieodpłatnych pozalekcyjnych zajęć (np. sportowych, kulturalnych, itp.) jako alternatywnych form spędzenia wolnego czasu przez dzieci i młodzież ze środowisk szczególnie zagrożonych patologiami 	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p><i>Urząd Miejski</i></p> <p><i>Placówki oświatowe</i></p> <p><i>Organizacje pozarządowe</i></p> <p><i>Lokalne media</i></p>	<p>2007-2015</p>	
<p>VI. Wsparcie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego</p> <p><i>1. Utworzenie sieci informacyjnej o organizacjach pozarządowych realizujących zadania polityki społecznej</i> <i>2. Ocena działań organizacji pozarządowych na terenie miasta</i> <i>3. Stworzenie korzystnych warunków rozwoju działalności dla wolontariatu</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematyczna współpraca samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi 2. Zwiększenie dostępu do informacji o działalności organizacji pozarządowych na terenie miasta 3. organizowanie szkoleń dla liderów organizacji pozarządowych i pracowników pomocy społecznej dotyczących profesjonalizacji usług i wymiany poglądów na temat pomocy społecznej 4. Promowanie i wspieranie inicjatyw obywatelskich 5. Propagowanie idei samopomocy, wolontariatu i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej m.in. na rzecz osób starszych , niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży ze środowisk dysfunkcyjnych 6. poradnictwo obywatelskie dla mieszkańców Łomży zagrożonych wykluczeniem społecznym. 	<p>Urząd Miejski</p> <p><i>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</i></p> <p><i>Organizacje pozarządowe</i></p>	<p>2007-2015</p>	

Słowniczek terminów i pojęć

ADAPTACJA

Przystosowanie się do nowego środowiska społecznego, do nowych warunków.

ADOPCJA

Czyli „przysposobienie” zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (art.114-127 k.r. i o.).

Przysposobić można osobę małoletnią tylko dla jej dobra. Przysposobić może osoba mając zdolność do czynności prawnych, jeżeli jej kwalifikacje uzasadniają przekonanie, że będzie się należycie wywiązywała z obowiązków przysposabiających. Przysposobić wspólnie mogą tylko małżonkowie. Przez przysposobienie powstaje między przysposabiającym taki stosunek, jak między rodzicami a dziećmi. Przysposobiony nabywa prawa i obowiązki wynikające z pokrewieństwa w stosunku do krewnych przysposabiającego. Przez przysposobienie ustaje dotychczasowa władza rodzicielska lub opieka nad przysposobionym.

Adopcja – oznacza przysposobienie prawne cudzego dziecka i uznanie go za własne. Zdaniem jej jest związanie dziecka z rodziną na całe życie. Między dzieckiem a rodziną przysposabiającą powstają relacje prawne takie jak w rodzinie biologicznej. W polskim systemie prawnym wyróżnia się trzy rodzaje adopcji: przysposobienie pełne, niepełne i całkowite.

AKTYWIZACJA ZAWODOWA BEZROBOTNYCH

Oznacza prowadzoną przez powiatowe urzędy pracy aktywizację zawodową osób bezrobotnych w nich zarejestrowanych. Może być prowadzona w następujących formach:

- a. szkolenie i przekwalifikowania,
- b. zajęcia w klubach pracy,
- c. kierowanie na dotowane z funduszu pracy miejsca pracy:
 - prace interwencyjne
 - roboty publiczne
 - umowy absolwenckie
 - organizacji staży absolwenckich
 - udzielanych pożyczek z funduszu pracy
 - doradztwa zawodowego
 - informacji zawodowej
 - skierowania do udziału w programach specjalnych.

BARIERA

Przeszkoda, zawada w jakimś działaniu, trudność niemożność do samodzielnego pokonania.

BARIERY ARCHITEKTONICZNE

Przeszkody związane z układem, kompozycją lub konstrukcją budowli utrudniające lub uniemożliwiające osobie niepełnosprawnej swobodne przemieszczanie się (w obrębie mieszkania, budynku)

BARIERY TECHNICZNE

Przeszkody wynikające z braku zastosowanie odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności dóbr materialnych (przedmiotów, urządzeń itp.)

BARIERY W KOMUNIKOWANIU

Bariery w komunikowaniu się to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji.

BEZDOMNOŚĆ

Osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania. Stan ludzkiej egzystencji.

BEZROBOCIE

Stan polegający na tym, że pewna liczba osób zdolnych do pracy oraz gotowych do jej podjęcia nie znajduje zatrudnienia. Bezrobocie oznacza brak równowagi między podażą a popytem na rynku pracy. Wielkość bezrobocia zależy od aktywności zawodowej i liczby ludności w wieku produkcyjnym oraz od liczby pracujących. Bezrobocie powoduje spadek produktu krajowego brutto, wywołuje określone obciążenia dla budżetu państwa, obniża standard życiowy bezrobotnych oraz przynosi negatywne skutki pozaekonomiczne. Bezrobocie jest nie tylko problemem nie tylko indywidualnego bezrobotnego jego rodziny, ale i poważnym problemem społecznym i ekonomicznym.

BEZROBOCIE DŁUGOTRWALE

Oznacza to bezrobotnego pozostającego w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat.

CEL

Formalnie ustalone przewidywane do zrealizowania zamierzenie wynikające z potrzeb organizacji i jej otoczenia. Powinien być dokładnym opisem pożądanego stanu przyszłego, z terminem realizacji, realnym, będącym wyzwaniem.

CEL GŁÓWNY

Cel charakteryzujący się wysokim poziomem ogólności oraz długim terminem realizacji.

CEL SZCZEGÓŁOWY (Kierunek)

Cel służący realizacji konkretnego celu głównego, charakteryzuje się, wyższym niż cel główny, poziomem szczegółowości.

CIS

CIS należy przez to rozumieć Centrum Integracji Społecznej.

CENTRUM

Centrum należy przez to rozumieć Centrum Integracji Społecznej. **Rozmowa diagnostyczna**- to rozmowa prowadzona przez pracowników CIS: psychologa, pracownika socjalnego, doradcę zawodowego i instruktora zawodu- określa predyspozycje zawodowe oraz formy i zakres reintegracji zawodowej i społecznej osoby kierowanej do uczestnictwa w CIS. **Instytucje tworzące**- Centrum Integracji Społecznej może być tworzone przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta i organizację pozarządową, zwane dalej „instytucjami tworzącymi”:

1. Centrum utworzone przez wójta, burmistrza i prezydenta miasta działa w formie gospodarstwa pomocniczego, zgodnie z ustawą o finansach publicznych, w oparciu o dokument o utworzeniu np. zarządzenie organu wykonawczego odpowiedniego szczebla samorządu terytorialnego,
2. Centrum utworzone przez organizację pozarządową działa w formie jednostki wyodrębnionej organizacyjnie i finansowo w sposób zapewniający należyłą identyfikację pod względem organizacyjnym i finansowym, w stopniu uniemożliwiającym określenie przychodów, kosztów i wyników, z uwzględnieniem przepisów o rachunkowości.

DOM POMOCY SPOŁECZNEJ

Zapewnia całodobową opiekę z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności osobom niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

DZIECI I MŁODZIEŻ POZBAWIONA WŁAŚCIWEJ OPIEKI RODZINY BIOLOGICZNEJ

To dzieci, wobec których rodzina nie wypełnia zadań opiekuńczo-wychowawczych w ogóle lub w sposób niewłaściwy w zakresie:

- ochrony,
- zaspokajania potrzeb materialnych,
- zaspokajania potrzeb kulturalnych,
- zapewnienia wykształcenia,
- wdrażania do życia społecznego.

GRUPA SAMOPOMOCOWA

Grupa złożona z osób borykają się z podobnym problemem. Często liderem tej grupy jest osoba, która jest dotknięta tym samym problemem.

GRUPA WSPARCIA

Jest to przykład grupy samopomocowej, która dostarcza pomocy psychologicznej, wzmacnia w dążeniu do pokonania trudności, pomaga w odzyskaniu wiary w siebie i poczucia własnej wartości. Skupia ona ludzi o podobnych problemach życiowych dotyczących ich samych i ich bliskich.

KONTRAKT SOCJALNY

Pisemna umowa zawarta z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

KLĘSKA ŻYWIOŁOWA

Jest to katastrofa naturalna lub awaria techniczna, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem.

MARGINALIZACJA

Oznacza to pozbawienie dostępu w różnym zakresie i z różnych powodów do instytucji pracy, edukacji, kultury, rekreacji i ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości i zabezpieczenia społecznego.

MIESZKANIE CHRONIONE

Jest jedną z form pomocy przeznaczone dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, które przy odpowiednim wsparciu mogą samodzielnie funkcjonować w środowisku a w szczególności osób opuszczających placówki opiekuńczo wychowawcze, resocjalizacyjne zakłady dla nieletnich i rodziny zastępcze, którego celem jest zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych, wspieranie procesu usamodzielnienia i integracja ze środowiskiem.

MIESZKANIE KOMUNALNE

Lokal służący do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych znajdujących się w zasobie mieszkaniowym gminy.

MIESZKANIE SOCJALNE

Lokal nadający się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, którego powierzchnia pokoi przypadająca na członka gospodarstwa domowego najemcy nie może być mniejsza niż 5 m², a w przypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego 10 m przy czym lokal ten może być o obniżonym standardzie. Lokale socjalne usytuowane są w budynkach komunalnych położonych spełniające przynajmniej dwa z podanych niżej warunków:

- i. ogrzewanie piecami węglowymi
- ii. brak samodzielnej łazienki
- iii. w.c. usytuowane na klatce schodowej lub poza budynkiem
- iv.

MISJA

Łac. Misio – posłanie, ważne zadanie do spełnienia.

Misja jest określeniem fundamentalnego, pożądanego stanu przyszłego. Jest najbardziej ogólnym celem istnienia organizacji (firmy, przedsięwzięcia), stwierdzeniem najbardziej podstawowych intencji, nazywana bywa również filozofią, zbiorem zasad działalności i wartości, credo.

Określenie misji jest publiczną częścią planu strategicznego.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

To stan jednostki znajdującej się w sytuacji upośledzającej ją na skutek barier środowiskowych, ekonomicznych i społecznych, których z powodu występujących u niej uszkodzeń nie może przewyższać w taki sposób jak inni ludzie. Bariery te zbyt często są zwiększane przez depresjonujące postawy ze strony społeczeństwa.

OSOBA NIEPEŁNOSPRAWNA

Osoba, u której uszkodzenie i obniżony stan sprawności organizmu spowodował utrudnienie, ograniczenie lub uniemożliwienie wykonywanych zadań życiowych, zawodowych oraz wypełniania ról społecznych biorąc pod uwagę jej wiek, płeć, stan, czynniki środowiskowe, społeczne i kulturowe.

OSOBA Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

Osoba cierpiąca na zaburzenia czynności psychicznych i zachowania. Zaburzenia te dzielimy na:

- psychotyczne, czyli psychozy – tzn. stany chorobowe, w których występują urojenia, omamy, zaburzenia świadomości, duże zaburzenia emocji i nastroju łączące się z zaburzeniami myślenia i aktywności złożonej;
- niepsychotyczne – obejmujące: nerwice i inne zaburzenia typu nerwicowego, część zaburzeń psychosomatycznych, upośledzenie umysłowe, większość zespołów organicznych, zaburzenia osobowości, uzależnienia od alkoholu i innych substancji, niektóre dewiacje seksualne.

OSOBA STARSZA

Wiek najczęściej powyżej 60 roku życia, tzw. Wiek poprodukcyjny. Starzenie się to naturalny proces zmniejszania się biologicznej aktywności organizmu wraz z wiekiem, w czym ważną rolę odgrywa czynnik genetyczny.

OFIARY PRZEMOCY

Są to osoby, których psychika lub/i ciało doznało ostrego urazu jednorazowego lub podlegało lub/i nadal podlega długotrwałemu niszczącemu procesowi.

OSOBA UZALEŻNIONA

Osoba, która w wyniku nadużywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych albo używania ich w celach medycznych, znajduje się w stanie uzależnienia od tych środków lub substancji.

OŚRODEK ADOPCYJNO-OPIEKUŃCZY

Placówka prowadząca działalność diagnostyczno konsultacyjną, której celem jest, pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka, pełnienie funkcji rodzin zastępczych i prowadzenia placówek rodzinnych a także szkolenie i wspieranie psychologiczno pedagogiczne osób prowadzących rodziny zastępcze i placówki rodzinne oraz rodziców naturalnych dzieci objętych tymi formami opieki.

OŚRODEK WSPARCIA

Jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej zapewniającą dzienny pobyt np. środowiskowy dom samopomocy, dzienny dom pomocy, schronisko i dom dla bezdomnych itp.

PLACÓWKA OPIEKUŃCZO WYCHOWAWCZA

Placówka opiekuńczo – wychowawcza zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne a także zapewnia korzystanie z przysługujących na podstawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowotnych i kształcenia.

PLACÓWKA OPIEKUŃCZO WYCHOWAWCZA WSPARCIA DZIENNEGO

Typ placówki, zapewniający opiekę dzienną np. świetlice środowiskowe socjoterapeutyczne, terapeutyczne, profilaktyczne, ogniska, kluby dzieci i młodzieży, placówki zajmujące się zaspokajaniem potrzeb dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno – edukacyjnych.

PRACA SOCJALNA

Działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

PRACA SPOŁECZNIE UŻYTECZNA

Oznacza to prace wykonywane przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku na skutek skierowania przez starostę, organizowane przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej.

PRZEMOC

Należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślnie działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

PRIORYTET

Łac. Priori- pierwszy, pierwszeństwo.

PROBLEM SPOŁECZNY

Zjawisko społeczne o dużym zasięgu czy nawet występujący masowo budzący oddźwięk społeczny oraz w odczuciu społecznym wymagający przeciwdziałania.

PROFILAKTYKA

Działania i założenia w obszarze zdrowia, społeczno – kulturowym i przestrzenno – technicznym, ukierunkowane na określonych odbiorców, obejmujące redukcję czynników negatywnych, wczesne wykrycie zjawisk niedostosowania i wykluczenia społecznego oraz zapobieganie ww. zjawiskom, zmierzające do zrównoważonego rozwoju, wyrównania dysproporcji jakości życia i wprowadzenia w życie społeczne.

PROGRAM PROFILAKTYCZNY

Spójny system planowanych działań zawierający jasno określone cele operacyjne, adresatów, obszary aktywności i formy działania, realizatorów, środki do realizacji oraz wskaźniki, opracowany na podstawie diagnozy środowiska, zapewniający praktyczną realizację zadań w danym obszarze.

PROMOCJA ZATRUDNIENIA

Działania mające na celu wykazanie wartości i celowości pojęcia pracy przez osoby bezrobotne. Stanowi jedno w głównych zadań państwa oprócz łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zdrowotnej. Zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia i łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej SA realizowane przez instytucje działające w celu:

- pełnego i produktywnego zatrudnienia,
- wzrostu zasobów ludzkich,
- osiągnięcia wysokiej jakości pracy,
- wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

W szerokim znaczeniu oznacza inicjatywę w podejmowaniu różnorodnych działań twórcze podejście do otaczającej rzeczywistości oraz zdolności do samodzielnego dbania o zaspokojenie własnych potrzeb, w węższym znaczeniu to cecha osobowości, a ściślej zespół cech warunkujących bycie dobrym przedsiębiorcą, czyli osiąganie sukcesów w organizowaniu i kierowaniu przedsiębiorstwem. Postawę przedsiębiorczą kształtuje się dzięki odpowiednim doświadczeniom oraz budowaniu proaktywności.

READAPTACJA

Ponowne przystosowanie człowieka chorego do czynnego, samodzielnego życia w społeczeństwie i do pracy zawodowej.

REHABILITACJA ZAWODOWA

Oznacza tę część ciągłego i skoordynowanego procesu rehabilitacji, która obejmuje zapewnienie tych usług zawodowych, takich jak np. doradztwo zawodowe, szkolenie zawodowe i selektywne pośrednictwo pracy, mających na celu pomoc osobie niepełnosprawnej w zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.

REHABILITACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia przy aktywnym uczestnictwie tych osób możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

REHABILITACJA SPOŁECZNA

Ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym.

RODZINA

Określana jako podstawowa grupa społeczna „wypełnia istotne funkcje w interesie społeczeństwa, zaspakajając zarazem potrzeby psychiczne, emocjonalne i wobec jednostek wchodzących w jej skład.

RODZINA DYSFUNKCYJNA

Jest to grupa społeczna (rodzina), która z różnych przyczyn nie wypełnia zadań przypisanych rodzinie lub wypełnia te zadania w sposób niewłaściwy.

RODZINA ZASTĘPCZA

Rodzina zastępcza sprawuje opieką nad powierzonym dzieckiem, kierując się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw. Zapewnia dziecku warunki rozwoju i wychowania, odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju.

RODZINNY DOM POMOCY SPOŁECZNEJ

Nowa forma usług świadczonych w ramach pomocy społecznej. Zadaniem rodzinnych domów jest zapewnienie całodobowej opieki dla nie mniej niż 3, a nie więcej niż 8 osób w podeszłym wieku, wymagających z powodu wieku wsparcia w tej formie. RDPS świadczy przez całą dobę usługi opiekuńcze i bytowe.

REKREACJA

Odpoczynek, wytchnienie, rozrywka; coś co służy odprężeniu, uprzyjemnia czas wolny od nauki, pracy.

SIEROCTWO NATURALNE

Rozumie się taką sytuację kiedy rodzice dziecka nie żyją.

SIEROCTWO SPOŁECZNE

Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej z różnych powodów, najczęściej należą do nich alkoholizm, rozkład życia pożycia małżeńskiego, bieda, choroby fizyczne lub psychiczne rodziców.

SPORT

Ćwiczenia i gry służące podnoszeniu sprawności fizycznej i wyrabianiu pewnych cech charakteru, takich jak wytrwałość, lojalność, nawyk przestrzegania reguł; **sport rekreacyjny masowy** – sport uprawiany wyłącznie w celu utrzymania lub regeneracji sił.

SPRAWCA PRZEMOCY

Osoba stosująca przemoc w rodzinie

STRATEGIA

Jest przyjętą, spójną koncepcją działania, której wdrożenie ma zapewnić osiągnięcie fundamentalnych celów długookresowych w ramach wybranej domeny działania. Jest to sposób, a jaki zamierza się realizować swoją misję.

STREET (PARTY) WORKER

Osoba pracująca w miejscach chętnie odwiedzanych przez grupy docelowe, takie jak: osoby sprzedające usługi seksualne, osoby homoseksualne, osoby zażywające środki odurzające, jak również młodzież grupująca się w nieformalnych punktach spotkań. Street worker pracuje w takich miejscach jak: puby, dyskoteki, kluby gejowskie, agencje towarzyskie, na ulicach, dworcach, oraz dużych imprezach plenerowych. Streetwork jest to metoda pracy profilaktycznej, na którą składa się wiele form, np. pomoc indywidualna, praca w grupie, praca z uwzględnieniem elementów specyfiki społeczności lokalnej, poradnictwo medyczne, opieka socjalna, propagowanie punktów anonimowych badań w kierunku HIV, pomoc psychospołeczna w sytuacjach kryzysowych. Streetwork polega nie tylko na bezpośrednim kontakcie z klientami „trudnymi”, ale również pozwala na diagnozowanie problemów „od wewnątrz” (na podstawie Biuletynu Informacyjnego Krajowego centrum ds. AIDS).

SYSTEM

Zestaw wzajemnie powiązanych elementów funkcjonujących jako całość. Między elementami, które połączone są ze sobą bezpośrednio lub pośrednio i środowiskiem, w którym się znajdują zachodzą wzajemne relacje.

TURYSTYKA

Zorganizowane, zbiorowe lub indywidualne wyjazdy poza miejsce stałego zamieszkania, wędrowki po obcym terenie, mające cele krajoznawcze lub będące formą czynnego wypoczynku.

UBÓSTWO

Jest złożonym zjawiskiem społecznym, powodowanym przez czynniki społeczno – ekonomiczne i demograficzne, w szczególności przez problem bezrobocia, liczbę rodzin wielodzietnych, niepełnych, wskaźnik rodzin żyjących z osobą niepełnosprawną lub długotrwale chorą oraz bezdomność. Ubóstwo to brak dostatecznych środków materialnych do życia, bieda, niedostatek.

UCHODŹCA

To osoba, która na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych przebywa poza granicami kraju, którego jest obywatelem i nie może lub nie chce z powodu tych obaw korzystać z ochrony państwa, albo nie ma żadnego obywatelstwa i znajduje się skutek podobnych zdarzeń, poza państwem swojego stałego zamieszkania i nie może lub nie chce z powodu tych obaw powrócić do tego państwa.

WOLONTARIAT

To bezpłatna forma pracy w organizacji pozarządowej lub instytucji publicznej mająca na celu zaznajomienie się z zawodem, zdobycie nowych doświadczeń zawodowych, rozwój swoich umiejętności lub niesienie pomocy osobom potrzebującym lub opieka nad ludźmi chorymi, niepełnosprawnymi, bezdomnymi itp. Szczegółowe zasady organizacji i funkcjonowania wolontariatu w Polsce określa ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. nr 96, poz. 873).

WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Należy w bardzo uproszczony sposób rozumieć jako niemożność zaspokajania potrzeb, korzystania z przysługujących praw, uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej, a co za tym idzie zmniejszenie aktywności obywatelskiej i rozerwanie więzi społecznych przez określone grupy społeczne.

WYNIKI

Opisanie stanu, który jest osiągnięciem zamierzeń projektu.

Załącznik Nr 1 Placówki oświatowe

Przedszkola Publiczne w Łomży

L.p.	Przedszkole	Adres	Telefon
1	Przedszkole Publiczne Nr 1	ul. Wyzwolenia 1	86-216-22-50
2	Przedszkole Publiczne Nr 2	ul. Polowa 57b	86-216-29-25
3	Przedszkole Publiczne Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi	ul. Spółdzielcza 4	86-218-39-77
4	Przedszkole Publiczne Nr 5	ul. Sikorskiego 216	86-218-22-36
5	Przedszkole Publiczne Nr 8	ul. Wojska Polskiego 161	86-216-95-41
6	Przedszkole Publiczne Nr 9	ul. B. Prusa 11 a	86-218-82-93
7	Przedszkole Publiczne Nr 10	ul. Księżnej Anny 12	86-218-84-84
8	Przedszkole Publiczne Nr 14	ul. Kołtątaja 8	86-218-85-52
9	Przedszkole Publiczne Nr 15	ul. Kołtątaja 10	86-218-91-19

Przedszkola Niepubliczne w Łomży

L.p.	Przedszkole	Adres	Telefon
1.	Przedszkole Niepubliczne Stowarzyszenia Edukator „Mały Artysta”	ul. Wojska Polskiego 29 A	86-216-30-45
2.	Przedszkole Niepubliczne Stowarzyszenia Edukator „Wesołe Słoneczko”	ul. Spółdzielcza 76	86-218-28-45
3.	Niepubliczne Przedszkole Katolickie	ul. Radziecka 4	86-216-69-50

Szkoły Podstawowe w Łomży

L.p.	Nazwa placówki	Adres	Nr telefonu
1.	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Władysława Broniewskiego	ul. Piękna 2	86-216-40-08
2.	Szkoła Podstawowa Nr 4	ul. Kierzkowa 7	86-216-27-52
3.	Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Stanisława Staszica	ul. Polna 40a	86-216-62-32
4.	Szkoła Podstawowa Nr 7 im. Adama Mickiewicza	ul. Mickiewicza 6	86-218-50-43

5.	Szkoła Podstawowa Nr 9	ul. Księżnej Anny 18	86-218-82-46
6.	Szkoła Podstawowa Nr 10 im. Jana Pawła II	ul. Niemcewicz 17	86-218-90-10

Publiczne Gimnazja w Łomży

L.p.	Nazwa placówki	Adres	Nr telefonu
1.	Publiczne Gimnazjum Nr 1	ul. Reymonta 9	86-218-44-39
2.	Publiczne Gimnazjum Nr 2	ul. Niemcewicz 17	86-473-59-43
3.	Publiczne Gimnazjum Nr 3 im. 33 Pułku Piechoty	ul. M.C. Skłodowskiej 5	86-215-02-14
4.	Publiczne Gimnazjum Nr 5	ul. Stacha Konwy 11	86-216-20-15
5.	Publiczne Gimnazjum Nr 6	ul. Bernatowicza 4	86-216-37-17
6.	Publiczne Gimnazjum Nr 8	ul. Księżnej Anny 18	86-218-79-74

Szkoły ponadgimnazjalne w Łomży

L.p.	Nazwa placówki	Adres	Nr telefonu
1.	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Tadeusza Kościuszki	ul. Bernatowicza 4	86-216-62-36
2.	II Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej	ul. Plac Kościuszki 3	86-216-27-50
3.	III Liceum Ogólnokształcące im. Żołnierzy Obwodu Łomżyńskiego Armii Krajowej	ul. Senatorska 13	86-216-52-19
4.	Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących Nr 4 - IV Liceum Ogólnokształcące - Liceum Profilowane Nr IV - Technikum Nr 4 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 4 - I Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące	ul. Zielona 21	86-216-52-18
5.	Zespół Szkół Mechanicznych i Ogólnokształcących Nr 5 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego - V Liceum Ogólnokształcące - Technikum Nr 5 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 5		

	<ul style="list-style-type: none"> - Technikum Mechaniczne - Technikum Elektryczne 	ul. Przykoszarowa 22	86-218-62-39
6.	Zespół Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących Nr 6 <ul style="list-style-type: none"> - VI Liceum Ogólnokształcące - Liceum Profilowane Nr VI - Technikum Nr 6 	ul. Kopernika 16	86-216-62-63
7.	Zespół Szkół Weterynaryjnych i Ogólnokształcących <ul style="list-style-type: none"> - VII Liceum Ogólnokształcące - Technikum Nr 7 	ul. Stacha Konwy 11	86-216-20-15
8.	Zespół Szkół Specjalnych <ul style="list-style-type: none"> - Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 8 - Publiczne Gimnazjum Specjalne Nr 7 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna Nr 8 - Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy Nr 1 	ul. Nowogrodzka 4	86-216-57-64
9.	Zespół Szkół Drzewnych Nr 9 Im. Komisji Edukacji Narodowej <ul style="list-style-type: none"> - Liceum Profilowane Nr IX - Technikum Nr 9 - Technikum Przemysłu Drzewnego - Technikum Przemysłu Drzewnego - zaoczne 	ul. Aleja Legionów 9	86-473-53-05

Inne placówki oświatowe

L.p.	Nazwa placówki	Adres	Nr telefonu
1.	Bursa Szkolna Nr 1	ul. Kopernika 16	86-216-51-75
2.	Bursa Szkolna Nr 2	ul. Stacha Konwy 13	86-216-30-42
3.	Bursa Szkolna Nr 3	ul. Zjazd 3	86-216-46-09
4.	Zespół Centrów Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego <ul style="list-style-type: none"> - I Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych - Technikum Nr 1 dla Dorosłych - Technikum Nr 2 - I Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych 		

	<ul style="list-style-type: none">- I Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych- Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Dorosłych	ul. Przykoszarowa 22	86-218-27-90
--	--	----------------------	--------------

Załącznik Nr 2

Wykaz organizacji pozarządowych realizujących zadania pomocy społecznej

Lp	Nazwa organizacji	Adres	Telefon	Zadania
1	Bractwo Trzeźwości im. Św. M. M. Kolbego przy Klasztorze O.O. Kapucynów	18-400 Łomża ul. Krzywe Koło 3	(086) 216 48 49	spotkania, prelekcje, profilaktyka dzieci i młodzieży, pomoc dorosłym, hasło: słowo, modlitwa, czyn
2	CARITAS Diecezji Łomżyńskiej	18-400 Łomża ul. Sadowa 3	(086) 473 46 34	wszechstronna pomoc charytatywna na rzecz potrzebujących, rehabilitacja osób niepełnosprawnych
3	Łomżyńskie Towarzystwo Przyjaciół Chorych Hospicjum p.w. Św. Ducha Dom Opieki Hospicyjnej	18-400 Łomża ul. Rybaki 3	(086)216 66 16 czynny całą dobę	udzielanie pomocy ciężko i przewlekle chorym (terminalnej i medycznej dostosowanej do potrzeb chorego), opieka domowa chorych i ich rodzin
4	Łomżyńskie Stowarzyszenie „Zdrowie i Trzeźwość”	18-400 Łomża ul. Rybaki 3	(086) 215 07 77	pon.-pt., godz. 16- 20 prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym
5	Łomżyńskie Towarzystwo Przyjaciół Rehabilitacji przy Oddziale Rehabilitacji Szpitala Wojew. w Łomży	18-403 Łomża Al. Piłsudskiego 11	(086) 218 62 81 w. 493 (086) 473 34 93 w. 494	rehabilitacja usprawniająca, hipoterapia
6	Polski Komitet Pomocy Społecznej – Zarząd Rejonowy	18-400 Łomża ul. Sikorskiego 222	(086) 218 23 28	Ośrodek Rehabilitacji Leczniczej, Ośrodek Rehabilitacyjno – Wypoczynkowy w Balikach, DPS im. W. Kowalewskiej w Łomży, Punkt Pomocy – stołówka z dowożeniem

				obiadów, punkt wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego
7	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy z siedzibą w Łomży	18-400 Łomża ul. Szosa Zambrowska 1/27	(086) 216 27 84	organizacja opieki nad ludźmi samotnymi, niepełnosprawnymi, udzielanie porad i wsparcie finansowe
8	Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy	18-400 Łomża ul. Szosa Zambrowska 1/27	(086) 216 25 91	wszechstronna działalność charytatywna
9	Polski Związek Głuchych Ośrodek Rehabilitacji i Wsparcia Społecznego Niesłyszących	18-400 Łomża ul. Polowa 57C	(086) 218 21 46	Biuro- wt.- czw., godz. 9.30-13.30, Świetlica- wt.- czw., godz. 16-21; w dni powszednie, godz. 9-12 – logopeda
10	Polski Związek Niewidomych Okręg Podlaski Koło w Łomży	18-400 Łomża Stary Rynek Hala Targowa box 32	(086) 218 80 37	rehabilitacja społeczna, integracja osób zrzeszonych w związku
11	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Oddział Powiatowy	18-400 Łomża ul. Niemcewicza 17	(086) 218 83 67	wt., godz. 11-13, I-szy czw. m-ca, godz. 17-19
12	Polskie Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej	18-400 Łomża ul. Nowa 2	(086) 216 52 61	działania na rzecz rozwoju oświaty zdrowotnej, porady prawne i zdrowotne, organizowanie spotkań, wycieczek
13	Społeczno – Oświatowe Stowarzyszenie Pomocy Pokrzywdzonym i Niepełnosprawnym „EDUKATOR”	18-400 Łomża ul. Sadowa 2	(086) 215 04 63	udział w realizacji projektu MEN <i>Mała Szkoła</i> – prowadzenie Szkoły Podstawowej w Lutostani, Konopki, Pokrzywnica gmina Zawady, Popławy gmina Brańsk
14	Stowarzyszenie „SPOLEGLIWOŚĆ”	18-400 Łomża ul. Wojska Polskiego 27/30	(086)473 54 98	działalność oświatowa, wydawnicza, informacyjna,

				badawcza, szkoleniowa
15	Stowarzyszenie Edukacyjne Praw Człowieka	18-400 Łomża ul. Polowa 17/46	(086)216 50 03	popularyzacja idei praw człowieka i idei integracji europejskiej, 2-4 dniowe warsztaty prowadzone metodami aktywnymi
16	Stowarzyszenie Kobiet z Problemem Onkologicznym	18-400 Łomża ul. Piłsudskiego 11a	-	rehabilitacja kobiet po mastektomii
17	Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Państwowego Domu Dziecka w Łomży	18-400 Łomża ul. Polna 16	(086)216 48 43	niesienie pomocy duchowej i materialnej wychowankom domu dziecka, zapoznanie społeczeństwa z problemami sieroctwa społecznego, współpraca z krajowymi i zagranicznymi fundacjami i organizacjami
18	Stowarzyszenie na Rzecz Rodzinnego Wsparcia, Rehabilitacji, Terapii i Wychowania Dzieci i Młodzieży „SZANSA”	18-400 Łomża ul. Polowa 17/28	(086)216 48 61	działania na rzecz stworzenia Centrum Rehabilitacji, Terapii i Wychowania Dzieci i Młodzieży – wszechstronna pomoc, rehabilitacja, terapia osobom specjalnej troski i ich rodzinom
19	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Dzieci z Dysfunkcją Mózgu	18-400 Łomża ul. Strzelców Kurpiowskich 51	tel kontaktowy 0 604 504 694	dwa oddziały integracyjne w Przedszkolu Nr. 4, Ośrodek Stymulacji Rozwoju Dzieci Specjalnej Troski, turnusy rehabilitacyjne, hipoterapia

20	Stowarzyszenie Oświatowe „CELI”	18-400 Łomża ul. Wojska Polskiego 31/25	(086)216 39 93, 473 16 87	organizowanie kursów, szkoleń dla osób niepełnosprawnych
21	Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „NADZIEJA”	18-400 Łomża ul. Wiejska 5/44	(086)473 12 26, 0 606 311 389	wszechstronne działania na rzecz osób niepełnosprawnych
22	Stowarzyszenie Polaków Poszkodowanych przez III Rzeszę Niemiecką Zarząd Oddziału Terenowego w Łomży	18-400 Łomża ul. Szosa Zambrowska 1/27	(086) 216 46 63	skupianie ludzi, którzy byli deportowani, pomoc w pisaniu wniosków o odszkodowania, współpraca z fundacjami
23	Stowarzyszenie Rodzice Dzieciom Troski Specjalnej	18-421 Piątnica ul. Stawiskowska 6	(086) 219 29 80	rehabilitacja, integracja, grupy samopomocowe
24	Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Łomżyńskiej	18-400 Łomża ul. Sadowa 3	(086) 473 46 21	wszechstronna pomoc osobom potrzebującym
25	Stowarzyszenie Wspierania Poradnictwa Obywatelskiego	18-400 Łomża Szosa Zambrowska 1/27	(086) 473 54 98	stworzenie społecznej grupy profesjonalnych doradców, świadczących nieodpłatne usługi w zakresie poradnictwa obywatelskiego
26	Stowarzyszenie Wspólnota Polska – Oddział w Łomży	18-400 Łomża ul. Nowa 4	(086) 216 72 43 216 75 31 216 00 02	działalność ustawowa
27	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci - Oddział Terenowy w Łomży	18-400 Łomża ul. Mickiewicza 12	(086) 218 23 97 218 65 51	działalność charytatywna, prowadzenie środowiskowych ognisk wychowawczych, wypoczynek wakacyjny
28	Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych	18-400 Łomża Szosa Zambrowska 1/27	(086) 216 38 39	dyżury: pon., śr., pt.– 10-12
29	Związek Nauczycielstwa Polskiego Zarząd Oddziału (Sekcja Emerytów i Rencistów)	18-400 Łomża ul. Sadowa 2	(086) 216 51 94	działania na rzecz ochrony praw pracowniczych nauczycieli

Załącznik Nr 3

Wykaz placówek służby zdrowia i rehabilitacji

Zakłady Podstawowej Opieki Zdrowotnej, które mają podpisane kontrakty z NFZ w Białymstoku

L.p.	Nazwa placówki	Adres	Nr telefonu
1.	Łomżyńskie Centrum Medyczne NZOZ	ul. Makowa 28	86-216-65-55
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Lekarze Rodzinni „3” sp. z o.o.	ul. Reymonta 1a lok..1	86-473-66-55
3.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Remedium”	ul. Księcia Janusza I 1	86-218-44-20
4.	NZOZ ‘Medica” sp. z o.o. przychodnia lekarska	ul. Piękna 3	86-216-22-23
5.	Szpital Wojewódzki im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego	Al. Piłsudskiego 11	86-473-36-26
6.	Hospicjum p.w. Św. Ducha Dom Opieki Hospicyjnej	ul. Rybaki 3	86-215-07-77

Placówki Rehabilitacji w Łomży

L.p.	Nazwa placówki	Adres	Nr telefonu
1.	Centrum Rehabilitacji Caritas Diecezji Łomżyńskiej p.w. Św. Rocha	ul. Rybaki 1	86-216-61-17
2.	Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy	ul. Sikorskiego 222	86-218-23-28
3.	Polski Związek Głuchych Punkt Rehabilitacyjno Konsultacyjny	ul. Polowa 57c	86-218-21-46
4.	Specjalistyczne Centrum Medyczno Rehabilitacyjne przy Polskiej Grupie Farmaceutycznej sp. z o.o.	ul. Piłsudskiego 82	86-215-27-40

Wykaz załączników

Załącznik nr 1. Wykaz placówek oświatowych.

Załącznik nr 2. Wykaz organizacji pozarządowych realizujących zadania pomocy społecznej.

Załącznik nr 3. Wykaz placówek służby zdrowia i rehabilitacji.